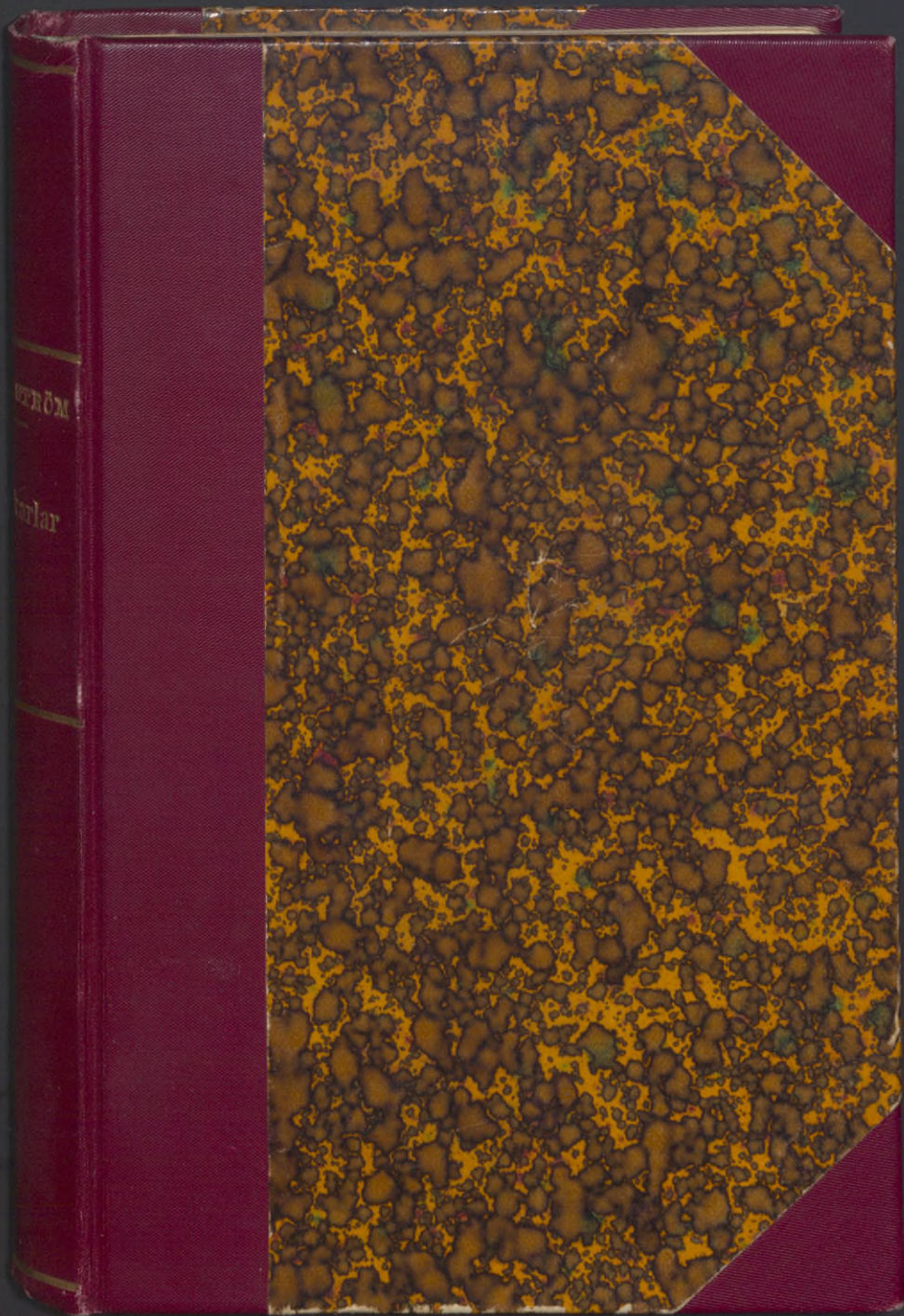

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

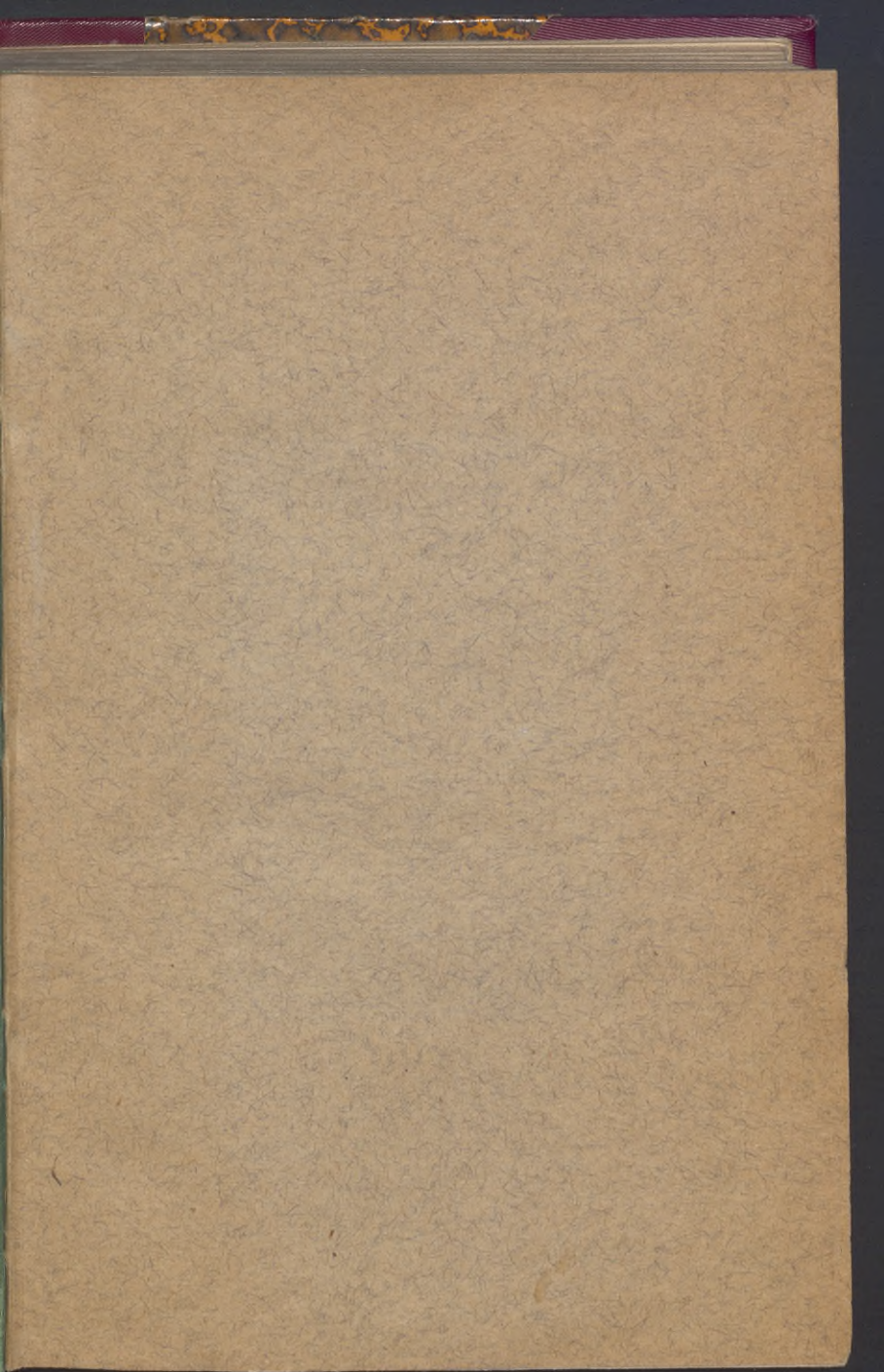

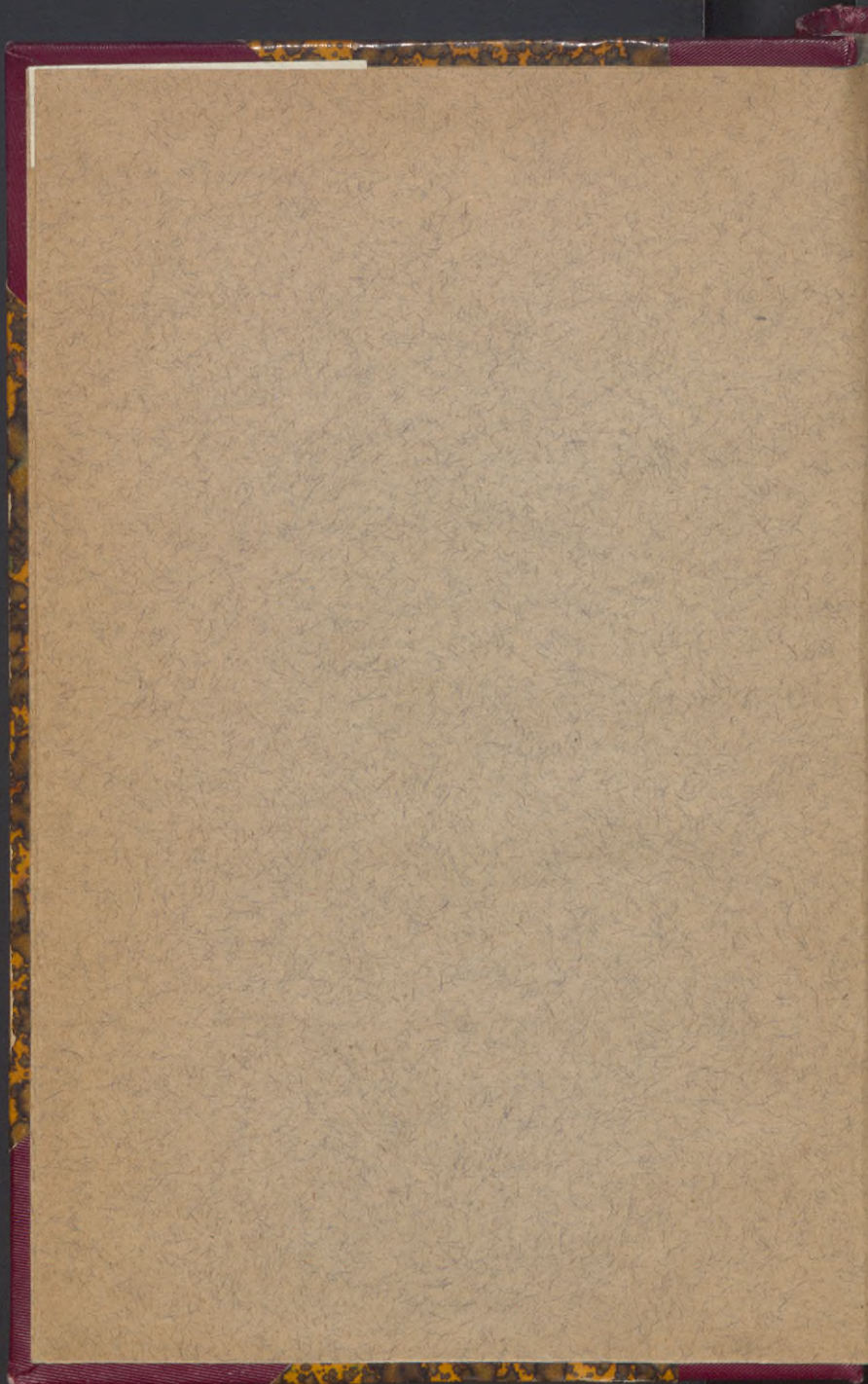

VERUM
vular

Litt.
Sv.

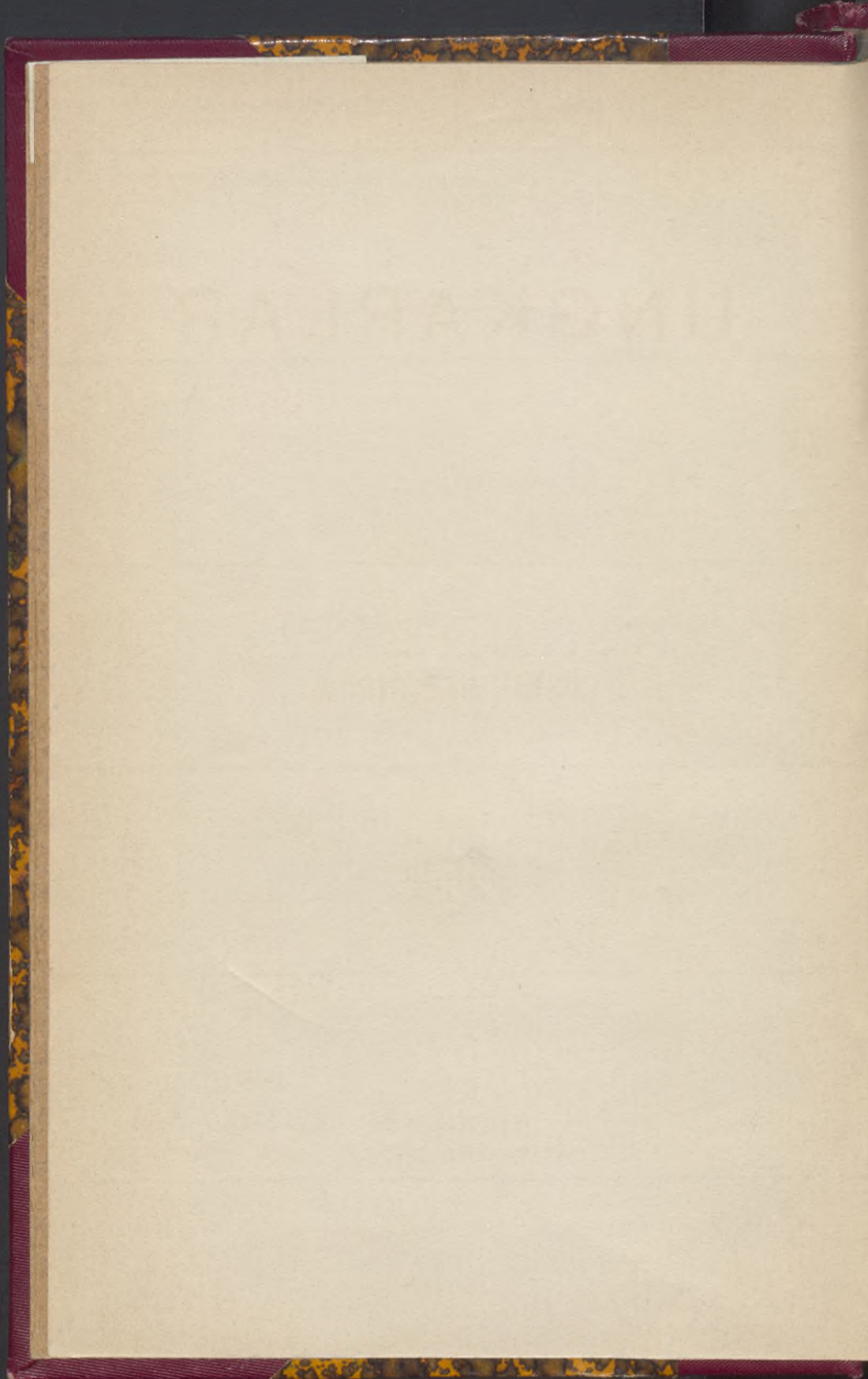

GUSTAF HELLSTRÖM

UNGKARLAR

UNGKARLAR

NOVELLER

AF

GUSTAF HELLSTRÖM

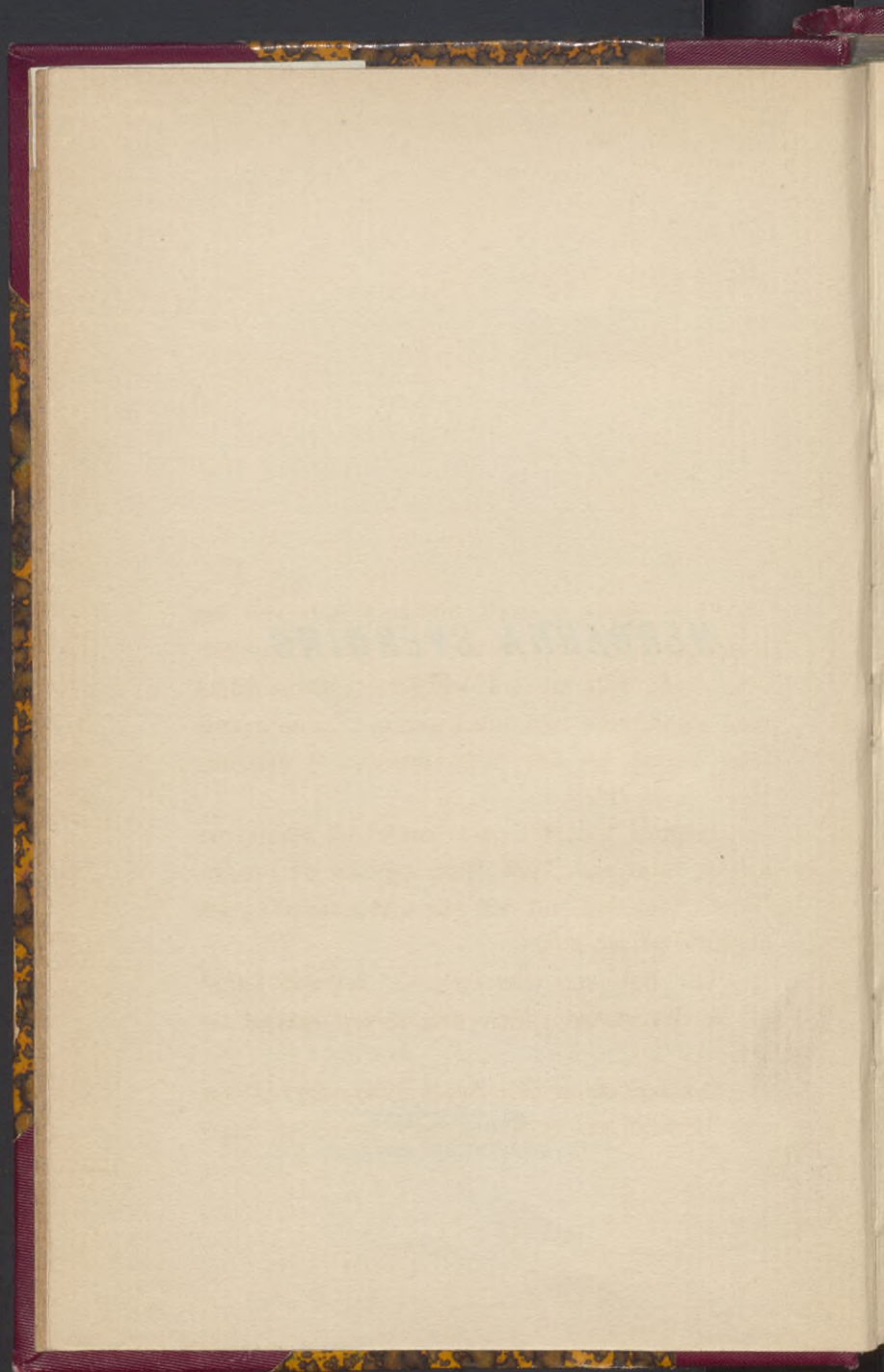
STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1904

HERRARNA SVENNING

Herr Svenning satt midtemot sin son vid middagsbordet och väntade på steken. Fru Svenning hade gått ut i köket för att ordna något med såsen, som hon antagligen ej tilltrorde jungfrun kunna ge den rätta nyansen, ty det drog långt ut på tiden.

Herman sneglade öfver bordet till sin pappas kuvert, utan att våga fästa ögonen på honom. Gamle Svenning satt och såg ned i tallriken och fingrade på sin gaffel.

Var han ond eller ledsen? Herman kunde ej se det riktigt. Men han trodde snarast det senare.

Om han ändå ville bryta ut som förr i tiden, när Herman var liten och hade funnit på något

pojkestreck. Han skulle gärna ta emot hvad som hälst i den vägen. Till och med stryk tyckte han vore att föredraga framför denna tystnad, som aldrig ville upphöra — — —

Han såg ut genom fönstret. Inne i salongen hos grannens tvärs öfver gatan gick en gammal gumma och dammtorkade porslinsgubbar under aktsamma och kloka rörelser.

Dörren till köket öppnades. Fru Svenning kom in med stekfatet. Efter gick jungfrun med såskoppen och potatisen.

— Det har dröjt lite länge, sade hon med en skygg blick mot sin man, ni får ursäkta, det var såsen, som . . .

Han svarade ej.

Herman sträckte på sig ett slag och drog långsamt efter andan. Alltså inte ett ord nu håller. Han hade gått hela förmiddagen, ända sedan han kom från Uppsala med morgontåget, och väntat.

Han tog en bit stek och lade kniven tillrätta. Hans hand darrade. Det gick en skakning genom hans kropp. Fy fan — tänkte han och skar mekaniskt sönder köttbiten på tallriken.

Men han hade ingen smak för mat. Fadern åt ej håller något nämnvärdt.

Fru Svenning kastade då och då en förstulen blick från den ene till den andre. Ibland stannade den långa stunder på Herman, frågande och undrande, som om den ville se svaret utan att tvinga till några förklaringar med ord. Men han ville ej möta den. Hvarje gång han märkte att hon såg på honom, böjde han sig djupare öfver tallriken, som om han benade braxen.

Om hon ändå ville säga något, tänkte han.

Hon kunde väl begripa, att hon var den enda, som skulle kunna bryta tystnaden och få ett samtal i gång. Kunde hon inte se i hans ansikte, hur gärna han önskade det.

Han lade knif och gaffel från sig på tallriken och for ett slag med servetten öfver munnen och de små, tunna mustascherna. Samtidigt såg han ned på gatan. Den låg torr och frostigt hvit af kölden.

— Det snöade i Uppsala i dag på morgonen, innan jag reste, sade han.

Till en början kom intet svar. Fru Svenning väntade, att hennes man skulle säga något.

Men han satt med ena armbågen på bordet och petade i en söndrig tand.

— Ja, men det ligger ju också lite nordligare, svarade hon efter en stund.

Så blef det åter tystnad.

— Vill ingen ha mera, frågade hon. Du Herman, det är ju din älsklingsrätt.

Båda mumlade afböjande. Herman lite högre, med ett vänligare tonfall: Nej tack, mamma lilla.

(När Herman kom från Uppsala, brukade hans mamma alltid hälsa honom särskildt välkommen genom att till den första middagen endast servera rätter, som hon visste han var särskildt förtjust i. Och han hade alltid för vana att visa henne sin glädje öfver denna uppmärksamhet mot hans smak. Ty det var rätter, som hvarken hon eller gamle Svenning satte något värde på. Men i dag hade han önskat, att hon inte gjort det. Han hade hellre velat, att hon ej gjort någon affär af honom.)

Jungfrun kom in med soppterrinen och bytte tallrikar. Skedarna slamrade. Gamle Svenning darrade lite på handen, hvar gång han förde

skeden till sin mun; det droppade ur hans mustascher ned i tallriken — — —

Äntligen! De reste sig upp från bordet. Herman knäppte af gammal vana händerna samman öfver stolkarmen och mumlade, under det han samtidigt bugade sig. I Uppsala brukade han aldrig göra det. Men så ofta han reste sig från matbordet hemma, underlät han det aldrig, äfven om det skedde nonchalant som under flirt. Det var som om den gamla stolens ryggstöd böjt honom framåt. I dag mumlade han något högre än vanligt. Bugningen var ej håller fullt så vårdslös.

— Tack mamma. Han gick bort och strök henne öfver skuldran och längs armen, utan att se på henne.

— Tack pappa.

Gamle Svenning hade vändt ryggen till och stod och jämförde sitt fickur med matrumsklockan. Han svarade ej. Fru Svenning kastade en förebrående blick mot hans nacke. Nu tyckte hon att han var för sträng. Det kom tårar i hennes ögon, och hon strök med en van rörelse bort dem.

När hennes man gått in till sig för att hvila

middag, stack hon sin arm in under Hermans och hennes hand famlade efter hans: Stackars min gosse. Du vet ju, pappa... Tårarna runno ned för hennes kinder, och hon gjorde ej något försök att hindra dem.

— Ja, mamma... Herman lösgjorde sakta sin arm. Ja, mamma... Hennes smekande vänlighet brände honom. Hon ville hålla honom kvar, men han försvann efter fadern för att breda filten öfver honom, när han lagt sig. Det brukade han alltid, när han var hemma, och han visste att hans pappa satte värde på det.

När han kommit in, gick han bort till soffan och sysslade med kuddarna.

Gamle Svenning stod vid rakspegeln och for med ena handen öfver ansiktet liksom för att söka släta ut alla rynkor, som samlats kring näsan och munnen. Han drog djupt efter andan.

— Jag har blifvit bra gammal i höst, sade han lågt, för att ge tillkänna att det ej var riktadt åt Herman.

Denne vände sig om och såg på honom. Ja, han hade blifvit bra rynkig och mager. Skinnet hängde i ansiktet på honom.

När han lagt sig, bredde Herman filten öfver honom.

— Sven har ju tagit examen, såg jag i tidningarna. Ja, han har ju för resten alltid varit ordentlig.

(Sven och Herman voro kusiner och studentkamrater. De skulle båda bli läkare.)

Herman stoppade filten tillrätta nere vid fötterna och tog ett steg tillbaka. Ja — svarade han dröjande. Han blef blodröd i ansiktet; det kändes, som om han krympte samman och böjde ryggen för piskrappen, som haglade — — —

Nu skulle det komma — — — Han stod en stund i väntan, att allt af bitterhet och förebråelser, som fadern samlat på under terminen, skulle bryta löst. Han var brännande het i hufvudet, och hans ögon följde med pinsam noggrannhet mönstret på golfvets trasmatta.

— Han lär ha skött sig exemplariskt, efter hvad jag hört, sade fadern och drog åter djupt efter andan.

— Ja, det tror jag visst att han — — — Vill pappa kanske ha Dagbladet. Jag köpte också sista Strix på tåget — — —

— Nej, jag har ingen lust att läsa. Han vände sig mot väggen, och Herman gick tyst mot dörren och stängde den varsamt efter sig.

Han tog upp sin klocka. Om två timmar skulle de bort i familj. Han stack hufvudet inom dörren till hvardagsrummet, där hans mamma satt och stoppade strumpor.

Hon såg frågande på honom. Han förstod, att hon ville veta, om hans pappa sagt något.

Han satte sig i gungstolen och tände en cigarr.

Fru Svenning såg upp från sin stoppning: Röker du inte för mycket. Det kan inte vara nyttigt med så mycket tobak. Hon tog åter till sin strumpa. Och så är det väl dyrt — — —

Herman blef alltid otålig, när hans mamma alluderade på hans affärer. Han tyckte det var nog med pappa, som fordrade noggranna räkenskaper. Han besvarade dem vanligen med en axelryckning eller ett skämt. Men nu slog han askan af cigarren och svarade:

Ah — — — de är inte så dyra — — —

Hon skakade på hufvudet: Du skulle försöka att vara lite sparsammare. Jag förstår nog att det kan vara svårt ibland — — —

Herman började gunga häftigt. Han kände det, som om hennes ögon vuxit ut ur sina hålor på jakt efter hans för att fånga dem och hålla dem fast.

— Har pappa varit sjuk i höst, frågade han.

— Nej, inte just. Han har varit så inbunden de sista månaderna. Ibland har han nog varit ledsen.

— Jaså. Han reste sig upp för att gå in i salongen. Fru Svenning lämnade samtidigt sitt arbete och kom bort till honom.

— Du skulle akta dig för dåliga kamrater, sade hon och strök honom öfver håret i nacken. Jag vet nog att man kan — — —

— Ja, ja, lilla mamma. Herman lät sin hand glida ned längs hennes rygg i en osäker smekning.

Han tyckte ej om sin mammas förebråelser. I synnerhet icke detta ständiga tal om dåliga kamrater. Den retade och förödmjukade honom, hennes tro, att han var bättre än andra, och att han aldrig själf kunde taga något initiativ.

Ja, ja, lilla mamma, sade han, gick in i salongen och satte sig i en emma. Han hörde

fadern röra på sig inne i sitt rum. Kanske han redan stigit upp.

Herman reste sig och lyssnade spändt — — Nej, han vände sig visst bara. Och så satte han sig åter med händerna under hufvudet, sträckte ut benen och bet tänderna fast om cigarren.

Han kunde ej förstå sin pappa. Hvad menade han med denna tystnad. Den var ju honom så fullkomligt olik. Eller gick han och funderade ut något särskildt sätt att visa sin missnöjdhet. Kanske ämnade han helt enkelt taga honom från Uppsala och sticka in honom på en bank eller ett apotek. Snarare det senare. Herman var ju medicinare. Apotek — — — Han försökte sätta sig in i situationen. Men nej, det skulle han nog inte göra. Herman visste att hans pappa hyste allt för stora tankar om hans eminens i intellektuellt afseende för att ännu vilja pruta af på sin egen fåfänga att se sin son som chef på ett ej allt för litet lasarett eller stadsläkare i en medelstor stad.

Herman slöt ögonen. Det kändes som om armar och ben domnat bort och endast hufvudet fortsatte att arbeta, fastän långsamt och slött.

Han var dödstrött. Förmiddagens väntan hade spänt nerverna för stramt; de började redan slappna. Den sista natten i Uppsala hade också slutat sent — — —

Fru Svenning såg efter en stund in genom dörren. Han sof med vidöppen mun, och armarna hängde slappa mot golvet. Cigarren låg sloknad på divansmattan. Hon gick tyst bort och tog upp den, sopade med fingernyporna upp askan så godt hon kunde utan att väcka honom.

*

Han vaknade vid att en dörr öppnades. Det var hans pappa, som kom in. Han hade just rakat sig och bar ännu handduken hängande öfver bröstet.

— Har du sofvit?

Herman gnuggade sig i ögonen:

— Nej, inte just. Jag blundade bara till ett litet slag.

— Det är på tiden att du klär om dig.

Herman såg på klockan. En halftimma kvar. Han gick ut i tamburen och tog några kläder

ur kofferten, som han ej packat upp än. En modärn, lång redingote, som räckte ett godt stycke ned på vaden, ett par mörkgrå benkläder och en sammetsväst. De klädde sig båda inne i gamle Svennings rum under tystnad — — —

Fadern var redan färdig. Han stod framme vid fönstret. Han hade lyft undan rullgardinen och såg ned på gatan. Herman kastade en hastig blick bort mot honom.

— Kan pappa gå så, frågade han skyggt.

Gamle Svenning vände sig om och släppte rullgardinen.

— Hvad menar du?

— Jo, jag menar — — — kan pappa gå i den bonjouren?

Den var kort, löjligt kort och omodärn. Så gammal, som om skörten på grund af sin ålder krupit samman och blifvit mindre och mindre för hvarje år. Herman kunde knappt låta bli att le. Men han bleknade plötsligt, då han såg sin pappas ansikte. Pannan var endast rynkor, ögonen drogo sig smärtsamt samman. Det ryckte i läpparna.

Men så med ens var allt detta försvunnet. Det brann i blicken och munnen darrade.

— Gå klädd i den, säger du. Han gick bort mot Herman. Gå klädd i den, säger du. Han stod alldeles inpå honom med ögonen spända mot hans. Händerna famlade på rockslaget, som om de samlade sig till ett beslut. Och med ett ryck drog han upp skörtet och stack det in under Hermans ansikte.

— Se här! Hans fingrar gled o feberaktigt brådsnkande fram och tillbaka öfver sidenbanden, med hvilka den var kantad.

— Se här! stammade han. Sliten! Hans händer darrade af vrede. Se på knapparna! Trasiga! För din skull har din pappa inte råd att gå i annan rock. Och du frågar, om jag kan.

Herman böjde ned hufvudet. Han satte sig i ena soffhörnet och tog upp sin pennknif för att för syns skull putsa naglarna. Blodet rusade uppåt hans hjärna och nerverna värkte. Han kände det, som skulle hufvudet sprängas i tusen bitar. Han hörde ej hvad fadern sade. Endast rösten; än likt piskrapp, som hveno i luften, än förmanande, med en skälfning i tonen, som vore

gråten nära. Och då och då ett enstaka ord, som bet sig fast i honom, trängde sig in i hjärnan och dansade en helvetisk häxdans med hjärncellerna. Han tyckte att han var nära att kvävas och längtade efter luft. Gång på gång svalde han saliven, som om den varit hård som äpplekart. Han såg bort mot den blå gardinen — —

— Fullt upp med växlar, som jag måst lösa in. Gamle Svenning skrek ut ordet växlar.

Växlar — — — fullt upp — — — Herman kom till besinning och började räkna efter: i själfva verket var det inte mer än fyra. Han tyckte att hans pappa var orättvis. Men han brydde sig ej om att rätta antalet. Han erinrade sig plötsligt en, som förföll om några dar — — vänta lite — — — Ja, själfva julafton var den sista dagen. Den fick ej omsättas, den måste lösas in, *måste* — — — Hur skulle han skaffa pengar; han var tvungen att tala om det — — —

300 kronor i månaden. Var det verkligen så mycket. 300 kronor i månaden, 300 — — — 300 — — — Han upprepade siffrorna mekaniskt, till dess han förlorade uppfattning af hvad dessa 300 egentligen hade med honom att skaffa. Jo

visst, han hade förstört 300 i månaden. Förstört 300 — — —

Han spratt till och såg upp. Hans pappa stod tätt inpå honom: Hör du inte hvad jag säger.

Herman skakade förvirradt på hufvudet.

— Har du spelat, frågar jag?

— Spelat — — — nej, hur kan pappa tro

— — —

— Ja, men du har väl inte kastat pengar ut genom fönstret håller. Hvar har du gjort af dem. Svvara! Jag har rätt att få veta det — — —

Herman svarade ej. Han tänkte en stund på att säga, att han förlorat på kamrater, men han insåg, att det ej skulle hjälpa mycket, och teg.

— Jag börjar frukta det värsta. Det är väl inte fruntimmer som — — —

— Jo — — —!

Herman hade nästan andats ut det utan att se upp.

Gamle Svenning lyfte sin hand som till slag. Herman hukade sig ned för att parera. Men han kom plötsligt att tänka på Annie. Om hon såg

honom nu — — — Han erfor en känsla af skam öfver att ha handlat fegt och omanligt och stödde armbågarna mot knäna och hufvudet i händerna, som om han fördenskull lutat sig framåt.

— Usling, sade fadern, är du rädd också.

Det blef tyst några minuter. Han gick ett par slag öfver golfvet. Herman försökte fånga en skymt af honom utan att behöfva se upp. Alla muskler i hans ansikte hade slappnat, ögonlocken lågo halfslutna. Han hade tydligen blifvit beröfvad sin sista förhoppning och i det längsta önskat att peñgarna gått till spel — — —

Så stannade han framför Herman och talade med låg röst, som om en nära anförvant legat lik i rummet.

— Jag står inte ut längre på detta sättet. Om det hade varit första gången — — — Det måste bli en annan ordning. Han rynkade pannan, som om han utförde några invecklade hufvudräkningar. Du har att välja själf. Antingen bort från hemmet med detsamma eller också . . . eller också fortsätta att studera, men på de villkor jag uppställer. Hör du det! På de villkor jag . . . Du har själf att välja. Anser du mina villkor

förödmjukande för dig, så gå. Jag ska inte hindra. Men gör du det, vet jag hvad det blir af dig. En gammal öfverliggare! Det är det-samma som att kasta en barnunge ut på gatan. Hvad fan skulle du bli? Hvad duger du till? Praktiskt arbete duger du åtminstone inte till!

Duger till! Jo, Herman skulle visa hvad han dög till. Var det ingenting annat gubben begärde, så skulle han ta sin rock och hatt med detsamma. Han var för gammal att sitta och svälja hvilka skällsord som hälst. Det kunde väl bli någonting. En del föreställningar om apotek och landsortstidningar lyste som blixtar för några sekunder upp virrvarret i hans hjärna. Han satt och vägde alla möjligheter, under det han stödde båda händerna mot soffan för att resa sig upp och säga ifrån, att under sådana förhållanden och efter de ord, som fallit, han ej kunde göra något annat än gå sin väg — — — Det kunde väl bli någonting — — —

— Lofvar du att bli en nyttig människa igen. Jag ska göra allt hvad jag kan, om du lofvar att bli flitig och ordentlig.

Herman reste sig upp.

— Ja — — — jag lofvar.

Gamle Svenning gick ett par steg fram mot fönstret med händerna i byxfickorna. Så tog han upp sin klocka.

— Vi få skynda oss, det är sent, sade han och försvann ut i tamburen.

Herman hörde att han slamrade med en käpp vid paraplystället.

— Är du inte färdig snart? En doppsko slog otåligt ett par gånger mot golfvet.

— Genast, pappa. Herman gick bort till lavoaren, doppade en handdukssnibb i handkannen och strök sig med den öfver ansiktet. När han passerade spegeln, rätade han till halsduken och håret och följde efter ut i tamburen.

*

Herman hade suttit en halftimme i en krets af unga damer och talat om hur det fästades i Uppsala. Deras beundrande blickar och små förtjusta utrop hade kommit honom att så småningom tala upp sig och bättra på de historier han berättade: om underbara tentamina och

nachspiel som slutade med sillfrukost på Grindstugan.

Värdinnan kom fram och bad en af damerna göra musik. Herman reste sig för att röra på sig ett slag. Hans mamma gick förbi tillsammans med en tant. Hon klappade honom sakta på axeln: Ska du inte sjunga ett par gluntar. Men han skakade på hufvudet till svar. Han var ej i humör, sade han.

Inne från värdens rum, där det spelades kort, hördes en brakande skrattsalfva. Det var tydligen någon svinaktig historia, som drogs. Det märktes på skrattet. Herman styrde sina steg dit och blef stående i dörren med ryggen mot dörrposten. Ingen lade märke till honom. De hade just tömt sina glas på den historia, som berättats. Under det värden fyllde på, sade han:

— Ja, det var på den tiden, då man var ung, som sådana galenskaper kunde — — — Men hör du, Svenning, berätta den där historien om ditt äfventyr den där natten i Köpenhamn — — — Ja, du minns väl. Henriksson har visst inte hört den — — —

Herman såg att hans pappa satt med en hög marker vid sidan om sig. Han hade vunnit och var tydligen vid godt humör, ty han kliade sig gång på gång bak i nacken.

— Jaså den! Har du inte hört den förr, Henriksson. Ja, den är inte illa. Och det bästa med den är att den är sann, för det var jag själf som — — — Men här är väl inga fruntimmer i närheten — — — Han böjde sig bakåt på stolen och kastade en blick öfver axeln mot dörren. Alla de andra sågo också dit.

— Nej, se Herman — — —

Det blef en stunds tystnad. Svenning tog sina kort och ordnade dem. Nej, det får bli till en annan gång, sade han.

— Nå, berätta nu, pojken är väl ingen barnunge håller. Han har väl hört historier som är lika svåra. Kanske till och med varit med om — — — Hvem vet!

Det var värden, som talade och han knep menande ögonen samman mot Herman, under det klockkedjan skakade af skratt, som ej fick utlopp, ty han hade stuckit en cigarr i munnen.

— Eller kanske du är rädd att visa pojken, hurudan du var i din ungdom — — —

Gamle Svenning tvekade. Men då han ordnat sina kort, som antagligen voro bra (Herman tyckte sig se ett par äss och flera klädda kort) började han berätta . . .

Då historien var slut, brast skrattet löst så våldsamt, att damerna skyndade till för att se efter hvad som stod på. Och Henriksson, som ej hört den förr, måste lägga från sig pincenezen för att den ej skulle falla af.

— Jo, du var mig allt en skön en.

Äfven Herman drog på munnen. Men hans leende ville ej bli till något befriande skratt. En våg af rodnad spolade upp i hans ansikte och han var rädd herrarna skulle tro, att det var af moraliska skäl han rodnade . . .

När skrattet lagt sig något, reste sig Henriksson. Skål på dig, Svenning, sade han.

Alla stego upp och skålade. Herman tog också ett glas, som stod uppslaget vid sidan om på ett serveringsbord. Gamle Svenning vände på sig ett slag för att se efter att han druckit med alla. Han kastade öfver pincenezen en hastig

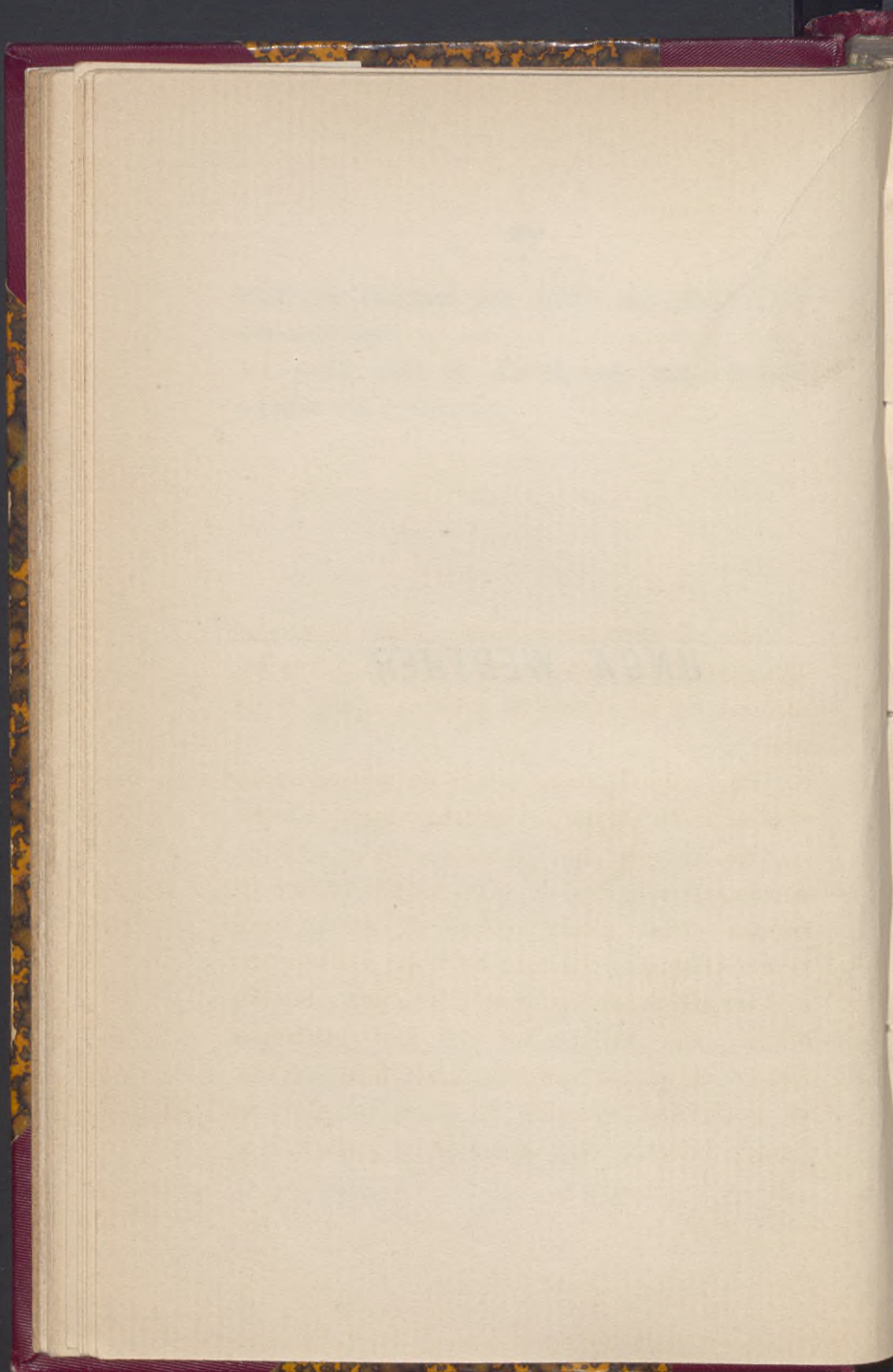

blick på Herman och stötte sitt glas vårdslöst mot hans.

— Ja, skål på dig då, sade han och satte sig åter vid spelbordet.

UNGA WERTHER

Det var inryckningsdagen. Inne i kasernens lilla ångbadrum trängdes ett sextiotial nakna beväringar för att svettas ut resterna af sina civila vanor.

På spjälbänkarna, som i trappstegsformiga afsatser klättrade uppåt väggarna, slingrade hvita, svettiga kroppar om hvarandra under uttänjda svordomar, som om de sökte ett hål i taket att komma undan genom. Nere på golvet, som brände fötterna, slet man ett tiotal vattenpytsar ur hvarandras händer för att släcka den sataniska hettan, inför hvilken till och med inälfvorna tycktes skrumpna samman. Det hela var som en Botticellisk teckning till några versrader ur Dantes Inferno. Vid skenet af en gaslåga, som

i den fuktiga luften kippade blånande efter andan, granskade vi hvarandras födelsemärken liksom för att med ledning af dem söka utgrunda dolda laster som motiv för inspärningen.

Borta vid dörren, som ledde till kallvattenbassängen, stod en ung man med handen på låsvredet under fruktlösa försök att slippa ut. Han hade fattat posto där redan vid badningens början och ett par gånger påkallat min uppmärksamhet genom kontrasten mellan å ena sidan ansiktet med den höga, kullriga pannan och de barnsligt rundade kinderna och å andra sidan de breda axlarna och skuldrorna, där musklerna bildade ett berglandskap i miniatyr. En gång hade jag också helt flyktigt lagt märke till något bredt och rödt, som lyste upp hans vänstra brösthalfva. I den immiga luften föreföll det mig som en förstorad upplaga af hederslegionens röda ordensband. Men till följe massförekomsten af lefverfläckar och misspydande utslag på hart när hvar och en af de sextio kropparna omkring, hann endast nyheten i formen på hans toalett-hemlighet att aflocka mig några sekunders undran.

Så småningem drog också jag mig närmare

dörren i tanke att slippa ned i bassängen, innan den alltför mycket förorenats af ett tjugotal andra. Jag kom därvid att stå tätt bakom honom. Han vände sig mot mig ett slag, och vi växlade några ord om möjligheten att få dörren öppnad. Det röda bandet på hans bröst stack mig åter i ögonen och jag såg närmare efter. Hela vänstra bröstmuskeln var borttagen, strax nedanför bröstvärtan. Endast ett blodrött skinn tunt som tillskrynkladt silkepapper och genomkorsadt af ett uppsvälldt, blåskimrande ådernät täckte reffbenen. Och därunder kunde man se hjärtat klappa jämnt och regelbundet. Det föreföll mig som om en kula af en revolvers eller ett mausergevärs kaliber borrat sig väg fram och plöjt upp en djup köttfåra. Mina ögon drogo sig smärtsamt samman som inför alla mera ovanliga lyten. Han märkte det och rodnade. Jag förstod att jag begått någon slags indiskretion genom att ej kunna tillbakahålla mina nyfikna blickar och sökte släta öfver med några ord.

— Är ni opererad för kräfta — — —

I samma ögonblick öppnades dörren och vi skyndade ut.

— Nej, det är jag inte, svarade han och dök ned i bassängen — — —

*

Det var på kvällen samma dag. Vi hade blifvit fördelade på våra logement. En korpral var just i färd med att anvisa liggplatser. Jag vände mig om för att taga i betraktande den man, som skulle tillbringa hundrasjuttiotvå nätter i sängen ofvanför min. Det var min bekantskap från badrummet. Vi presenterade oss för hvarandra. Herman Ellinger, sade han och bugade. Det var en böjning af ryggradens nedersta kotor och den förrådde tydligen vanan hos herrn i konfektionsbranschen att sammanpara utbredandet af tyger med en aktningsfull artighet. Kontorist, tillade han också med en ny bugning. Vi klädde af oss utan att växla flera ord — — Han hade tagit af sig daglinnet och stod nedhukad och plockade i sin resväska för att hämta en nattskjorta. En af logementskamraterna gick förbi och stannade. Med ögonen fastnitade vid ärret på Ellingers bröst kom han närmare.

Hvad fa — an — — — Alla de andra strömmade till. Och med rodnad på de runda kinderna såg han sig nödsakad att afge en förklaring. Det var på en jakt för ett år sedan. Ett vådaskott, sade han. Det följde en lång historia om det närmare förloppet, med en bestämdhet i ordval och vändningar, som tydde på att den ej var uppdiaktad för stunden. Sedan nyfikenheten lagt sig och hvar och en gått till sin plats, drog han nattlinnet på. När han klättrade upp i sin säng, mumlade han några svordomar. Om det var i anledning af nyfikenheten eller ovanan att ha sin liggplats öfver en annans säng, kunde jag ej afgöra. Men ännu sent på natten, långt sedan tystnadssignalen gått och vakthafvande officeren gjort sin släckningsrond, låg jag vaken, med min nya kamrats vådaskott i hjärnan. Det steg inom mig ett tvifvel på sanningsenligheten af hans ord. Jag sökte så tydligt som möjligt återge för mig utseendet af den fåra kulan plöjt. Den var djupast närmast högra brösthalfvan. Gevärsmynningen måste således ha varit i en till det otroliga gränsande närhet af hans eget bröst — — — Och tiden, då det skulle ha inträffat, slutet af maj

— — tillåten fågel i slutet af maj — — — Jag var ej tillräckligt hemmastadd i jaktstadgan för att härvidlag kunna beslå honom med en osanning. Och sent omsider somnade jag.

*

Ellinger och jag blefvo inom kort goda vänner. Vi stodo bredvid hvarandra i ledet, hade besökt samma platser på kontinenten och i England. Vi drucko fördenskull ofta punsch samman. Och med den benägenhet svensken har att ej kunna vara i sällskap med en annan ett par dagar utan att kartlägga sin antecedentia för att därigenom bygga upp samvaron på en säkrare och lättfattligare basis, kände jag inom kort hans föregående på ett ungefär likaväl som mitt eget.

På grund af en ögonsjukdom hade han måst afbryta sin skolgång i sjunde klassen, och af sin fader ställts bakom en manufakturdisk, från hvilken han efter en tid förflyttat sig längre in, på kontoret. För ett år sedan hade han rest öfver till London för att skaffa sig vidare affärs-
vyer.

Om vådaskottet talade han ibland, men med samma ordalag och vändningar, som första gången jag åhörde berättelsen. En kväll, då vi druckit rätt mycket punsch, broderade han visserligen ut äfventyret på ett sätt, som åter kom mig att tvifla på sanningsenligheten. Men dagen efter reducerade jag dessa broderier till produkter af lössläppta alkoholfantasier. Ty hur mycket jag än sökte i hans förflutna efter händelser, som kunde styrka min misstanke på något själfmordsartadt, tyckte jag mig likväl ej kunna upp-
täckta någon rimlig anledning härför. Det kunde i alla händelser ej vara något af de epidemiska motiven: pengar och kvinnor. Den skildring, han gaf mig af sin fader, passade ej in på den gängse typen, som af sparsamhetsskäl förleder sin son till ekonomiskt trassel. Och kärlek — — — Han hade i detta fall låtit mig få en synnerligen djup inblick i sina erotiska upplevelser från sitt ni-
onde år intill den dag vi sammanträffat. Allt härvidlag tycktes ha förlupit normalt.

Det återstod alltså af de vanliga förklaringsgrunderna endast en: lifsleda. Men jag måste skratta åt mig själf, när jag nödgades

tillgripa ett dylikt vapen för att lösa knuten. Ett barnansikte, utan ett enda bestämdt drag, utan en rynka eller ett veck, som ritats dit af lifvet, på en kropp, hvars muskler ingåfvo den största slagskämpe respekt.

Och hans andliga läggning tydde lika litet på något i den vägen. Det fanns visserligen ett slags djärf fantastik i hans framtidsdrömmar. Men innehållet i dessa drömmar var till gengäld af uteslutande reell natur. Han satt inne med ett gränslöst penningbegär, men paradt med en nästan rent amerikansk honnör för arbetet, arbetet som plikt, som mål och ej som medel. Han hyste en ej så liten portion ringaktning för studenter och deras dagdrifvarlif, och det var med ett visst öfvermänskans förakt han såg ned på de akademiskt bildade statstjänarnas dåliga ekonomi. De aflockade honom betydligt mindre sympati än skurken och svindlaren, men svindlaren i stor stil, halfmillionärsskurken. Det finns så mycket dumt folk här på jorden, brukade han säga, så många som ingenting bättre begära än att bli lurade, så att den som i intellektuellt afseende en smula höjer sig öfver medelmåttan

utan något större arbete bör kunna skaffa sig de nödvändiga hundratusen.

Hans ideal var den morganska trustimperatorn, hans fantasier tumlade med börsnoteringar, och han ansåg det ej omöjligt, att han en gång skulle sluta som en fruktad penningmatador i Stockholm eller hälst Göteborg; som en guldpolyp, hvilken visserligen äger en lustyacht med gemålens namn i guld på förstäfven, som visserligen har ett palats med orientaliskt rökrum och engelsk hall, men för hvilken all denna lyx strängt taget ingenting betyder i jämförelse med härskarkänslans njutning. Cecil Rhodes, kryddad med ett spetsglas osmält Nietzsche, var hans Napoleon.

Efter värnpliktstidens slut skulle teorierna sättas i praktik. Först några läroår i Amerika, de första månaderna som simpel arbetare, sedermera som kontorist och slutligen en tvåårig kurs på en handelsakademi i New-York.

Efter hemkomsten skulle försöken börja, med en tvåvarustrust som det slutliga målet. Eller också malmbergen. Norrland kan där göras fan så mycke af. Ett stycke Amerika med tiden.

Naturligtvis kommer försöken att misslyckas. Man kommer att stupa för idén. Men man stupar ofta för saker af betydligt mindre värde, slutade han vanligen.

Alla dessa kraftfrön dödade så småningom mina misstankar. Jag upphörde slutligen alldeles att längre sysselsätta mig med hans ärr och lade det ad acta till de många andra gåtor, jag förgäfves sökt tyda. Och jag tillbragte återstoden af min beväringstid med att se de hundrastrjuttiofyra dygnen smälta bort som smutsig snö.

*

Det var den sista veckan. Jag låg inne som logementsvakt och hade ej rättighet att tillbringa min fritid utom logementets dörrar. Jag låg i min säng och skar upp några nyutkomna böcker, som jag fått mig tillskickade hemifrån för att efter den sex månader långa pausen åter sätta mig i rapport med lifvet, som lefdes utanför kaserngrindarna. Jag var ensam. De öfriga kamraterna hade gått ut på någon slags afskedsfäst. Endast då och då stack vakthafvande underofficeren in hufvudet för att förvissa sig om att jag

var på min post. Och efter en stund somnade jag. Jag vaknade vid att någon kittlade mig på magen. Det var Ellinger. Han var röd i ansiktet och luktade punsch. Han satte sig på kanten af min säng och bläddrade förströdt i böckerna, som lågo kastade på filten. En af dem var i form af dagboksanteckningar. Den tycktes afvinna honom mera intresse. Han läste några sidor, hoppade öfver ett par och fortsatte ånyo. Efter en stund reste han sig och promenerade fram och tillbaka mellan sängraderna med händerna i byxfickorna.

— Apropos dagböcker, sade han och stannade framför mig. Jag har alltid hyst sympati för dig, och jag tycker mig ha märkt att förhållandet varit detsamma med dig. Det kom en hinna af alkoholsentimentalitet öfver hans ögon. Det är gudskelof snart slut med det här helvetet, men en ljusglimt har jag från denna mörka tid — — — och det är vänskapen för dig och de stunder, vi har varit tillsammans. Och för dem, som jag vill räkna som mina vänner, det är inte med många, jag vill det, det har du kanske märkt, men för dem, jag anser

för vänner, i deras ögon vill jag inte stå i falsk belysning. Och det är en sak jag vill säga dig, innan vi skills åt. Jag har också en gång skrivit en dagbok. Jag har den förresten med mig. Jag brukar ta den med mig öfverallt, för jag kan inte lämna den i andra händer. Jag hade tänkt att ge den åt henne, som en gång ska bli min hustru, men du ska få den som ett minne.

Han låste upp sitt skåp och tog fram ur sina gömmor en bok med svarta pärmar, en sådan som användes till kompendier och föreläsninganteckningar vid universitetet. Innan han lämnade mig den, stod han först och bläddrade i den: — Det är nu så längesen jag såg i den. Det är lite vemodigt — — — som om det var en annan mänska som — — — Ja, som sagdt, jag ger dig den som ett minne, och du förstår, hvarför du får den. Därför att jag vet att du förstår mig och därför att jag sätter värde på dig, mer än på någon annan mänska jag känt. Och jag hade ju i alla händelser varit skyldig dig en förklaring och här finner du den. Ja, som sagdt — — —

Han räckte mig boken och gick. Jag satte

mig att bläddra i den. Sidorna voro fullskrifna med en kraftig kontorsstil, något af merkantil paketstil, som löjligt kontrasterade mot innehållet: vers och prosa om hvartannat, några öfversättningar ur Buch der Lieder, små centrallyriska originaldikter, och här och där längre anteckningar på prosa. Ju längre mot slutet jag vände i bladen, dess mera var prosan förhärskande. Han började citera Martin Birck. Anteckningarna blefvo längre. De voro ofta daterade sent på natten. Jag lämnar här några få utdrag ur de sista sidorna — — —

Den 17 mars kl. 6 e. m.

I eftermiddag är jag fri. När jag satt på kontoret och tänkte öfver, hur jag skulle bära mig åt för att få så mycken valuta som möjligt ur dessa timmar, hade jag föresatt mig att läsa. En god cigarr och en bok framför brasan! Men det går inte. Denna helvetiska oro, som aldrig vill släppa. Det är som hjärtat skulle sprängas. Jag längtar ut, ut till lifvet och människorna. Det förefaller mig, som om just nu, medan jag sitter här, någonting viktigt händer ute på gatorna eller på något kafé. Som om det ett par kvarter

härifrån kämpades en helvetisk strid för lyckan. Jag hör segerjublet. Jag kan inte sitta överksam. Stilla — — — stilla — — — Finns ingen ro och gifs det intet lugn — — —

— — Nu i kväll har du plötsligt runnit upp för min tanke. Hur förstår jag knappast. Det är så länge sedan jag såg dig. Visst ett helt år sedan. Men ibland, i stunder som denna, kan du komma till mig i drömmen, och det är som om en varm våg gick genom min kropp. Är det den första darande känningen af förvåren, som kommer mig att tänka på dig, eller denna underbara skymningsstund, då gaslyktorna tändts och kämpa med den sista ljusglansen från en himmel, som svartnar för hvarje stund. Jag vet det inte. Men jag ville se din lilla lacksko mot den grå schaggmattan framför brasan. Därborta, i min enda länstol, skulle du ta plats, med händerna löst knutna i knäet och hufvudet lätt framåtböjdt. Och jag skulle böja knä framför dig och luta hufvudet i ditt sköte. Dina händer skulle tveksamt lösas, och du skulle stryka dem sakta fram öfver mitt hår. Och en skälfning skulle gå genom min kropp. Ej skälfningen hos en man,

hvars lidelse kommer hans händer att darra. Nej, en stilla, rysande lyckokänsla, en mjuk värme och en len svalka — — — Jag vet ej, om jag någonsin träffar dig åter. Men äfven om detta aldrig skulle ske, skall du dock, bland alla kvinnor jag älskat och alla kvinnor jag drömt, stå som det ljusaste, skäraste minnet — som något mjukt och varmt och hvitt — en hvit hand till hälften dold af svart sammet — som en strimma sol, som förirrat sig in i mitt rum en marsdag som denna och skingrar tristessen omkring och inom mig.

— — — Nej, jag måste ut! Hvad tjänar det till med dessa promenader fram och tillbaka öfver golfvet. — — — Och hvad tjänar det till att gå ut. Resultatet — — —? Ett par glas punsch och en wiskeygrogg — — — Skall det aldrig hända något, skall aldrig en strimma af lyckans och livets sol bryta genom allt det gråa, som ligger likt tjocka molnväggar omkring mig och gör det kvaft och tungt att andas.

Samma dag kl. half 4 på morgonen

Det värker i alla leder. Det bränner i mitt hufvud. Det är champagnens skull. Min själ

svider af köpta smekningar. Och på min mun
bränna köpta kyssar. Jag vämjес vid mig själf.
Eros — — — Eros — — — Till och med drosk-
kraken, som stretade hem med mig, med ryg-
gen i krum, som om alla världens laster stop-
pats in i sätet, till och med han tycktes ha en
förmimelse af att det var du själf Eros, som satt
i droskan med slappnade muskler och slö min,
med champagneångor i hufvudet och fjädrarna
plockade ur vingarna på din rygg — — — Och
ändå bränner min mun efter ny svalka, efter
nya läppar att möta och kyssa i blod — — —

Den 3 april kl. 1 f. m.

Det snöar. Sakta som fallskärmar sänka
sig flingorna, hvita och mjuka, det vitaste af
allt hvitt och mjukare än det mjukaste. Jag
tar af mig hatten och låter dem falla ned i mitt
hår, jag sträcker ut handen för att fånga dem.
Det är som sänkte de sig ned på mitt hjärta och
bredde sitt hvita täcke öfver alla tankar och all
oro. Det blir tyst inom mig, så tyst som i en
helgedom, där en ensam lampa brinner framme
vid altaret af snöhvít marmor. Och det bästa jag

tänkt och det största jag drömt ligger som evigt friska offergåfvor där framför. Jag känner luften inom mig ren och sval som efter ett åskväder. Jag höjer bröstet och andas lätt och fritt. Det skjuter en våg af stilla lycka genom mina ådror. Jag ville böja knä — — —

Den 18 april kl. 12 midnatt.*

Dessa rader äro barn af stunden -- en nyck, om jag så vill. Men en nyck, som ej blott roar mig, utan som någonting inom mig kräfver. Äfven om dessa rader aldrig skulle komma i edra händer, bringa de mig själf trots detta glädje. Jag har behof af att skriva ned allt hvad jag känner. Jag är nu en gång sådan — en af dessa naturer, för hvilka det är en nödvändighet. — Jag har sett er i kväll som Tora Parsberg. Och hvarje gång jag haft glädjen att njuta af er sällsynt själfulla konst, har jag alltid öfverfallits af samma känsla — ej vemod -- ej bitterhet mot mig själf, men snarare en tyngd öfver bröstet, som gjort det svårt att andas. Och jag sitter och upprepar

* Skrifvet på ett löst instucket ark brefpapper, som plötsligt fladdrade ur boken, då jag vände hit och dit i den.

tyst för mig själf den danska författarinnans ord: »Kræv alt, giv alt, saa er du en hel Mand. Gaa aldrig paa Akkord med noget i Livet — fremfor alt ikke med Kærligheden, for det hævner sig bittert». Och jag aflägger ett heligt löfte, naturligtvis för att efter några dagar åter bryta det, spela på nytt och göra cession. — Ni besitter en förmåga, som alla andra skådespelerskor sakna, att dela med er åt ögonen andra sidan rampen af er egen personlighet, att låta åskådaren se mänskan bakom sminket och på så sätt ge honom illusion af länge känd och högt värderad bekantskap. Det är också därför jag nu skrifver till er. Det är också därför jag hädanefter kommer att blotta mitt hufvud för er, när jag möter er på gatan, fastän jag ej känner er. Ni är kvinna. Och jag beundrar kvinnan. Henne, som vi alltjämt söka bland kvinnorna, henne, af hvilken man fångar ett stycke hos en, ett annat hos en annan, för att sedan i ensamheten söka passa samman gipsbitarna till ett helt. Och jag beundrar er, därför att ni gifvit *mer* af kvinnan, än alla andra jag sett och känt och hört och läst. Jag ber er att i dessa rader ej se en hyll-

ning från en teaterhabitué, som tröttnat på det banala i att sända ett fång blommor under en mellanakt. De äro dikterade af en öppen beundran för er konst, den högsta våra talscener har att uppvisa. Och det är ännu mera: en öppen beundran för er *person*, som på mig gjort starkare intryck än den bäst skrifna och gifna roll i världen kunnat göra. Det är också en hälsning från en, som djupt i sitt hjärta böjer knä för er i beundran och — — —

En, som blottar sitt hufvud för er, utan att ni känner honom.

Den 8 maj kl. 7 e. m.

Nu är det vår. Ljusa toaletter och unga kvinnor! De le i solen och kasta blickar likt nypräglade silfverslantar omkring sig på trottoaren. Det går en storm genom min kropp. Solen! Lifvet! Jag vill fånga in i min famn allt lifvets växlingsfulla och färgrika, allt af sorg och allt af glädje och trycka det i mina armar. Men jag famnar luften. Dagarna gå, den ena följer den andra, som raka, svarta streck, i olid-

ligt samma enahanda. Och jag går och väntar, att något skall ske, något, som en gång för allvar skall ställa mig midt in i lifvet och ge mera än detta eländiga surrogat. Jag går med en underlig förnimmelse af en inre krasch. Ibland när jag styr mina steg hemåt, kommer det öfver mig en känsla, så stark att den nästan vill spränga refbenen. Och jag tänker: nu har det händt något därhemma i mitt rum. Någon, som kommer att göra mitt lif till det jag väntar, har varit och sökt mig. En röst har ropat i mitt rum. Och jag har ej varit hemma. Och med klappande hjärta och stormsteg går jag hem. Där måste åtminstone ligga ett visitkort på bordet, tänker jag. Och jag famlar efter nyckelknippan i bakfickan. Min hand rister, när jag sätter nyckeln till nyckelhålet. Jag tycker att lukten af en främmande mänska slår mot mig i tamburen. Och jag öppnar — — — Där lyser ingenting hvitt på skrifbordet — — — Här har ingen varit — — — Nåja, jag tar till en bok och sätter mig att läsa. Så kommer oron öfver mig igen. Herman, hviskar det sakta. Hör du inte bruset från gatan, tränger inte musiken från

kaféerna till ditt öra, märker du inte hur lifvet pulserar därute. Och hviskningarna bli till rop, som fyller rummet och ekar från väggarna. Och jag tar hatt och rock och går. Hvarje kvinna, jag ser komma mot mig på afstånd, tycker jag har något särskildt att säga mig — — — Jag sätter mig på ett kafé vid en flaska punsch. Mitt hjärta hoppar i takt med operettmusiken, det dansar smekande fram genom menuetten. Och jag dricker. Det är besynnerligt, jag vill helst sitta ensam ute numera. Jag börjar visst bli drinkare. Men jag har en panisk förskräckelse för dessa timmar, jag ligger och väntar på sömnen. Denna tomhet, som aldrig vill ta slut! Och jag är trött, trött till döden. Som villebrådet, hvilket hör hundarna bakom sig. Döden — — — hvad väntar jag väl af lifvet — — —? Och hvad får jag — — —? Surrogat — — — Jag blir äldre för hvarje dag. En gång blir jag väl handlande i en liten småstad; kanske öfvertar jag min pappas affär. Han spelar ibland på den strängen — — — Nej, jag vill inte — — — Hör ni inte, lifvets alla makter, hur högt jag ropar. Jag vill inte! Hellre då döden — — —

förintelsen — — — En graf med ett upplöst kadaver, där maskar sakta ringla fram — — — Den föreställningen skrämmer mig inte längre. Ty handlar lifvet annorlunda än dessa maskar, som vi rysa för? Det tär och gnager! Och lämna vi ej själfmant ut våra inälfvor, ge tappt och slå oss till ro och förnöjsamhet, skonar det ej ens det bästa och högsta inom oss — — —

Den 17 maj kl. 4 f. m.

Jag trodde, jag skulle ha druckit så mycket, att jag kunde tumla om i sängen och somna. Jag är full — — — Men spriten verkar inte längre. Jag kan inte somna — — — doktorn säger, att det är neurastheni. Neurastheni — — — ja, den neurastheni som ger döden — — — Jag kan inte gå på kontoret i morgon, han får säga hvad han vill, skrifva till min pappa, som han hotat med. Det hela tar väl ändå slut en gång — — —

Den 28 maj kl. 8,30 e. m.

Allting omkring mig är tyst och stilla. En svalkande kyla hvilar kring min panna. Det är som hade detta beslut kommit mig att växa

upp till en jätte med fötterna på jorden, men hjässan högt öfver gråa moln, högt upp, där etern är klar och gör tankarna skarpa och kalla som iskristaller. Jag har fattat mitt beslut. Det är ej en öfverilning. Jag tar steget ut efter moget öfvervägande. Och döden — — — den skrämmer mig ej. Den lofvar mindre än lifvet. Hvem vet om den ej håller mera. — — — Jag har bränt alla papper. Endast denna bok med sina blänkande svarta men simpla pärmar är allt, som skall finnas kvar. Jag anser mig skyldig er, mina föräldrar, detta som en förklaring på mitt handlingssätt. Men inga sentimentala fraser om farväl och återseende, inga böner om förlåtelse. Jag går ur lifvet som spelaren, hvilken ej låter bedraga sig af hoppet att nästa gif kan ge bättre kort. — Jag har dragit schäslongen framför trymån för att falla i den, när skottet brunnit af. Jag är lugn. Min hand darrar ej. Och hvarför skulle den darra — — — Jag har reglat dörrarna. Värdinnan gick ut för en stund sedan, och jag är säker på att få vara i fred en halftimme — — — Fönsterluckorna äro till-

skrufvade och lampan tänd. Vårkvällen silar
 in genom springorna — — — Våren — — —
 Nej, ingen sentimentalitet — — —

*

Detta var det sista han nedskrifvit. Jag vände likväl några blad för att förvissa mig om att det ej fanns någon efterskrift. Men sidorna lyste hvita och tomma emot mig. Jag lade ned dagboken i väskan bland några skönlitterära saker. Ellinger och jag träffades ej mera den kvällen. Han hade permission till klockan 12, och jag hade redan somnat, när han kom. Dagen efter var han vid dåligt humör. Jag vidrörde ej med ett ord den hemlighet, han anförtrott mig. Men till och med på de alldagligaste och obetydligaste frågor jag framställde, svarade han med ett halft fientligt tonfall. Han ångrade tydligen att han blottat sig, men ville ej nämna någonting därom. Däremot klagade han öfver hufvudvärk.

Några dagar efter, det var dagen före utryckningen, kom han mot mig med ett telegram i handen.

Har du lust att gå ut med ett slag — — —
 Det är ju slut i morgon och vi träffas kanske
 inte mera.

Han vek omsorgsfullt samman telegrammet,
 ref det sönder och vägde en stund bitarna i sin
 hand — — —:

— Min pappa har fått sin astma igen. Han
 vill jag ska komma hem medsamma och gå in
 som kompanjon i affären. Du vet han har en
 vinaffär i Ystad.

När vi slagit oss ned inne i kafét och fått
 fram punschen, stötte vi glasen mot hvarandra.

— Nå, och drömmen om børsmatadoren — —

Han ryckte ett slag på axlarna och skrattade.

— Men skämt åsido — — allvarligt taladt

— — — jag har tänkt öfver saken ett par tim-
 mar. Det vore ju oförnuftigt att inte gå med
 på förslaget. Antagligen får jag väl ut och
 flacka som profryttare ett år för att sätta mig
 in i vår kundkrets. Och det blir naturligtvis
 fan så surt. Men å andra sidan — — — När
 det året väl är öfver — — — Jag kommer att
 sitta med minst femtusen om året. Och i en
 liten småstadshåla är det ju inte att förakta

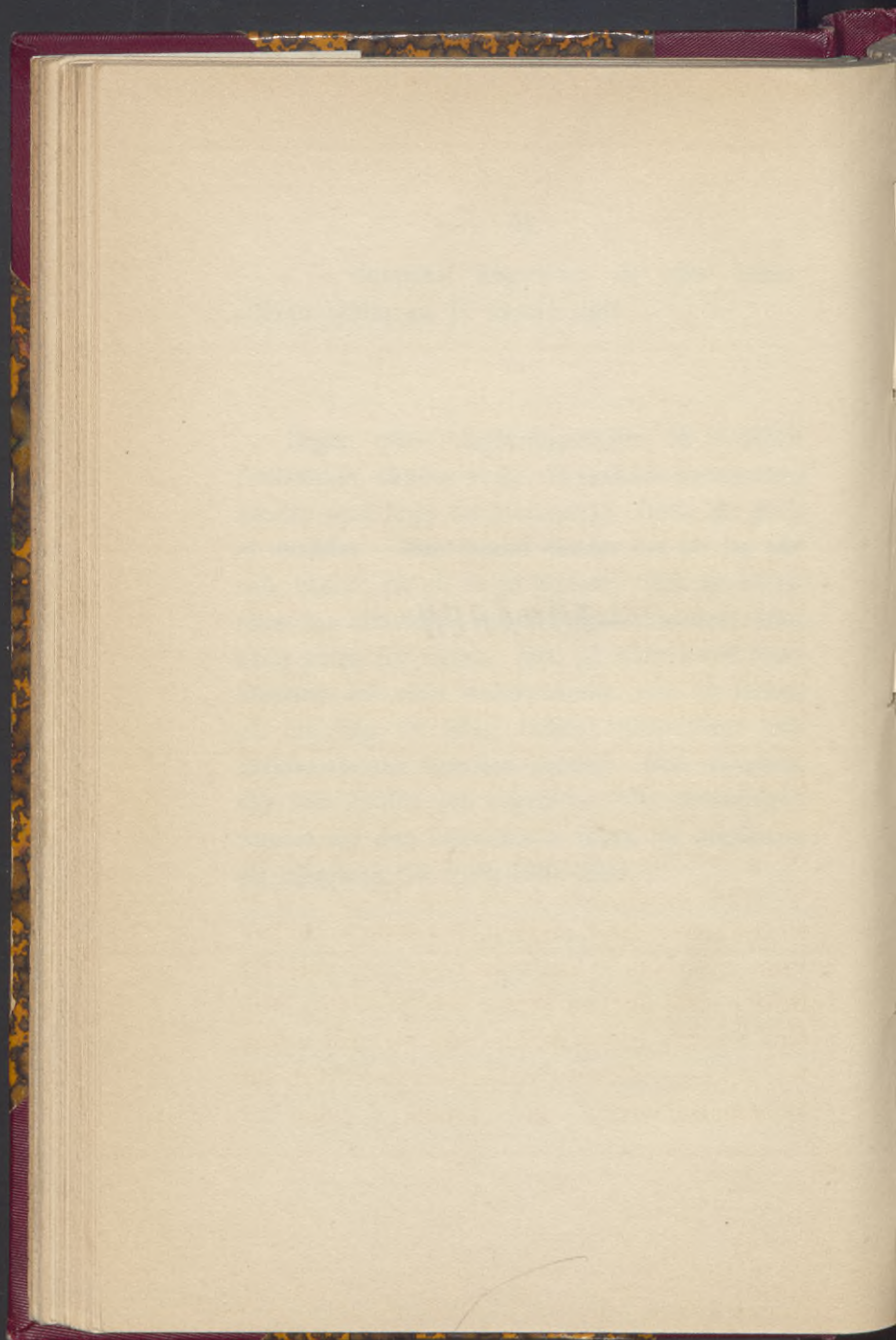
— — — Knappast någonting att göra håller,
affären sköter sig ju nästan själf — — —

*

Dagen efter, utryckningsdagen, då vi blifvit civilklädda, skildes vi åt. Vi skakade hvarandras händer med hopp om återseende. Detta har dock ej inträffat. Men ibland händer det att jag går och väntar på att få se honom. Han är antagligen lite alkoholfet nu efter profryttareåret. Han hade anlag för fetma. Men på hans bröst lyser alltjämt det röda ordensbandet som ett tecken på att han en gång tillhört lifslängtans och världssmärtans hemliga bröder. Och en gång, när han är död och begrafven, blir förmodligen samma ärr den bekvämaste vägen för maskarna att tränga in till mera ädla delar.

—TONÅREN

Då Teodor Vijgh märkte, att det högt uppdrifna sällskapslif, hans talanger tvang honom att föra, började menligt inverka på hans tanke-skärpa, och han genom flera dagar å rad upprepade knackningar på knät observerade att reflexretbarheten afsevärdt stegrats, insåg han genast att neurasthenin var i antågande. Som han flera gånger förut varit utsatt för denna det moderna kulturlifvets hämnare, kände han därför också det enda botemedlet: landtluft, stilla familjelif, som garanterade frihet från hvarje slag af sinnesrörelse, samt några mjuka saker af Beethovens. Hälst skulle han velat resa långt bort, till trakter med ändlösa skogar och gnistrande snö. Men emedan han ej kunde raka sig själf, måste han söka en tillflykt i hufvudstadens närhet, där kommunikationerna satte honom i stånd att

ständigt hålla sig snygg om haka och öfverläpp. Ty Teodor Vijgh var slätrakad.

På en inackorderingsbyrå skaffade han sig anvisning på ett lämpligt pensionat, som endast mottog ett mycket begränsadt antal distinguerade gäster; och där friheten från småttingar lofvade det lugn, hans nervsystem kräfde.

Han gynnades af lyckan. Vid sin framkomst fann han sig vara ensam gäst, och han tillfrisknade också hastigt. Han njöt af en god sömn, som ofta varade till långt fram på förmiddagen. Eftermiddagarna och kvällarna tillbragte han vanligen under promenader med pensionatets dotter, en begåfvad ung dam, hvars på samma gång drömmande och eldiga väsen förströdde honom. På dessa vandringar ofta i oländig mark, med månsken mot blå himmel och snökristaller som små elektriska ficklampor på träd och buskar, tröttnade hon aldrig på de skildringar han lämnade henne af det modärna lifvet. Det roade honom också att se hennes ögon lysa och hennes läppar lyssnande halföppna.

Det var en af de sista kvällarna. Ett tätt

snöfall omöjliggjorde utelif och stämde sinnet till ett hemtrefligt vemod.

Hon hade spelat ett par saker af Beethoven, och hennes händer hvilade ännu löst mot tangenterna, under det hon satt och såg upp mot taket, som låg i halfmörker, ty endast ljusen på pianot brunno. Det hade kommit ett lodrätt veck i pannan, fingrarna formade sig till nya grepp utan att likväl slå an, hon sökte tydligen erinra sig någonting, som hon glömt, ty hon spelade utan noter och var rätt musikalisk.

Så kom där några ackord, tveksamt och trefvande. Och så blef det åter tyst. Hon skakade ett slag på hufvudet och gick bort till notställaren och bläddrade i häftena. Men hon fann ej hvad hon sökte, och satte sig åter vid pianot. Efter en stund började hon på en vals och spelade några takter.

— Känner ni till den, frågade hon och vände sig om mot honom, som satt borta i mörkret i ett soffhörn. Hans kropp var ett med det mörka möbeltyget, endast ansiktet skymtade svagt, och det lyste ur hans ögon och från cigarren, som han höll mellan läpparna.

Han drog ett par bloss och svarade:

— Jo — vänta, låt mig se — — — jo, jag tror jag har hört den för flera år sedan på en varieté i utlandet. Men i hvilket land och på hvilken varieté minns jag inte. Men jag kommer i håg att den spelades, innan ridån skulle gå upp för en spansk magdancerska, som var engagerad för tiotusen francs eller mark eller hvad det nu var i månaden. Det stod naturligtvis inte på programmet, men jag fick veta det sedan. Ja, tillade han efter en stund, det ligger onekligen i den någonting af väntan på hvad som ska komma.

— Jag vet ingen vals, som gör det intrycket på mig som den, sade hon och vände sig om och började på nytt.

Han satt och såg på henne, under det hon spelade. Hennes kropp, som ännu ej fått tillräcklig stadga i linjerna, vaggade sakta af och an i takt med musiken. Hon hade vändt hufvudet något åt höger ungefär som en fiolspelare, när han stämmer sitt instrument. Hennes mun var spetsad till en ohörbar hvissling, och på öfverläppen låg en svart skugga: början till en

mustasch; små, mjuka fjun i en smal, svart linje som ritade dit med tusch.

Han lutade hufvudet bekvämt tillbaka mot soffryggen och kom att tänka på det gamla ordspråket: en kyss utan mustasch smakar som soppa utan salt. Han var själf slätrakad och omedvetet förde han handen öfver hakan och strök med fingertopparna längs öfverläppen. Där fanns ej ett enda skäggstrå; endast hakan kändes litet sträf, som den gärna vill göra, när man har stark skäggväxt. — — —

Kanske skulle han genom att närma sina läppar tätt intill hennes kunna få en föreställning om, hvad en kyss med mustasch betyder för kvinnorna, den där utsägbart kittlande kryddan, han aldrig kunnat skänka dem, därför att han aldrig burit mustasch, ej ens som skolyngling — — — Han slöt ögonen i en känsla af att sömnen snart skulle inställa sig. Musiken och cigarren söfde, och kaffet, han blifvit bjuden på efter middagen, hade ej varit starkt nog att kunna reagera mot den dåsigheit, som matsmältningen medför. Han tänkte just att gå in till sig för att lägga sig och sofva en stund, då han

väcktes af att musiken slutade. Han såg upp. Hon hade rest sig och stod med ansiktet vändt mot honom.

— Jag tror ni somnade — — — Hon gick bort och gled ned på braskudden framför soffan med hufvudet mot soffkanten. — Ni tycker kanske att min ställning är opassande, sade hon.

— Nej visst inte, tvärtom, men jag tycker den skulle vara obekväm. Han sträckte sig öfver mot andra soffhörnet, där det låg några kuddar, knycklade dem samman och stoppade dem under hennes rygg och nacke.

— Var så god, det är väl lite bättre, eller hur?

Hon tackade honom med en blick och de sutto båda tysta en stund.

Så sade hon: Ni talade om att ni hört den där valsen på en varieté förut. Vet ni att det var en tid, ja, det är förresten inte så länge sedan, som jag var så gräsligt hågad att gå in vid varietén.

— Jaså, han drog ett bloss på cigarren, hvarför blef det inte af.

— Nej, mamma ville inte.

— Ja, jag kan godt förstå en mammas betänkligheter därvidlag. Men ni kunde ju gå in vid operan eller vid en talscen.

Hon låg en stund och såg upp mot taket. Så skakade hon på hufvudet: Nej, min röst passar inte för operan, och att lära in långa monologer har jag alls ingen lust till. Men — det lyste till i hennes svarta ögon — — — men varietén — — —

— Jaså, ni tror ni skulle passa bättre där.

— Ja, se själf. Hon reste sig upp och började hvissla på en vals, i hvilken han tyckte sig igenkänna Espagnola. Hon sträckte fram öfverkroppen, kastade hufvudet tillbaka och knäppte med fingrarna som kastanjetter. Ögonlocken lågo halfslutna och de svarta pupillerna lyste som gnistor. Så blef hon stående en stund — — —

Någon rörde sig i rummet bredvid. Det var jungfrun, som var inne i matsalen för att tända lampan.

— Jag tyckte det var någon därinne, sade hon och gick åter bort och lade sig på bras-

kudden. Han stoppade för andra gången kud-
darna tillrätta under henne.

Hon såg upp på honom: Nå, hvad tyckte
ni — — —

— Jo-o — det var ju inte illa. Ni har
nog öfvat er flitigt.

Men hon ansåg sig i hans svar ej finna den
entusiasm, som kunde gifva henne anledning att
längre dröja vid ämnet, och hennes fingrar löpte
oroligt längs den smala guldkedjan på bröstet.

— Tycker ni inte att det är tråkigt här ute,
frågade hon efter en stund.

— Nej, jag tycker här är lugnt och skönt.
Jag reste ju håller inte hit ut för att roa mig.

— Nej, det har ni nog gjort förut. Hon gaf
honom en blick af beundran. Men så reser ni
också in till stan hvarannan dag och hvad ni
gör där, det kan man ju tänka sig.

— Ja, jag reser in för att raka mig. Jag
är nämligen så rädd för att se blod, och de få
gångar jag själf fört knifven, har det alltid miss-
lyckats.

Hon försökte upptäcka en glimt af hem-

lighetsfullhet i hans ögon, men kände sig besviken öfver att den ej fanns.

— Jaså, ingenting annat.

— Nej, hvad skulle det vara — — —

— Ja, jag vet inte — — — Men säg, har ni någon gång varit utsatt för detsamma: det är ibland så att man tycker hjärtat skulle vilja sprängas. Man går bara och längtar, utan att veta hvad man längtar efter. Ibland önskar jag, att jag vore riktigt vacker. Så vacker att alla, som mötte mig, måste vända sig om och se på mig — — — Å — — — att kunna få läsa afund i ögonen på alla kvinnor, som vandrade förbi, och att möta alla beundrande blickar från passerande herrar med kallt förakt — — — och att hvarje morgon finna tjugtals biljetter på sitt bord, biljetter fulla af de mest glödande kärleksförklaringar och, utan att ens en gång gitta öppna dem, låta kammarjungfrun kasta dem i kakelugnen och med ett leende stå och se på, hur alla dessa kärlekseder brinner upp och blir aska — — —

Hon såg upp mot honom. Han satt och slog askan af sin cigarr på divanmattan.

— Vet ni, ibland kommer det öfver mig en lust att hitta på något otillåtligt, ja något riktigt opassande — bara för omväxlings skull.

Han tog upp sitt cigarettfodral och bjöd henne en cigarett: Får jag kanske lof att stå till tjänst.

Hon tände den mot hans cigarr, sträckte ut kroppen och drog ett par bloss, något ovan, med läpparna spetsade hvarje gång hon blåste ut röken eller förde cigaretten till munnen och med fingrarna ängsligt stretande ut i luften, som om hon var rädd att bränna sig.

Jungfrun kom in och undrade, om hon skulle tända. Men de ville hälst sitta i skymningen. Innan hon åter försvann, frågade fröken: Sofver mamma ännu.

— Ja, jag tror det.

Hon började leka med sina fötter — — — När hon rökt slut cigaretten, kastade hon den bort mot kakelugnen.

— Tror ni man nånsin upphör att längta, sade hon.

— Ja, jag kan inte så noga säga — — —

Hvad længtar ni nu efter? Kanske jag kan hjälpa er — — —

— Nej ni skulle inte förstå mig, eller kanske ni skulle skratta åt mig, finna mig löjlig, och det vill jag inte.

Hon låg en stund och funderade. Hennes ögon slötos och hon skakade sakta på hufvudet — — — Så sade hon tveksamt och med en lätt darrning i rösten: Jo, jag tror att ni förstår mig. Vet ni, det är så underligt med er, ni har bara varit här i något öfver en vecka och ändå tycker jag det är som om vi varit bekanta i långa, långa tider — — — Om man ändå hade en äldre bror! Jag har alltid önskat, att jag hade haft det. Kan ni förstå hvad det vill säga att känna sig ensam, fastän man både har mor och släktingar. Men så där fullständigt ensam utan någon som bryr sig om en eller håller af en — — —

— Det kan ni ju inte så noga veta. Kanske där finns någon, fastän ni inte har reda på det.

Hon reste sig upp på armbågen och såg på honom. Han hade stoppat den ena handen i

innerfickan för att taga upp en ny cigarr, och det hade därvid kommit öfver hans ögon och ansiktsdrag ett uttryck af svårmod och starkt eftersinnande, som det alltid gör, när man söker något, man har svårt att i en hast finna rätt på. Hon satt en stund och observerade detta uttryck af melankoli och bitterhet. Kanske också han tyckte sig stå ensam och öfvergifven — — — Med händerna för ögonen lutade hon sakta sitt hufvud mot hans knä.

Han uppgaf försöket att finna sin cigarr, villrådig hur han borde handla. Skulle han kyssa henne eller bedja henne resa sig upp och själf gå sin väg. Men detta senare skulle antagligen såra henne, och det ville han ej. Han böjde sig ned för att trycka sina läppar mot hennes nackhår, men erinrade sig i samma ögonblick, att hans hälsa förbjöd hvarje slag af sinnesrörelse. Och hvem visste hvart detta kunde leda. Han hviskade därför i hennes öra: Er mamma kommer visst.

Hon reste sig upp, förvirrad, lyssnande. Men där hördes ingenting, och hon gick ut ge-

nom dörren till matsalen för att se närmare efter. När hon kom in igen tände hon lampan.

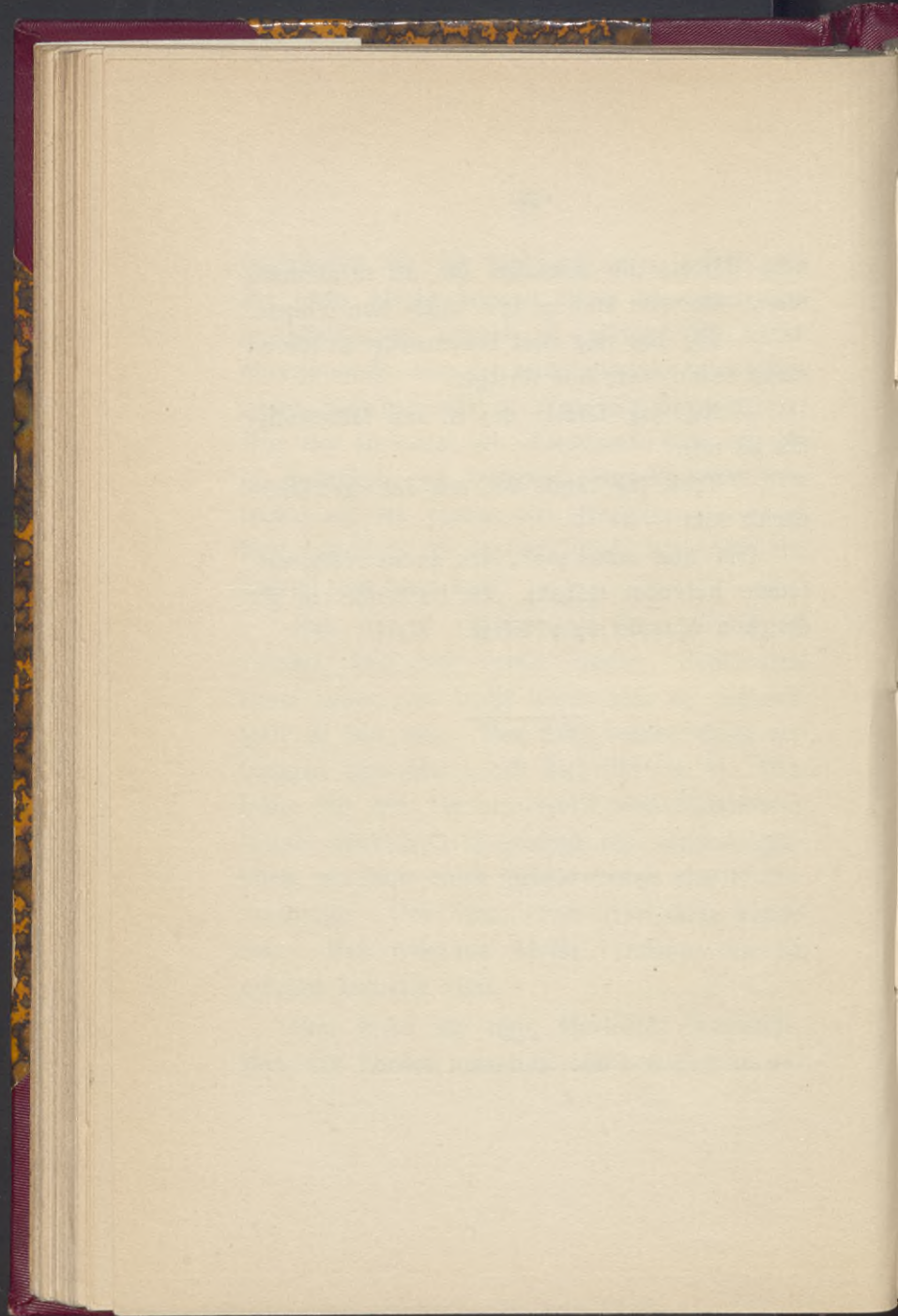
— Jag bar mig visst besynnerligt åt för en stund sedan, sade hon förläget.

— Nej, jag förstår er; ni kan fullständigt lita på mig.

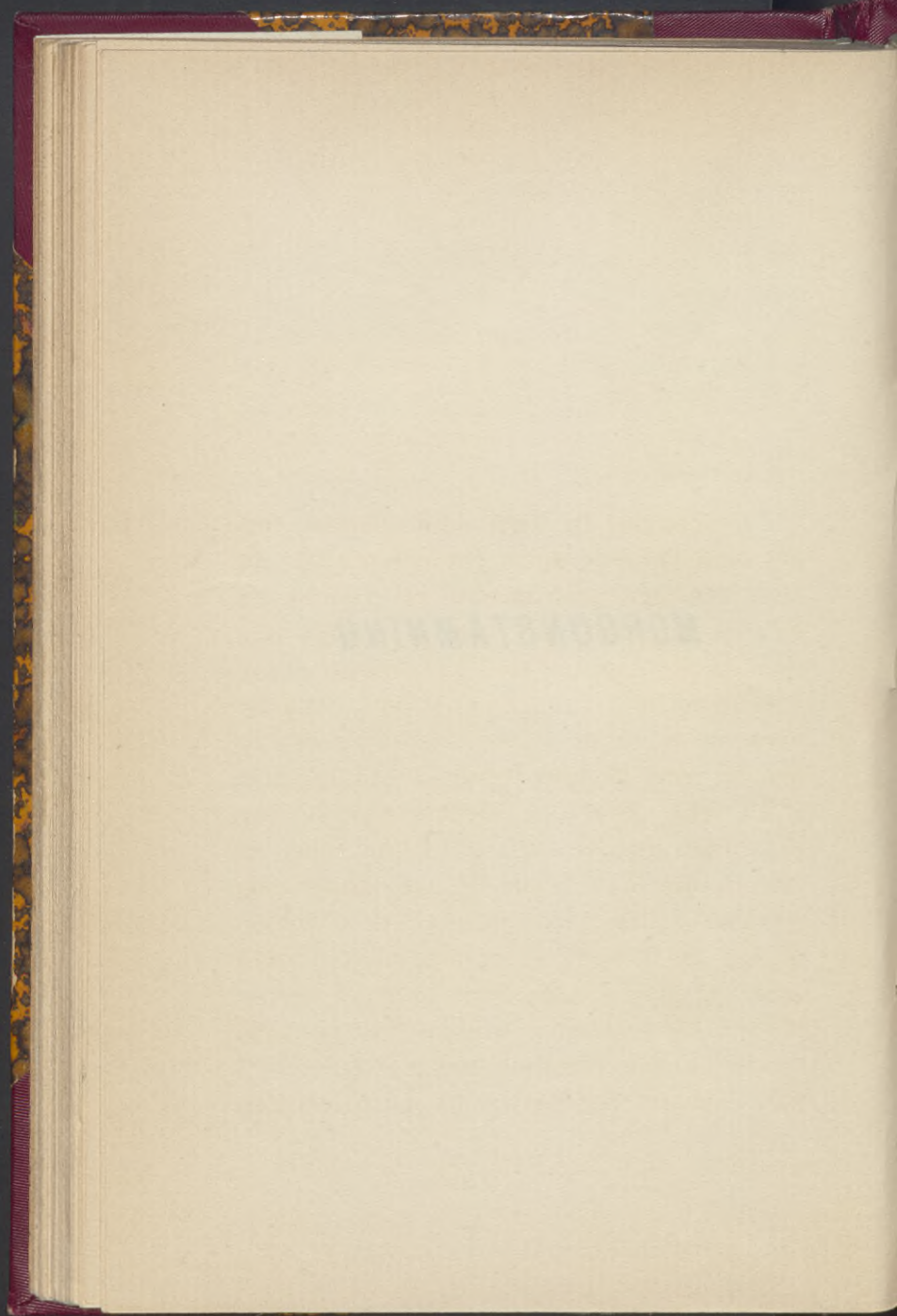
— Tack, jag kände det, och det var kanske därför som — — —

Och hon satte sig i det andra soffhörnet, lutade hufvudet tillbaka och berättade om allt det, hon väntade sig af lifvet.

MORGONSTÄMNING

I likhet med de flesta andra studenter, som fått smak för Köpenhamn, brukade han fara dit öfver rätt ofta. Och när han på kvällarna vid en wiskeygrogg suttit och njutit af varieténs amerikanska chansonetter, »indiska näktergalar» och Looping-the-Hoop-cyklister, hade han alltid för vana att ta en droska och besöka henne. Ty hon var ännu tämligen fräsch och hade ej grånat i sitt yrke. Hon stod dessutom afgjordt öfver sina likar, använde aldrig svordomar, kunde uttala franska ord och hjälpligt ackompanjera sig på piano. Hon hade också anförtrött honom, att hon var dotter till en för detta infanterikapten samt en gång i tiden varit förlofvad med en löjtnant vid genivapnet, hvilkens brist på moral tycktes ha stått i tämligen rimlig proportion till hans skulder. Men han var för gammal att sätta

tro till dessa uppgifter, och han hade i tysthet reducerat dem därhän, att hon möjligen på sidolinjen kunde vara dotter till en för detta infanterikapten. För öfrigt intresserade det honom inte det ringaste, hvarifrån hon kommit eller hvad hon varit för ett år sedan — — —

— Sådant fint foder — — — Hon smekte sidenet i hans ytterrock med något af den religiösa vördnad kvinnan af hennes klass hyser för allt som frasar.

Han strök sin cylinder med rockärmen och höll den då och då upp mot ljuset för att förvissa sig om att ej förbigå ens den minsta fläck, där silket lagt sig skeft.

— Seså, nu är jag färdig.

Han sköt hatten djupt ner i pannan. Under det han knäppte sina handskar, gick han bort till fönstret, drog undan gardinen och såg ned på gatan. Alltid samma vämjeliga syn! Midt emot likadana fönster med de tjocka gardinerna väl fördragna, liksom af rädsla att blottställa någon af dem, som rörde sig därbakom. Och nere på bottenvåningen inre-missionens tre skyltfönster med Nazaréern och den botfärdiga syn-

derskan i vax i det mellersta och i de båda andra bibelspråk i stora, röda bokstäfver som öronbedöfvande reveljer mot pappets svarta skifva.

Han såg nästan aldrig dit ned. Ty blotta medvetandet att fönstret fanns till hade alltid hos honom resulterat i en känsla af ständigt samma valör. Det var ett rent kroppsligt illabefinnande, kanske helt enkelt beroende på det vidrigt smaklösa i arrangemanget. Vaxfigurer hade, så långt han kunde minnas tillbaka, alltid ingifvit honom en äcklande förnimmelse, något, som kittlade på botten af hans maggrop.

Men han vågade å andra sidan ej helt och hållet skrifva denna känsla af illamående enbart på sina estetiska sensationers konto. Den möjligheten låg nämligen ej utesluten, att det var en liten rest af etiken från forna dagar, som ej låtit fullständigt utrota sig och nu växte upp till en oroande storlek och styrka.

Och denna ovisshet smärtade honom. Ty han ville gärna, såväl inför sig själf som sina närmaste kamrater, gälla för att i detta afseende vara fullkomligt renodlad och frigjord.

— Hvad ser du efter?

Han vände sig om mot henne och drog sin mun till ett öfverlägset leende.

— Ah — — — egentligen ingenting. Jag stod och studerade inre-missionens konstutställning här nere midt emot.

— Usch, stå inte och se på det!

Nu skrattade han högt.

— Det ser ut som du vore rädd, hva —

— Nej, inte precis det, men man ska i alla fall inte skämta om sådana saker.

Han skrattade till ett slag ännu gällare. Hon hade krupit upp i det ena soffhörnet och fingrade på bandet, som höll samman morgonrocken. Han tyckte hon såg ut som en nunna i en ottesång med radbandet tillreds för att räkna bönerna.

— Du är inte olik den botfärdiga synderskan där nere i fönstret, sade han, tog hatten af och slängde sig i en emma vid divanbordet.

— Ställ om att den här smörjan kommer bort.

Han pekade på bordet, där det stod en utdrucken champagnebutelj och två glas med några cigarettstumpar simmande omkring i resterna.

Hon ringde och mor Hansen kom in.

— Tag bort det här och sopa askan från duken, sade han. Mor Hansen kan för resten sätta in en ny, men bara en half.

De tände hvar sin cigarett. Han satt och rörde med en tändsticka i champagnen för att kolsyran fortare skulle försvinna. Ur hans näsa sköto då och då tunna rökstrålar ut.

— Skål, nickade han efter en stund. Tack ska du ha för denna gången.

Hon lät glaset stå orördt.

— Kom hit och sätt dig hos mig här i soffan.

— Nej, klockan är så mycket redan. Det är på tiden att ge sig härifrån. Båten går snart.

— Ja, men kom ändå. Jag har något jag gärna ville tala med dig om.

Han gick bort och satte sig hos henne. Hon halflåg med armbågarna nedsjunkna i soffans resärer och ögonen spända mot hans ansikte.

— Hvad är det nu du vill? Är det något med pengarna — — —

Hon svarade ej utan fortfor att stirra på honom.

— Du blir kanske ond om jag frågar dig.

Hon satte sig upp och drog morgonrocken stramt kring kroppen som om hon frös.

— Det var fan så högtidligt. Hvad är det?

— Jo, säg mig, hvad var det för en dam, du hade i sällskap i går?

— Jag? Det var en släkting till mig som var öfver för att köpa vårtoalett. Hvad kan det intressera dig för öfrigt.

— Var det verkligen en släkting. Hon såg länge på honom. Nej, du ljuger, det var ingen släkting, jag ser det på dig att du ljuger — — —

— Ja, hvad fan ändå. Hvar såg du oss?

— Jo, jag såg dig på gatan i sällskap med henne. Jag gick på andra trottoaren och du och hon hälsade på ett par andra damer, som gick ett par steg framför mig. Då fick du syn på mig — — —

— Jag — — —?

— — — ja, neka inte, för det fick du. Och du vände genast hufvudet bort och såg in i ett butikfönster och du stannade så tvärt, att hon, som du var i sällskap med, inte märkte det utan fortsatte.

— Ja, du förstår väl att man inte kan — — —

— Ja, jag förstår så väl att en herre inte kan — — — men — — — hon smög sig upp till honom — — — det kändes så besynnerligt. Det nästan gjorde ondt i mig. Vet du, jag förstår inte, hur det kunde komma sig, men jag kände en sådan lust att vända om och gå bort till er och ta dig under armen och försvinna med dig. Och hade den där unga damen sagt någonting, skulle jag svarat henne, att jag antagligen rådt om dig mera än hon.

Han reste sig upp och såg på henne — — —

— Nej, sätt dig, du behöfver inte vara orolig. Det där kände jag bara ett ögonblick och efter en stund skrattade jag åt mig själf. Men jag tror att det kommer sig af att jag aldrig sett dig ute förr och att du kommer till mig så ofta.

Han satte sig igen, tände en ny cigarett, sträckte ut benen och lät hufvudet sjunka ned mot det stärkta bröstvecket.

Han hade helt plötsligt erinrat sig en fatalitet, som händt honom en af de första terminerna vid universitetet. Det var en solig söndagsförmiddag. Hela staden var på benen. Han stod

framför ett bokhandelsfönster och såg på en af Lenbachs många Bismarckkare och bredvid honom diskuterade en teologie professor och en hofpredikant ett arbete af Harnack, som kommit ut för några dagar sedan.

»Goddag, Ville!» Han vände sig om och fick syn på ett groft och fräckt ansikte i sjalett, som han kom ihåg från ett par kvällar sedan. Han hade ej svarat. »Känner du inte igen mig, din högfärdige» — — —. Hon var tydligen full och han dröp bort så fort han kunde. Men han erinrade sig ännu med förfärande tydlighet de båda teologernas miner — — —

Han skakade på sig ett slag.

— Nåja, skål i alla fall.

Men hon lät också nu glaset stå orördt.

— Hvarför dricker du ingenting? Är du sjuk?

— Nej, inte det, men det var en sak jag tänkte på. Jo—o—o, du — — — det är väl ingenting mellan dig och den där damen du hade i sällskap?

Han vände sig mot henne.

— Hvad menar du?

— Jo—o—o, jag menar om — — —

Han reste sig upp.

— Nej, nu börjar du bli oförskämnd. Adjö med dig.

Han satte hatten på sig och stod och sysslade med den högra handsken.

— Ah, gå inte än, stanna bara ett ögonblick till. Det är någonting jag hade tänkt att be dig om.

Hon klamrade sig fast om hans vänstra hand och sökte draga honom ner till sig i soffan utan att lyckas.

— Ah — — — sätt dig här bara ett ögonblick — — —

— Nå, hvad är det nu igen? Säg fort, för jag måste gå. Han var otålig och stampade ett slag i golvet.

Hon vågade ej se honom rakt i ögonen:
Lofva mig en sak — — —

— Hvad då?

— Ja, lofva mig det först!

— Dumheter, man kan väl inte lofva en sak, innan man vet hvad man skall hålla.

— Jo, att — — — hon släpade fram orden

— — — att aldrig bry dig om någon annan än mig — — — inga damer håller — — —

— Hvad menar du med det?

— Hvad jag menar — — — Jo, att du inte skulle hålla dig till någon annan än mig. Ingen, hör du, lofva mig det.

Hon var blossande röd i ansiktet och andades kort och häftigt: Lofva mig det — — —

— Prat! Han gick mot dörren, men hon släpade envist efter och höll fast hans hand.

— När du inte har varit här på någon tid, känns det riktigt tomt, vet du. Jag går och tänker och så säger jag till mig själf: nu är det så länge sen Ville var här. Kanske bryr han sig inte om mig mer, tänker jag, kanske har han träffat på någon annan, som han tycker bättre om. Det har du väl inte, säg? Säg, det har du väl inte?

Han såg på henne och skrattade.

— Det vore så skönt att tänka, att du inte brydde dig om någon annan.

Han stod en stund och funderade. Så sade han:

— Men du själf då. Jag är väl inte den

ende, som söker upp dig. Det vet jag ju förresten att jag inte är.

— Med mig — — — ja, det är väl en annan sak.

— Är det en annan — — — Nu skrattade han högt och gällt som efter en god historia. Ja, adjö med dig.

— Lofva mig det — — —

— Det kan du väl begripa, att jag inte kan.

— Ja, men gör det i alla fall. Hon kramade hans hand. Gör det i alla fall.

— Ja, jag lofvar.

— Tack. Kyss mig!

Hon smög sig upp mot honom och han stötte sin mustasch mot hennes kind.

— Nej, riktigt, inte så, riktigt.

Men han försvann ut i tamburen.

— Det får bli till nästa gång, skrattade han och viftade med handsken.

När han slagit igen dörren efter sig, mumlade han:

— Förbannadt fruntimmerspjoller! Sådan har hon ju inte varit förut.

Mor Hansen låg och skurade i trappan. Mor Hansen var en sträfsam och präktig kvinna. Fanny berömde henne alltid för hennes påpasslighet och ärlighet och tyckte det var synd om henne, därför att hon var änka och hade en massa barn att skaffa mat och kläder till. Hon brukade därför alltid uppmana Ville att ge henne ett mynt, och han stack också alltid en krona i handen på henne, innan han gick.

På den grund hade Ville och mor Hansen blifvit goda vänner. Han försummade aldrig något tillfälle att berömma henne för hennes trohet och duglighet eller skämta litet med henne. Mor Hansen kallade honom för doktor, därför att hon sett att han bar en hufvudskalle af elfeben i sin halsduk.

Nu satte han händerna i sidorna och stod en stund och såg på medan hon skurade.

— Hur ofta behöfver mor Hansen skura trappan, frågade han för att visa sig intresserad af hennes arbete.

— O, det är ofta det.

— Jaså, är trafiken så stor?

Men mor Hansen var fäst vid sin fröken

och tålde inga insinuationer. Hon visste, att det var hennes plikt att freda fröken från alla angrepp.

— Å, jag ska säga doktorn, svarade hon och raspade med skurborsten ännu hårdare, att fröken inte är en sådan som — — —

— Nej, det vet jag väl, kära mor Hansen — —

Han gaf henne en krona och fortsatte utför trappan. Nere i förstugan stannade han och tände en cigarett.

Från förstugan till huset midt emot kom en herre. Han stack först öfverkroppen ett slag försiktigt utom dörren för att förvissa sig om att ingen han kände och som det var obehagligt att möta, gick förbi. När han fann passagen fri, sköt han med god fart ut på trottoaren.

Ville drog på munnen och följde efter. Men den andre gick fortare. Då han hunnit till slutet af gatan, där den mynnade ut i en af societéns allfarvägar, saktade han något, men sneddade därefter med stora steg öfver gatan och räddade sig in i en cigarrbutik.

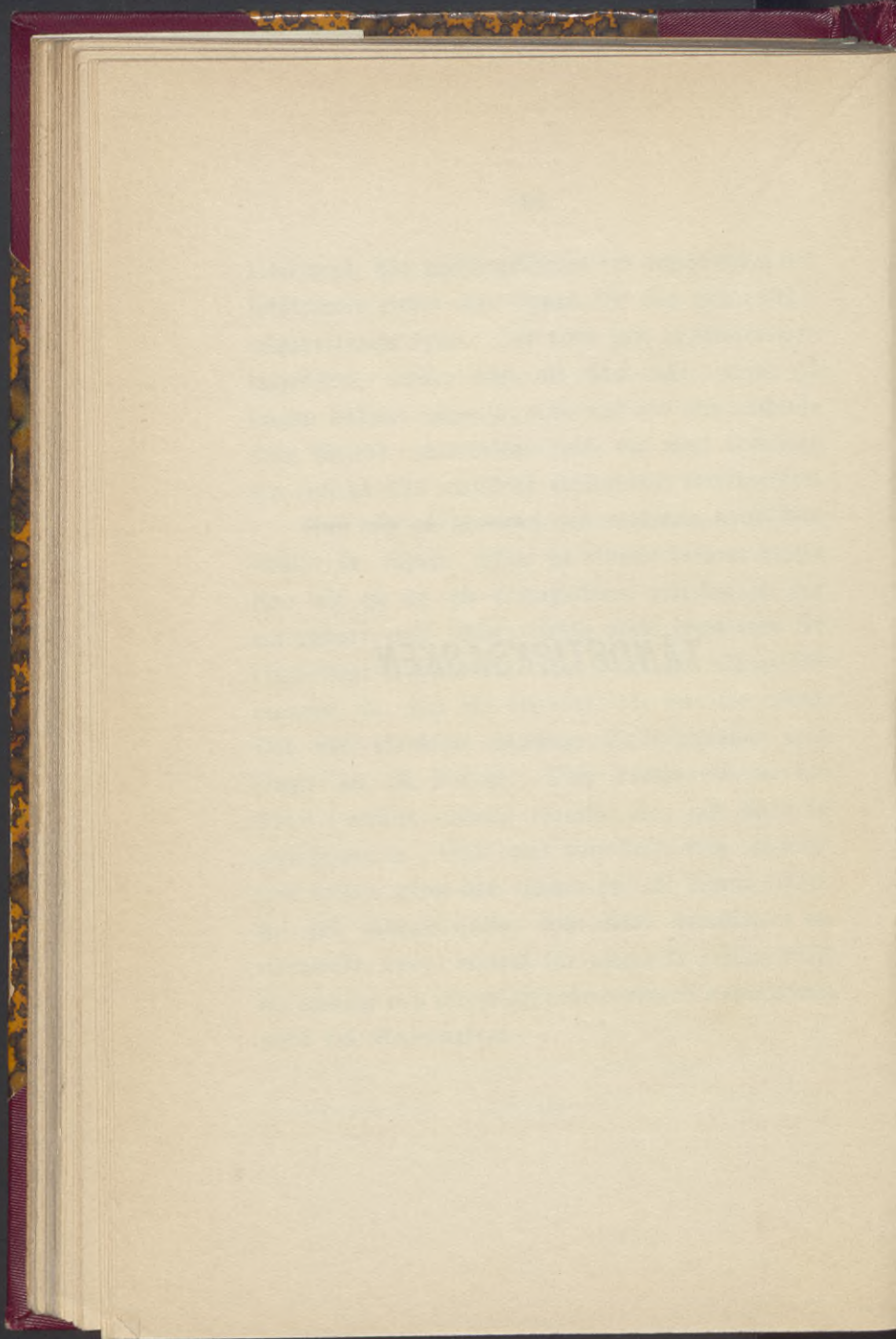
Ville drog åter på munnen. Samtidigt gladdade han sig öfver att ej vara född och bofast

i en stad, där nattkvarterens om dagen tysta och folktomma gator lågo öppna för den stora stråkvägens tusen ögon. Det vore just ej synnerligen angenämt, tänkte han, att råka rakt i gapet på någon bekant mamma, som var ute och vädrade sina döttrar. Åminstone inte, om man som han var ett af alla mammor omhuldadt familjelejon.

Han såg på klockan och undrade, hvart han skulle ta vägen. Efter en stunds tvekan beslöt han att gå in på d'Angleterre och äta ett par smörgåsar och sedan sakta glida fram mot Ny Carlsbergs Glyptotek. Han brukade aldrig försumma att titta dit ett slag, när han for öfver. Det var särskildt Sindings To Mennesker som slagit an på honom. Han kunde stå en hel kvart i sträck orörlig framför den och bara se och beundra. Och hans beundran steg till häpnad hvarje gång han tänkte på, att denna hymn till två mänskossjälur, som flöto samman i en darrande kyss, endast för några år sedan varit ett kantigt och oformligt marmorblock någonstans nere vid Medelhafvet.

TÄNDSTICKSASKEN

I.

Han hade slutat sin frukost och sköt stolen ett stycke från bordet medan vaktmästaren röjde undan. Ur hans ena mungipa stack en tandpetare ut. Den rörde sig sakta af och an likt en hvit bladmask, som trefvar efter ett stöd i luften — — —

Han såg på sitt ur och vägde det en stund i sin hand. Ännu nära en timma kvar — — — Han beställde en kopp kaffe, under det han ur sitt cigarrfodral omsorgsfullt valde ut en liten lätt förmiddagscigarr. När han snoppat och tändt den, tog han en morgontidning, som låg vårdsöst sammanviken vid sidan af kuvertet.

Men under det hans blickar förströdt foro fram öfver spalterna för att få sikte på en rubrik att slå ned på, kretsade hans tankar kring

den kvinna, han om en stund lofvat möta. Och trött af att finna ögon och hjärna på skilda vägar lät han tidningen falla ned mot bordet.

Han satt och tänkte på henne och på den tid, då de först träffats. Och på den stund, då de båda känt, att de hade mera att säga hvarandra, än som kunde uttalas i ett middagssällskap med hämtningstiden tryckt på bjudningskortet. När han nu kände, hur oberörd han var vid tanken på ett möte med henne, och hur ett sammanträffande med henne ej satte hans nerver i starkare dallring, än om han aftalat ett gemensamt klockslag med någon af sina manliga bekanta, greps han för ett ögonblick af en plötslig ängslan. Och han sökte i minnet kalla tillbaka de månader, då blotta ljudet af hennes steg i ett angränsande rum eller hennes röst kommit ådrorna vid hans tinningar att bulta och hans händer att darra.

Han tyckte, att år måste ha förflutit sedan dess. Men när han räknade efter och fann, att den tiden ej var mera aflägsen än att den kunde mätas i månader, slogs han af häpnad som inför ett examensrekord. Var det verkligen inte längre

sedan? Och han gjorde sig, som så ofta, den frågan, hvarför han tröttnade så fort och slappnade så hastigt.

Hade det varit för många kvinnor i hans lif — — —? Så att det gått honom som den ständige svärjaren, hvilken finner sig ha uttömt musten ur hela sitt ordförråd, då han för en gångs skull verkligen står inför en situation, som nödvändiggör en svordom.

Och låg det enda medlet att rycka Eros upp ur dyn och skänka föreningen mellan man och kvinna det allvar, den var värd, i det nya erotiska evangelium, som började predikas med öfvertygelsens kraft i tal och skrift: *en* man och *en* kvinna.

Ibland önskade han det. Men han trodde knappast på dess förverkligande. Ty en omhvälfning, så genomgripande som denna, måste grundas på annat än den predikandes starka stämma och hänförande ord. Den tarfvade bland många andra saker lättare kommunikationsmedel än de nu för handen varande, snabbare förbindelseleder, som förmådde upphäfva sambandet mellan begreppen kärlek och geografi, hvarigenom

valet af kvinna ej inskränktes till ett dussintal familjer i den stad, där omständigheterna nitat oss fast. Den kräfde också i fråga om den fysiska gemenskapens försvinnande betydelse i ett samlif en insikt, djupare och mera öfvertygande än en lärobok skulle kunna framställa. Och det fordrades först och sist att rycka lättsinnet ur kroppen, lättsinnet, som kommer blodet att blossa vid åsynen af en blottad barm eller inför två nakna ögon som locka. Men lättsinnet, det var ju vår stora arfsynd.

Nej, orsaken var nog en annan än den, att han delat sig mellan för många kvinnor. Deras antal var ej större än det, som i allmänhet en man af hans ålder och samhällsställning kunde se tillbaka på. Kanske snarare tvärtom. Åtminstone kunde han ärligt gifva sig själf det erkännandet, att han aldrig korsat en kvinnas väg, som så många andra, enbart ledd af lusten att eröfra och vinna.

Nej, orsaken var nog en annan. När han tänkte på detta, oförmågan att hålla kvar och lättnaden af att se glida undan, kände han sig frestad att skriva en stor del af skulden på den

tid, han lefde i. Det var ironiens decennium. Och han var själf ironiker, han såväl som de män, han skakade hand med i salongen och kaféet eller såg vandra förbi på gatan, han såväl som de personer, han gjorde bekantskap med i litteraturen, som fyllde bokhandlarnas skyltfönster.

Och det hade gått detta inre kännetecken på kultur som det yttre, klädedräkten. Ty sedan äfven kroppsarbetaren och jungfrun ekonomiskt satts i stånd att uppträda i modärnt skurna kavajkostymer och tailor-mades, hade de, som ville stå på höjden och visa vägen, tvungits till den tysta öfverenskommelsen att kulturen börjar med underkläderna. Så också med ironien. Efter att ha blifvit ett vapen i hvar mans bakficka, skämttidningsredaktörens såväl som stadsbudets, hade den, liksom i ett vredesutbrott öfver sin egen vulgarisering, låtit en osynlig hand skarpslipa äfven handtaget. Den hade blifvit till själfironi. Och som sådan var den farlig, ej blott för ägaren utan äfven för omgifningen. Ty den skapar af sin innehafvare en dålig samhällsmedlem. Den beröfvar honom den

egenskap, som gör individen till medborgare: ansvarskänslan.

Han kände det understundom, som om det en half decimeter innanför de yttre ögonen sutte ett par andra, hvilka betraktade honom själf, liksom kritikern från parkett följer premiären och med nöje tecknar sig till minnes alla felgrepp och onödiga repliker. Det var som om dessa ögon aldrig kräfde hvila, aldrig slötos, och allra minst, när han ifrigast önskade det. Ty ej ens i sekunder, då han velat se hela sin varelse framburen som en offergåfva, hade de upphört att betrakta honom som skådespelaren, hvilken tar ord och gifver ord efter författarens recept och med det antal steg och gester, regissören anser lämpligt. Och han hade rest sig upp med en kylande ängslan, att också hon, till hvilken han riktat sina ord, skulle märka, hur litet af omedelbarhet, som värmdes hans afrundade glosor. Det var stunder, då han kände sig som hycklare, utan att i själfva verket vara det — — —

Han vek tidningen omsorgsfullt samman och rörde skeden långsamt omkring i kaffekoppen för att få sockret att smälta. Kaffet hade kallnat.

Under tiden satt han och såg ut på gatan. Där gick ett nyförlofvadt par förbi. Han kände dem båda och erinrade sig, att han glömt skicka sitt kort.

— — — Om hon, som älskade honom, begärde äktenskap! Hvad skulle han svara? Han satt en stund och öfvervägde. Han kunde svara ja, likaväl som nej. Och han skulle afgjort svara det förra, om han märkte, att en brytning skulle komma att krossa hennes lust att lefva vidare. Ty han trodde, att ett samlif med henne ej skulle bli nämnvärdt fulare än de flesta andras, som knötos och lefdes omkring honom. De skulle antagligen efter en tid ha lika mycket och lika litet att säga hvarandra som äkta makar i allmänhet. Och de skulle kanske i många afseenden vara bättre lottade än det stora flertalet gifta. De hade samma umgängeskrets och ej alltför olika åsikter i en del för ett samlif nödvändiga saker. Dessutom trodde han sig kunna skrifva kontrakt på att tolerera — — — Men själfmant skulle han aldrig erbjuda henne det. Dock hade han föresatt sig att ej bryta förr, än han förstod att skilsmässan skulle kännas

som en lättnad äfven för henne. Han ansåg sig ha tid att vänta ut händelsernas gång. Det fanns intet, som kallade honom till skyndsamhet och brådska, och han hade tålmod att bida tiden. Han hade dessutom uppställt det som ett problem att söka skilja sig från henne utan att framkalla den bitterhet och missförståelselusta, som i allmänhet plägar utfylla sista akten, då två som stått hvarandra nära glida åtskils. Det hade ej lyckats honom förr, och han hade däraf föranledts tro, att det var någonting nödvändigt, något som måste höra till pjäsen, liksom djuren visa tänder och klor, då de druckit sig otörstiga.

Han hörde det aflägsna ljudet af en bastuba och ett par trumhvirflar. Han såg på klockan. Det var vaktparaden, som gick öfver Gustaf Adolfs torg. Han lade några mynt på bordet och gick. Hon hade redan väntat länge.

Ute blåste en ljum vind. Islossningen hade börjat.

II.

De gingo båda gatan fram. En herre, som han inte kände, hälsade på henne. När han gått förbi, sade hon med låg röst, liksom om hon vore rädd, att han, som nyss hälsat, skulle kunna höra, att de talade om honom:

Det var löjtnant Perzohn.

— Jaså, svarade han.

Det intresserade honom ej alls, hvem den för honom okände var. Och det var endast för att säga något, som han frågade henne, hvar hon träffat honom.

— Det var på en bal hos morbrors och . . .

Han hörde ej vidare på hvad hon sade. Han tyckte det var skönt att höra henne tala, ty hennes röst var mörk och fyllig, men ändock skiftande och mjuk. Och han undgick på det

sättet att underhålla henne och sig själf med ord, som intet betydde och ej heller inneburo någon-ting af intresse.

Och efter en stund upphörde hon att tala om balen.

Han tog upp en cigarett ur sitt fodral och skulle just tända den, då hon sade:

Vänta lite, tänd den inte, förrän du öppnat paketet, du fick — — —

— Ja visst — — — Han hade så när glömt det lilla paketet, han stoppat i rockfickan. Hon hade gifvit honom den för en stund sedan, inne på konditoriet, när de stått och tagit ytterplaggen på. Och hon hade sagt:

— Det är en liten småsak, som jag så gärna ville du skulle bära på dig som ett minne af mig.

Han tog tankspridt och utan nyfikenhet af silkespapperet, som var lindadt omkring. Hon gick och såg därpå med ögon, som speglade något af den spänning, han ej kunde känna inför den slutna hemligheten.

Så där — — — Han kramade samman papperet till en liten boll och kastade det från sig.

— Hvad tycker du om den, frågade hon och smög omärkligt, så att ingen kunde se det, sin arm in under hans.

— Jo, jag tycker att den är vacker.

Det var ett tändsticksfodral af silfver i den en smula utnötta studiostilen. I dess ena hörn fanns ett kvinnohufvud med ett yppigt utslaget hår, som i stiliserade vågor följde fodralets kant.

— Jag ser på dig, att du inte tycker om den, sade hon och drog sin arm undan hans.

— Jo, kära, hur kan du tro — — — Han böjde sig fram och såg på henne för att förvissa sig om att hans ord medfört åsyftad verkan.

— Vet du, jag fick syn på den häromdagen i ett fönster till en juvelerarebutik, och jag tyckte genast att den var så vacker, att jag inte besinnade mig ett ögonblick utan gick in och köpte den. Men kanske att den i verkligheten inte är så treflig, som den då föreföll mig. Men jag har gett dig den också för en annan saks skull. Hvad kommer du att tänka på, när du ser håret, som böljar ned åt hennes skuldror och bröst?

— Ja, jag vet inte, svarade han. Den er-

inrade honom ej om någonting, som hon i detta fall kunde tänka på.

— Vet du, när jag såg den, dök det med ens upp för mig hur många gånger du bedt mig lösa upp mitt hår för att få låta dina händer glida genom det som en kamm. Jag kom att tänka på, hur ofta du tagit det i båda dina händer och strukit det öfver din panna fram och tillbaka, af och an, ända tills jag måst säga till dig att låta bli, ty det kunde så lätt slitas upp. Hon log för ett ögonblick, men blef åter allvarsam. På detta tänkte jag, när jag köpte den. Och jag ville så gärna, att du kunde se detsamma däri, som jag. Det vore så skönt att veta, att du hvarje gång du tar en tändsticka ur fodralet och tänder din cigarett, tänker på de stunderna.

Han svarade ej. Och hon såg upp i hans ansikte. Hon tyckte, att det hade fått ett främmande uttryck, något hårdt och kallt, hon ej förr lagt märke till.

Hon gick tyst några steg, och hennes ögonbryn drog samman.

— Men det är ett förbehåll med den, ett

löfte, som du måste hålla, sade hon efter en stund, tystare än förut.

De hade kommit ut på torget och vagnsbullret gjorde hennes ord otydliga. De sneddade öfver till bron. En massa människor stodo och hängde öfver stenbarriären för att se på islossningen och arbetet på riksdagshusets kaj. De stannade också och lutade sig öfver broräcket och sågo ned på strömmen, där isflaken dansade in mellan brokaren och smulades sönder till små bitar, lagom att lägga i en ishink.

— Men det är ett förbehåll med den, ett löfte, som du måste hålla, upprepade hon.

— Hvad är det för ett löfte?

Det dröjde några minuter, innan hon svarade. Hon såg ned i strömmen, som om hon velat hämta svaret upp ur den.

— Jo, att den dag, då jag inte mera är för dig hvad jag varit, då du hälst inte vill tänka tillbaka på de stunderna, som det lilla fodralet påminner dig om, ja, du förstår hvad jag menar, då allt är slut mellan oss, att du då inte använder det mera, utan stoppar ner det bland

dina gömmor eller ännu hällre kastar bort det på gatan eller i en soptunna, ja, hvar som hälst. Och nästa gång vi träffas, för inte ens då kan vi ju undgå att mötas, och du tänder din cigarett med en tändsticka ur en vanlig ask eller ett annat fodral, då vet jag, hvad som har händt; du behöfver inte säga mig något. Jag förstår, att jag inte mer finns till för dig. Och det är godt att veta, att vi inte behöfver växla ord vid det tillfället. Du ska på det sättet slippa att se mig gråta eller vara förtviflad, och jag undgår på samma gång att se dig brutal och förbanna. Det finns ingenting, som jag i tankarna ryst mera tillbaka för än de ord, som vid det ögonblicket måste sägas. Ja, du tycker kanske det är barnsligt. Men det ska du inte. Du måste förstå att det ligger sanning i hvad jag sagt och ge mig rätt. Och du måste lofva mig att göra så som jag bedt dig. Säg, lofva mig det.

— Ja, jag lofvar.

Hon smög åter sin arm in under hans och tryckte den.

— Ska vi inte gå nu, det är kallt att stå

så här länge, sade hon och stampade ett par slag med fötterna mot marken.

— Jo genast. Jag ska bara tända min cigarett.

Han tog upp fodralet ur fickan och strök eld. Så lyfte han upp det framför sig, såg på kvinnohuvudet med håret, som bredde ut sig öfver den lilla matta silfverytan, lämnande endast näsan och hakan fria. Han sträckte ut handen öfver barriären och lät fodralet falla ned i strömmen. Det kom mellan två isstycken och följde med i hvirfveln ett par decimeter. Han lutade öfverkroppen långt ut för att kunna följa dess väg nedåt. Han kunde ej se mer än en matthvit strimma, ungefär som när en fisk vänder sig i vattnet. Nästa sekund hade den blifvit till en prick, som förminskades och försvann — — —

Han rätade upp sig och vände sig mot henne. Men hon var försvunnen.

Han lät sina blickar glida fram öfver människorna, som vandrade på bron, för att söka upptäcka henne.

Där var hon! Hon vände sitt huvud mot honom och vek in på gatan längs strömmen.

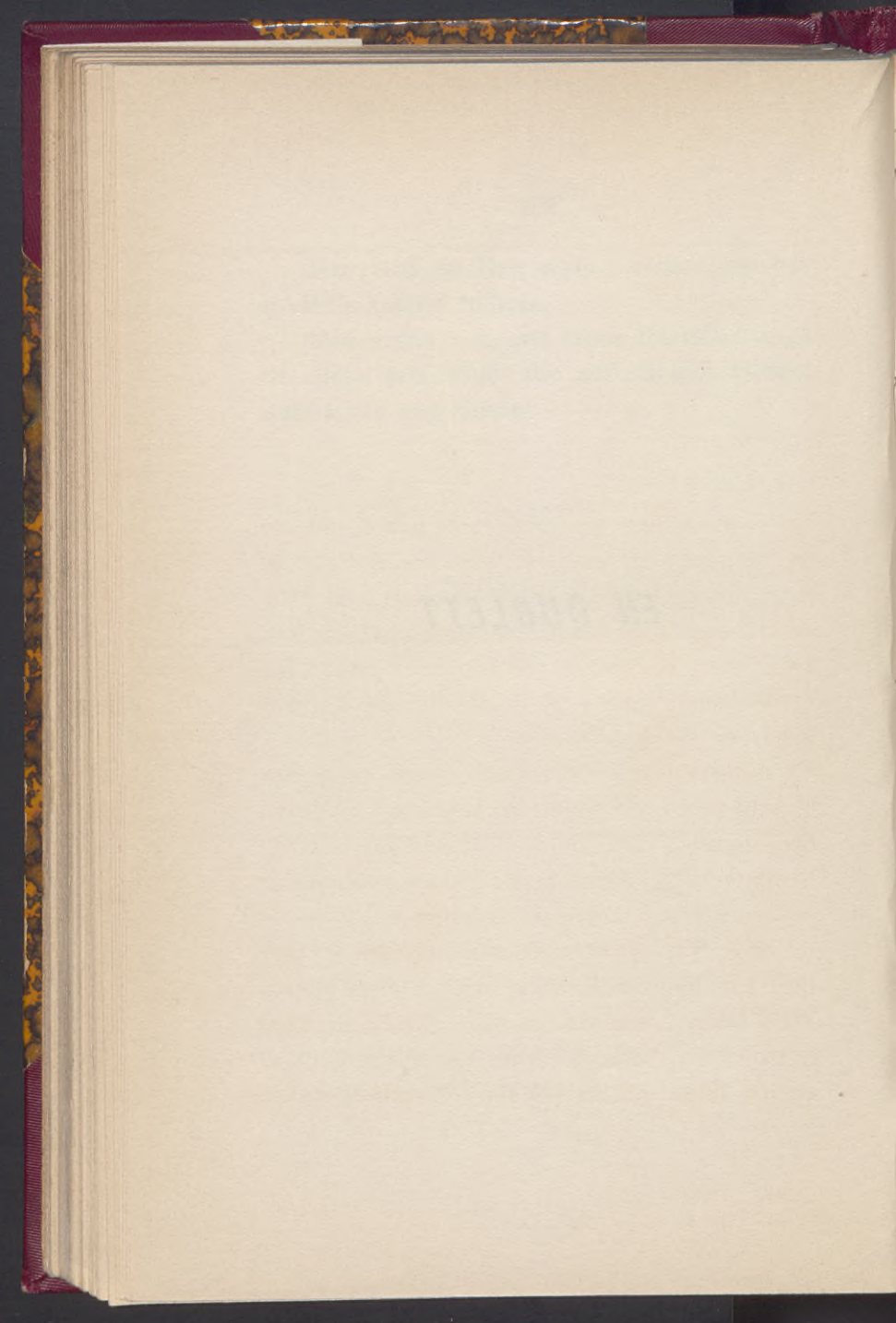
Han stod en lång stund i undran, om hon ej skulle komma tillbaka.

Men sedan han sett henne försvinna in på en annan gata, vände han om och gick tillbaka samma väg han kommit — — —

EN DUBLETT

Den verkliga ägarinnan hade han ej sett mer än en gång; det var den dagen han flyttade in. Hon stod visst från morgon till kväll i ett klädstånd, som hon rådde om. När eller hur hon kom hem om aftnarna var honom en gåta. Han hörde henne aldrig gå i ytterdörren och såg aldrig en skymt af henne.

Upppassningen sköttes af hennes dotter, och han började så småningom betrakta henne som den egentliga värdinnan. Till henne betalade han hyran, och det var till henne han framställde sina önsknningar och fordringar som hyresgäst.

Hon var ett stort fruntimmer med ett rikt, ljust hår, bländande hvit hy och två tjocka läppar, alltid fuktiga, som om hon ständigt vätte dem med tungspetsen. Hennes ögon lågo oftast dolda af ett par tunga, nästan svällda, blåsvarta ögonlock.

När hon öppnade dem, skedde det långsamt, som om det hängde blyvikter i ögonfransarna. Hennes ansikte var tämligen välformadt. För en fem, sex år sedan hade det antagligen till och med kunnat kallas vackert. En lagom uppnäsa bidrog att göra det pikant och gaf ett intryck af något slagfärdigt och bjäbbande, som alltid retar och frestar männen. Men kindernas lena och smek samma rundning hade med åren blifvit väl stor och spändt skinet barnaktigt glansigt.

Det kunde ej nekas: hon var något för fet och till följd däraf litet lös i linjerna. Men ingen af hyresgästerna hade någonsin känt sig frestad att ens i tankarna beklaga henne därför. Ty i olikhet med andra kvinnor hade hon lärt sig inse, att äfven yppigheten äger en charme, som är väl värd att taga vara på. Hon ägnade den också all upptänklig omsorg, ofta med en säkerhet i smaken, som kunde komma en att tilltro henne en grad af bildning, hon ej var i besittning af.

Ingen hade antagligen mer än hon gladt sig åt det mod, som inskränkte underkjolarnas antal till en eller inga. Hon bar alltid en kjol, som smet stramt åt korsetten, och där denna slutade

kunde ett uppmärksamt öga iakttaga en liten mjuk upphöjning af hull, som sluppit undan förtrycket och likt en smekande dyning slog upp mot snörlifvets nederkant.

I alla händelser — hon hade en ryggrad stark nog att bära upp all denna fyllighet. Hennes hållning var ståtlig, nästan utmanande käck och tycktes afgjordt svära mot det intryck af vegeterande indolens, ansiktet och särskildt ögonen och läpparna ingåfvo. Men denna motsättning var endast skenbar, ägnad att så mycket starkare framhålla, hvar centrum för hennes sjäslif var beläget. När hon gitte kläda sig ordentligt, låg det öfver henne en frisk blodfullhet, som kom en att tänka på melonens saftiga, lockande mognad — — —

— Han satt vid skrifbordet och läste tidningen, som kommit med morgonposten. Hon stod lutad öfver honom med båda armbågarna på hans skuldror och hakan mot hans hufvud. Hennes ögon voro på jakt efter några själfmords- och personalnotiser eller underrättelser från de kungligas resor, under det hennes fingrar tvinnade hans mustaschpetsar synålshvassa.

Så reste hon sig sakta upp och gäspade:

— Var det några bref?

— Ja, de ligger här på bordet.

Hon sträckte sig likgiltigt fram efter brefbunten och bläddrade vårdslöst i den. Plötsligt lyste det till under hennes ögonlock. Det kom något af ifver och intresse öfver den lättjefulla kroppen, som för en minut sedan hängt tung som ett dödt ting på mannen vid skrifbordet. Hon kastade de öfriga brefven på bordet, men behöll ett af dem i sin hand och fingrade nyfiket på det.

Du, här är bref från din fästmö.

— Ja, jag vet det.

— Får jag lof att bryta det?

Hon hade redan börjat rifva upp det i ena kanten. Han hörde hur det krasade i kuvertet. Med en hastig rörelse vände han sig om och ryckte det från henne.

— Ä-ä-ä-h, sade hon, räckte ut tungan och pjättade till honom i nacken:

— Du är då alltid så ogin.

Han fortsatte att studera den politiska ledaren utan att svara. Hon tog ett kabinettsporträtt af en ung dam från skrifbordet och ställde

sig att granska det. Den fria handen satte hon mot höften, med insidan utåt och fingrarna vidt spärrade. Hennes mungipor drogos nedåt, underläppen sköt fram och rullades samman ett hvarf. Med en vårdslös gest ställde hon porträttet åter på sin plats. Ramen vacklade, det föll. Men hon gjorde ej min af att resa upp det utan satte äfven den vänstra handen i sidan.

— Hör du, din fästmö är allt bra mager
— — — sade hon.

Det dröjde en stund, innan han svarade.

— Ja, hon har gudskelof inte ditt hull.

Hon lutade hufvudet framåt, på sned och försökte få en skynt af hans ansikte för att se, om hon kunde våga fortsätta skämtet.

— Äsch, man ska väl inte se ut, som om man inte fick äta sig mätt häller.

Han blef blodröd i ansiktet och reste sig upp:

Gå din väg. Jag vill vara ensam. Får jag inte lof att vara ensam och i fred i mitt eget rum en gång.

Hon lät händerna falla och ryggade ett par steg. Så stannade hon, satte åter knogarna mot

höfterna, som om hon ville sätta sig i försvarsställning och på samma gång pointera, att hon inte var rädd.

Han tog ett steg mot henne, med ena handen visande mot dörren. Den andra knycklade nervöst samman tidningen. Det krasade i det tunna papperet.

— Gå din väg! Försvinn! Jag vill inte — — —

Hon blef stående en stund, som om hon sökte erinra sig, om hon ej hade något att genmäla men försvann med ett mummel till svar ut genom den dörr, mot hvilken han pekat, och lät den stå på glänt efter sig.

Han kastade tidningen på golfvet och gick bort och slog igen den med en svordom mellan tänderna. Så började han promenera af och an på golfvet. Hvarje gång han gick förbi divanbordet, flyttade han under bullrande rörelse på praktverken eller ordnade med några prydnadsaker.

Nu var det bestämdt: han skulle flytta.

Han ryckte åter morgontidningen till sig och ställde sig vid fönstret för att studera hyresregistret. Det var så länge sedan han sist bytt

om bostad, att han glömt, på hvilken sida det var placeradt. Det knastrade i bladen, när han vände dem. Sedan han förvissat sig om att där fanns rum i öfverflöd lediga, fortsatte han sin promenad.

Redan i eftermiddag skulle han gå ut och se på en ny dublett. Det här var ju omöjligt att stå ut med. Hon hade inte längre försyn för att kasta smuts på den kvinna, som — — —

Han knöt den högra handen ännu hårdare om nyckelknippan nere i byxfickan. Axen stucko in i köttet och gjorde ondt. Han hade lust att gå in och slå henne eller sparka — — — Och han spottade bredt och kraftigt på divanmattan. Nästa gång han gick förbi, sökte han plåna ut det med den ena skosulan, och hans steg blefvo långsammare.

— Nåja, när han tänkte närmare på saken, bar hon nog inte ensam skulden till, att förhållandet var sådant som nu. När man ger sig i lek med obildadt folk, får man vara beredd på råheter. Han försökte erinra sig, när den börjat, denna intimitet mellan dem utan att till en början lyckas. Det var så länge sedan och det hade

väl kommit så successivt, som det vanligen brukar i dylika fall, när motståndet å ömse sidor är det möjligast minimala. Det hade antagligen varit en tillfällighet, som framkallat det afgörande steget, vare sig det nu var han eller hon som tagit det.

Men trots detta kände han inom sig ett behof af att tillskrifva henne det första närmandet. Ty hon var ej en kvinna af det slag, att han med tanke på henne ville i sin kamratkrets sitta och skryta öfver sin oöfvinnelighet som man.

. . . . Han hade väl bott i dubletten en månad, då han fick hem sin tvätt.

— Är det något som behöfver lagas, hade hon frågat, då hon stod och packade upp den, skall jag gärna göra det, om det blir till notariens belåtenhet. Det är ju alltid en knapp, som gått ur, eller något annat i den vägen. Man vet ju — — — herrar — — —

Han hade alltid förut haft som princip att behandla sina värdinnor höfligt men kyligt och afböja alla väntjänster. Men det mjuka tonfallet i hennes röst hade verkat som en smekning på

honom och stämt honom sympatiskt. Han hade därför tackat. Några dagar därefter låg hans linne och stärksaker ordentligt nedlagda i byrån. Öfver hvarje låda hade hon bredt en handduk för att dammet inte skulle tränga ned och förstöra.

En kväll strax efteråt, då han kommit hem tidigare än vanligt och stod och tände lampan, öfverfölls han plötsligt af en underlig frossbrytning. Han såg sig omkring i rummet. Det såg så kallt och ensligt ut, tyckte han, lika kallt och ensligt som det lif han förde. Om han ändock haft sin fästmö i närheten. Han längtade efter hennes smekningar och hennes knä att hvila sitt hufvud mot. Han måste tala med någon, måste känna en mänsklig varelse i sin närhet. Han stod just på väg ut igen för att söka upp en kamrat, då han hörde värdinnan röra sig i rummet bredvid. Och drifven af behovet att fylla ensamheten och tomheten omkring sig, gick han bort och knackade på hennes dörr. Men i samma ögonblick kom han att tänka på att han inte visste hvad han skulle säga henne. Då hon efter en stund stack in hufvudet och frågade, hvad

han behagade, hade han till en början ej något annat svar till hands än att bedja henne väcka litet tidigare.

Halfannan timme senare, när han åter blifvit ensam, hade han fått en tämligen klar inblick i hennes släktförhållanden samt i de frågor, som rörde sig på botten af hennes hjärta.

Dagen efter, då han kom hem fram på kvällen, satt hon på schäslongen i hans arbetsrum och stoppade strumpor. Hon tycktes bli något förlägen, när han trädde in.

— Du, det är lite ljusare i det här rummet, sade hon.

. . . . Den första tiden var dräglig, ja, han måste erkänna det, till och med odeladt angenäm. Medvetandet af att känna sig efterlängtnad, när man ställde sina steg hemåt, kunde ej annat än behagligt beröra honom. I synnerhet som denna hemkänsla stod i så afgjord motsats mot den trista ungarlsodyssé, han trots tio års flyttningar ur ett rum i ett annat aldrig lärt sig älska.

Det kändes nästan som en försmak af äkten-skapet.

Men deras samlif hade så småningom glidit

in i ett vanans jämna förhållande, där bristen på omväxling började väcka leda. Och en dag, det var förresten ej länge sedan, då de utspelat en huslig scen samman, slog den tanken med ens ned i honom, att präst och myrtenkrona mycket väl kunnat bilda utgångspunkten för det hela. Och i en ängslande förnimmelse af att hon blifvit honom ombärligare än han önskade, insåg han nödvändigheten att äfven i handling visa henne otrohet och uppsöka andra kvinnor.

Denna tanke hade kommit honom att skratta, men på samma gång skrämt honom. Fästmän! Ja, hvad hade detta med hans känslor för fästmän att skaffa. Att dessa ej undergått den ringaste förändring, därom hyste han ej det minsta tvifvel. Han behöfde endast tänka på sina bref till henne för att tysta alla farhågor i den vägen. Han kunde fortfarande skrifva lika varmt och innerligt utan att för den skull kalla sina skådespelaretalanger till hjälp.

Fästmän — — — Han erinrade sig nu hennes bref, som kommit på morgonen. Och han gick bort till skrifbordet för att bryta det, då han fick se en liten ask, som kommit med

den öfriga posten, utan att han lagt märke till den. Det var hans fästmö's stil på adressen. Under det han tog upp pennknifven för att skära af bandet omkring den, kom han i håg, att det om några dagar var hans födelsedag. Det var alltså något litet smycke, hon hade sändt honom. Kanske en guldmedaljong. Ty sist de träffats, och hon suttit och lekt med hans urkedja, hade hon sagt: Din medaljong börjar bli sliten. Se så tunn den är!

Han förvånade sig öfver att han kunde erinra sig en dylik småsak så tydligt ännu. Det gladdde honom och befäste ännu mera hans vishet om att hon fortfarande stod hans hjärta lika nära.

Han tog locket af asken. Där låg en slät guld-ring i den. Han kunde ej förstå sammanhanget. Där var någonting ingraveradt inne i den, och han satte den närmare ögat för att kunna se. Där stod: Sven Borg 19²⁴/₆00. Förlofningsringen — — — hvad — — — hade hon slagit — — — hvad menade — — — Hennes föregående bref hade ju varit som vanligt och det fanns ju häller ingen som hälst anledning. Han kom genast att tänka

på värdinnan. Kunde hon fått någon under-
rättelse därom. Han stod en stund och fun-
derade. Nej, omöjligt. Han skakade på huf-
vudet. Ej en gång hans närmaste kamrater visste
något — — —

Han tog hennes bref från skrifbordet och
bröt det. Det låg skrynkladt, sedan han ryckt det
från värdinnan:

Innan du läser vidare, ber jag dig öppna
asken, som jag vet kommer samtidigt med bref-
vet — — —

Så, nu vet jag att du har gjort det och jag
behöfver således inte säga mera. Men jag anser
mig vara dig skyldig en sak: att förklara dig-
sättet, på hvilket jag underrättats om de förhål-
landen, som bestämt mig och mina föräldrar att
handla så, som jag gjort. Det är nämligen af
det slag, att jag ej vill du skall tro mig vara
upphofvet därtill. Du vet att min onkel lofvat
hjälpa oss under den första tiden af vårt blif-
vande äktenskap. Men innan dess ville han för-
vissa sig om, hvem du var. Han kände dig ej
tillräckligt, och som affärsman inlåter han sig inte
i förbindelser med människor, han inte kan lita

på. Du vet också, att han är rik nog för att göra de ekonomiska upoffringar, som han anser vara nödvändiga. Han satte sig för den skull i förbindelse med en man, som skulle undersöka ditt privata lif. Och det resultat, till hvilket denne kommit, har varit sådant, att det brutit ner allt mitt förtroende till dig, utan hvilket det är mig omöjligt att lefva tillsammans med en man. Jag kunde nämna både namn på den gata och nummer på det hus, dit du ofta ut om nätterna begifvit dig.

Jenny.

P. S. Dina bref och öfriga saker sänder jag med tåget i morgon. I dag har jag hvarken haft tid eller lust att röra vid dem. Att du med det samma sänder mig mina bref, därpå vill jag ej tvifla. Med de öfriga sakerna får du göra som du vill, antingen behålla dem eller också skicka dem tillbaka.

Han lade brevet långsamt ifrån sig och blef stående en stund och stirrade på det. Så tog han med en rörelse som hos en sömngångare hennes porträtt och gick bort till fönstret för att se bättre.

Han kände det, som om det plötsligt blifvit ett stort tomrum inom och utom honom. Som om någon flyttat ut alla möbler ur hans hjärtekamrar och blott lämnat några värdelösa saker kvar.

Men samtidigt förvånade han sig öfver att slaget, som kommit så oväntadt, ej träffat djupare. Inga gapande sår, som svedo; ingenting af allt detta fasansfulla, som lamslår tanken, och som han alltid tänkt sig skulle bli följden, när två som älska hvarandra slitas åtskils. Eller kanske just därför att detta drabbat honom så plötsligt, hindrades han att se förlusten i hela dess vidd.

Ty han var säker på att han älskat henne och älskade henne ännu, trots att allt var slut. Han var säker på, att om de bott i samma stad eller endast träffats oftare, skulle detta andra aldrig händt. Då skulle hennes smekningar och kyssar varit tillräckliga för att utestänga hvarje tanke på andra kvinnor. Men han var för gammal att kunna känna lika varmt på femtio mils afstånd, åtminstone under någon längre tid — — —

Porträttet gled ur hans hand och föll mot golvet, där glaset krossades.

Dörren till värdinnans rum öppnades:

— Hvad var det, du slog sönder?

Han svarade ej, och hon kom närmare för att se efter. På skrifbordet låg en guldring och glänste. Hon gick fram, tog den i sin hand och vände på den.

— Är det — — — Hon kastade en hastig blick mot den plats, där fästmöns porträtt brukade stå.

— Ja, det är det.

Där gled ett leende öfver hennes ansikte, under det hon försökte sätta den på sitt ringfinger. Men den var för liten.

Han stod och såg lugnt på. Hans mun drog sig till ett skadeglådigt smil vid hennes försök.

— Nej, det där går nog inte, sade han.

Hon gaf sig ej tid att svara utan lade ringen från sig och tog brevet. Under det hon läste det, voro hennes läppar i oafbruten rörelse, liksom om hon först måste tugga orden för att få dem i sig. När hon slutat frågade hon:

— Det är naturligtvis mig hon menar med det

där fruntimret, som hon talar om att hon vet du varit hos . . .

Hennes röst skälfde af kränkt heder.

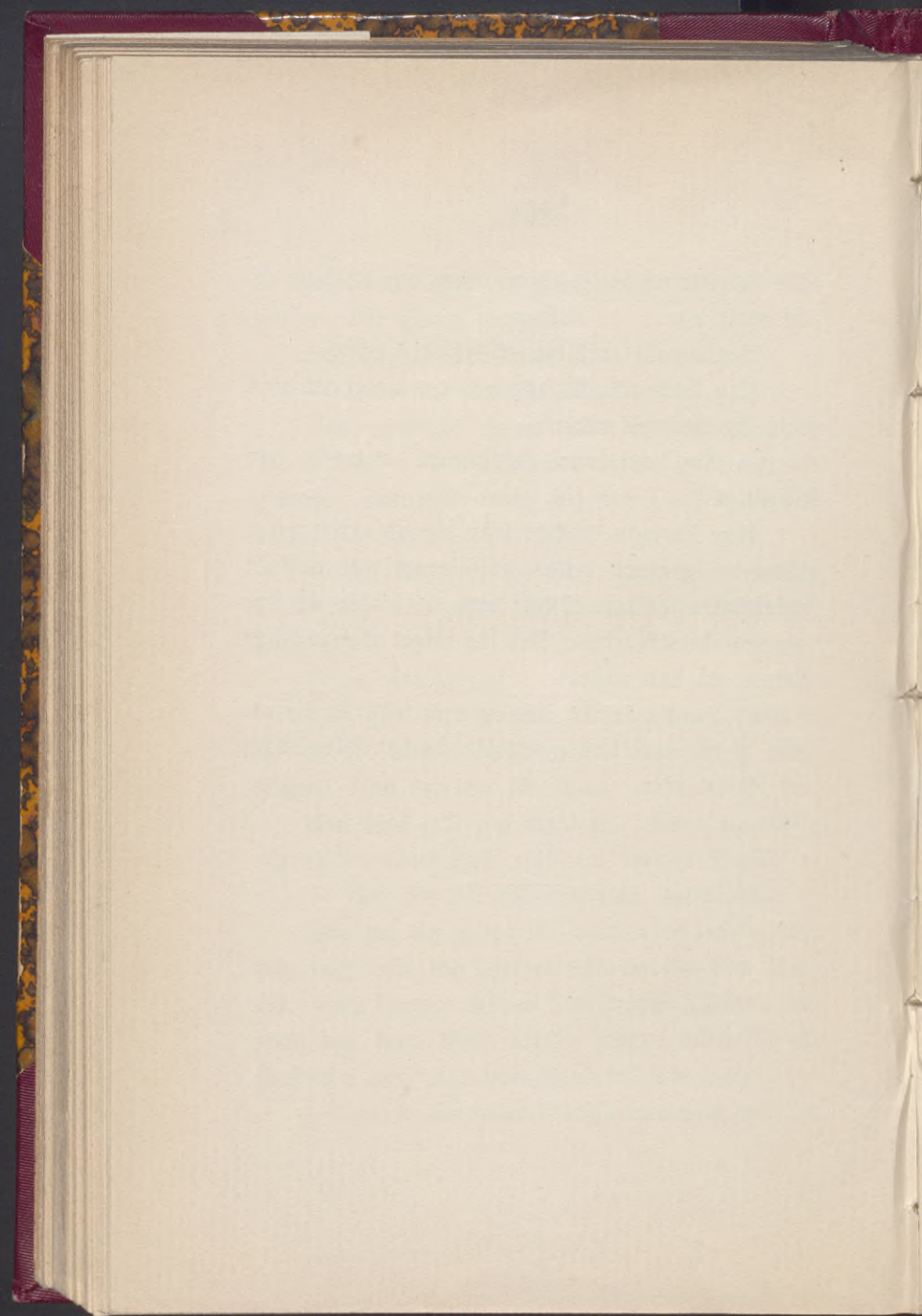
Han hade vändt ryggen mot rummet och stod och såg ned på gatan.

— Nej, det var en annan, svarade han likgiltigt.

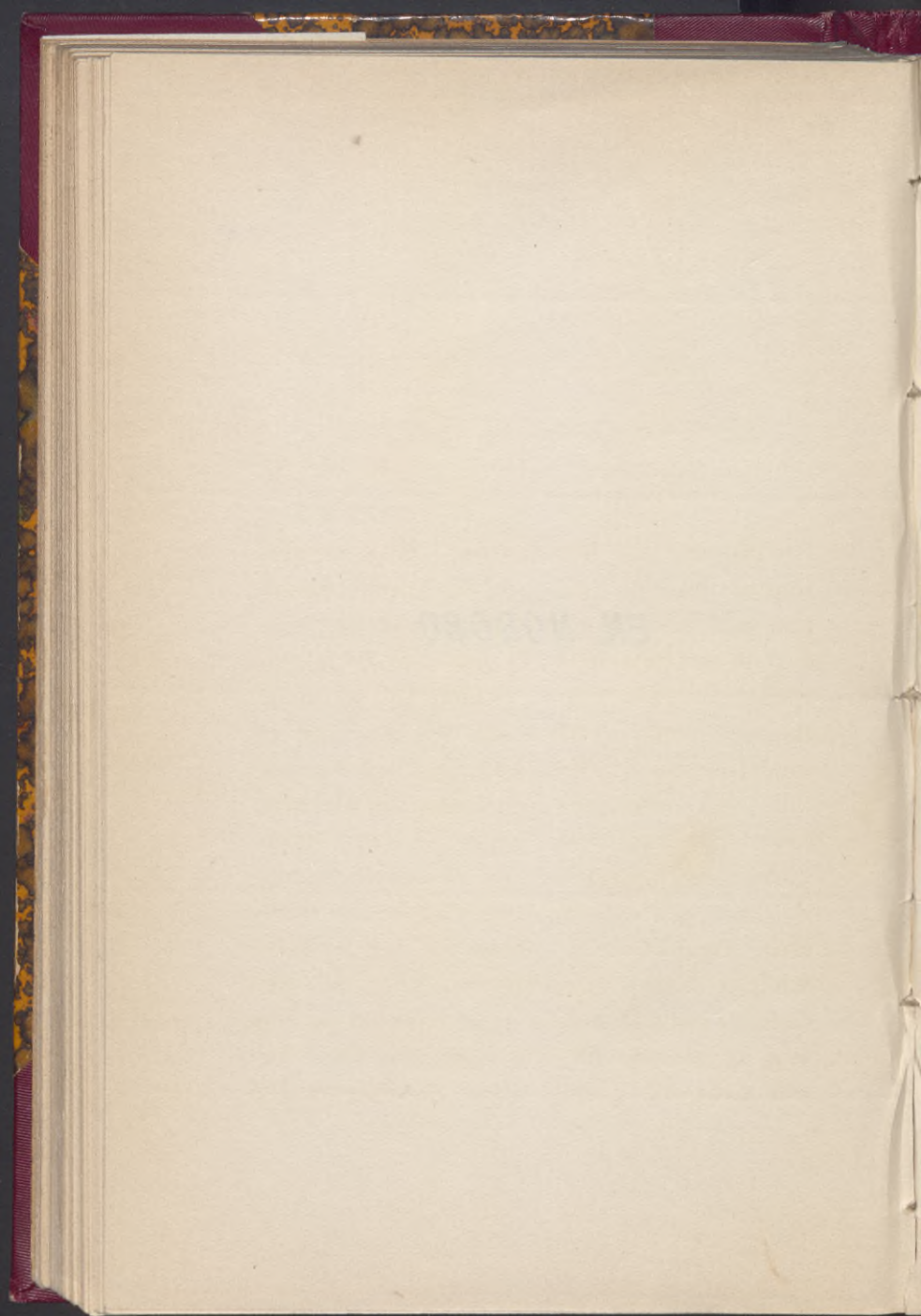
Hon kastade brevet från sig på skrifbordet. Hennes ögonlock lyftes, pupillerna lyste hotfullt mörkgrå, och hon rätade upp sig i hela sin imponerande ståtlighet. Det låg något af man öfver henne, då hon sade:

— Ja, då är det inte mer än rätt åt dig, att hon gjort som hon gjort, för du har lefvat som ett riktigt svin.

EN NORDBO

Det var vid middagstiden. Erik Elmgren kom ut från en bokhandel vid Drottninggatan. Han hade sökt öfver hela staden efter en reproduktion af Velasquez' El bobo de Coria utan att lyckas finna någon. Utanför höll ett kungl. ekipage, omringadt af damer och barn med gapande munnar och ögon på skaft. Inne i vagnen sutto småprinsessorna och trummade på landårutan. En kadett armbågade sig fram mellan åskådarna och gjorde honnör. Men ingen svarade.

Erik gick och såg öfver till motsatta trottoaren. Han kunde ej minnas den dag, då gatan förefallit honom så sympatisk som denna. Han hade på en lång sträcka ej sett mer än en dam, som ej passade till den dräkt hon bar. Men den hade till gengäld stämt väl öfverens med

färgen på den stora danska ulmerdogg, hon ledde vid halsbandet.

Var det vädret, som lockat dem ut, alla dessa unga vackra kvinnor, som dussintals ströko förbi? Och var det luften och dagern, som kastat ett stänk af charme och personlighet öfver hvarje ansikte och kommit färgerna och snitten på deras promenaddräkter att harmoniera med leendena i deras ögon och glädjen, som lekte i deras mungipor.

Han såg upp. Men himlen hängde tyngande låg och grå öfver hustaken liksom tveksam, om den i stora våta flingor skulle sänka sig ned och suddas bort ljusknippena, som tändes i herrarnas cylindrar och damernas små högklackade lackkängor.

Han tog tacksamt mot hvarje leende, som kastades åt honom, och han njöt däraf. Ty han var en stor beundrare af kvinnorna. Och som han satt inne med starkt färgsinne och säker smak, kunde ingen mera än han uppskatta ett vackert ansikte och en välsittande dräkt. Dock kunde han ej sägas vara någon imperatorsnatur, som finner kapitulationsflaggan hissad vid blotta

antydandet af sin styrkas storlek. Häremot lade hans brist på utseende stora hinder i vägen, lika väl som hans något tafatta blyghet, då samtalen med en kvinna började flaxa i närheten af konvensens utkanter. Han hörde tvärtom till det stora antalet män, som hämta sina intimare erfarenheter om kvinnan genom kontant vederlag, och som skapa åt sig en föreställning om högheten och skönheten i den kärlek, där äfven ett själsligt element kan ifrågakomma, genom bevis liknande dem teologerna använda, då de från världens uselhet sluta till Guds existens. Detta hade räddat åt hans tro på lifvet en viss prägel af idealitet, och i en vrå af sitt hjärta hade han rest ett altare åt den Rätta, åt Henne, som han sökte och som han var viss på en gång skulle korsas hans väg. Han hade ofta längtat efter detta ögonblick, ty den ensamhet den ogifte stora delar af dygnet är hänvisad att fylla med sitt eget sällskap, låg hela hans psykiska läggning emot. Och för ett år sedan vid en badort hade han trott sig finna henne. Då badsäsongen var till ända, hade han och hon fortsatt umgänget i form af bref, i hvilka han så småning-

om antydt, hvad han ej kunnat säga. Resultatet hade blifvit en förlofning. Men sedan denna utan hans förvållande tagit ett hastigt slut, hade det kommit öfver honom en djup bitterhet, som efter en tid dämpats till en tillkämpadt lugn resignation, och som understundom kunde taga sig uttryck i salta ord vid tanken på kvinnans fallenhet för ett ytligt betraktelsesätt, då det gäller värdesättandet af en man.

Men den hade dock ej beröfvat honom förmågan att njuta af ett frapperande ansikte och en fulländad figur. När han nu såg alla dessa vackra kvinnor snudda förbi, gladdes han däröfver på samma sätt, som han förr gladt sig åt solen, som sken och våren, som väntade. Det steg inom honom en dunkel känsla af att något ovanligt skulle hända, att någon lycka, han aldrig drömt sig, skulle lysa upp hans tillvaro. Och hans steg blefvo spänstigare. Han kastade ett mönstrande öga på sig själf, när han såg sig speglas i butikernas skyltfönster. Han skärpte sin blick och slungade den framåt trottoaren för att fästa den vid någon kvinna, som kunde väcka hans uppmärksamhet.

Plötsligt hejdade han sig och kisade med ögonen som en närsynt, då han förlagt sin pincenez. Han hade fått sikte på en svartklädd dam i stor hatt och vit boa som flaxade. Är det inte — — —? Är hon i stan! Han saktade ännu mera. Mänskorna som gingo bakom knuffade till honom och tvungo honom in närmare husväggen. Så stannade han. Blodet sköt upp i hans ansikte, och han kände hur pulsarna vid tinningen svällde och tryckte mot hattens svettrem. Jo, det var hon! Det var Lydia Linders. Han vände tvärt om mot ett cigarrfönster och stirrade in i rutan, som matt återgaf dem som passerade. När hon gått förbi, fortsatte han med långsamma steg. Han gick i undran, huru hon skulle besvarat hans hälsning, om en sammanstötning varit oundviklig. Skulle hon strukit förbi, som om ingenting varit gemensamt mellan dem. Eller kanske med ett skyggt ögonkast och en plötslig rodnad, som förrådde att ett möte med honom betydde mera än ett sammanträffande med en annan bekant — — —

Någon lade sin hand på hans axel. Det var Hasse Bellander. Erik ville ogärna visa sig

ute med honom, därför att han alltid skrattat åt det tragiska i adjutantens undanskjutna ställning, då han promenerar vid sidan om sin krigsminister. Och Erik var ej påfallande vacker. Han hade cigarettörökarens grågula, finniga hy, för liten haka och för stor mun, som några tunna färglösa skäggstrån förgäfves sökte dölja. Hasse Bellander däremot var en ståtlig ung man med mörka blixtrande ögon och svarta mustascher, som han tydligen alldeles nyss varit inne hos en barberare och fått brända. Det låg öfver honom något af hemmagjord italienare, som satte damernas förkärlek för det exotiska i stark svallning. Han såg ut som en officer, men var i själfva verket endast militärläkare.

Han tycktes vara vid charmant humör och kastade kring sig blickar och hälsningar. Han kände hela staden, dansade utmärkt och ansågs för en skicklig tennisspelare. Han var därför välkommen i ett flertal familjer, och som han ägde rättighet att bära uniform och var i besittning af en angenäm privatförmögenhet, var det ej utan en viss spänning mödrarna i de familjer, där han umgicks, följde riktningen af

hans blickar och lyssnade till tonfallet i hans röst.

— Hvad du ser nytvättad ut, sade Erik efter en stund.

— Ja, jag kommer direkt från badet.

— Det är därför kvinnorna ser på dig om möjligt vänligare än annars. De ha utveckladt sinne för sådant.

— Tror du. Han blef tydligen charmerad, ty han såg på Erik med ett öppet leende, som blottade en rad hvita, starka tänder, och stack sin arm in under hans.

De blefvo stående utanför Rydbergs. Snön började falla våt och tät. Trottoarerna hade på ett par minuter blifvit beröfvade sin nöjespublik, och några taxameterdroskor körde fortare än vanligt öfver torget med uppfällda suffletter. De gingo in på baren och satte sig vid ett af fönsterborden i väntan på en drink.

Hasse sträckte belåtet på sig och log en stund upp mot taket. Han började tala om fruntimmer.

— Apropos stiliga fruntimmer, sade han efter en stund, jag såg Lydia Linders nyss på

gatan. Ja, du såg henne väl för resten också. En dam i hvit boa — — — Alla vände sig ju om efter henne. Eller känner du henne inte?

— Ja, inte något närmare. Erik sträckte sig fram efter en tändsticka för att dölja sitt ansikte.

Hasse stack hvassröret genom citronen i sitt glas: Jag träffade henne i Lysekil i somras. Vi spelade tennis samman. Förbannadt ståtlig figur

— Ja onekligen — — —

— Du drar på det, tycker jag.

— Nej visst inte — — — Hur så — — —

Erik lyfte undan gardinen och blef sittande med ögonen på Gustaf Adolfs staty, där några arbetare voro sysselsatta med att sätta en gasramp kring hjältens panna. Om några dagar var det konungens födelsedag.

Gästerna troppade af till sina middagar och det började bli tomt i kaféet. Bartendern slungade ut en kvickhet, som ingen skrattade åt, och doktor Bellander reste sig.

— Ska du gå? frågade Erik.

— Ja, jag ska kvista upp före middagen

till en kammarrättsrådinna, som fått så förbannadt mycke gikt, sen jag blef presenterad för henne.

— Hur många döttrar?

Bellander sträckte upp tre fingrar, slöt ögonen och skakade ett par slag på hufvudet. Fula, sade han och kastade ett mynt på disken.

När han hunnit ut genom dörren, ropade Erik efter honom: Hvar ska du göra af dig i kväll?

— Familj! kom det utifrån kapprummet. En dörr slogs igen.

Erik tog en stor klunk ur sitt glas, sjönk djupare ner i stolen och blef sittande med händerna sammanknäppta. Han hade plötsligt fått ett slappt uttryck i ansiktet. Mungiporna drogos nedåt och ögonlocken föllo samman som på en docka, som kan blunda.

Han kände för några ögonblick en underlig, rent fysisk lättnad. Som om han blifvit befriad från någonting inom sig, som spänt hvarje muskel och nerv till bristningspunkt. Och han andades långsamt ut luften ur lungorna likt en cigarett-rökare, som svalt ett bloss.

Alltså hade Hasse ej reda på, att han och Lydia varit hemligt förlofvade — — — Han sökte erinra sig hvarje ord, Hasse sagt, och väjde dem för att upptäcka en undermening. Nej, han visste tydligen ingenting. Och han kunde rätt gärna ej håller göra det. Eriks och hans bekantskap var ju af tämligen färskt datum och deras umgänge hade ständigt begränsats af ett punschbord. Och Hasse hade ju ej träffat Lydia förrän i somras. Erik satt en stund och upprepade detta för sig själf: I somras — — — I somras — — — liksom några takter ur en slagdänga tränga in i munnen och forma tungan efter sin egen vilja. Kanske vid samma tid, som han fått de där korta raderna, med hvilka hon utan någon förklarlig anledning klippte af förbindelsen. De brukade ju spela tennis samman. Och plötsligt kom den tanken för honom: var det möjligen Bellander, som gifvit henne anledning till detta hastiga slut, som fortfarande stod för honom som en gåta, hvars lösning han sökte i sin egen brist på fruntimmerstycke — — —?

Han reste sig, betalade och gick.

Ute föll snön allt tätare. Gatstenarna lågo

redan gömda under ett tunt hvitt täcke. Han fällde upp rockkragen och borrade hufvudet ned i den ända till öronen.

*

Erik hade hela kvällen suttit med en bok i knäet framför brasan och läst kinesisk lyrik på tyska.

Men det var som om kylan, snön fört med sig, aldrig ville gå ur kroppen på honom. Hvarje gång vedträna brunnit till aska lade han in nya, och ändock gick det då och då en frosskakning genom ryggmärgen.

Han kunde ej låta bli att tänka på Bellander. Hans ansikte med de nybrända mustascherna smög sig in i de små dikter om månsken och skrattapor, han halfhögt läste för sig själf. Nu var han fullkomligt öfvertygad om att det var Hasse, som lockat henne till sig. Han tyckte sig så väl kunna se honom stå på ena sidan om tennisset och serva med sina svarta ögon i segerviss väntan att få hennes röda hjärta tillbaka. Naturligtvis var han i sin fulla rätt. Erik

skulle antagligen handlat på samma sätt, om han sett ut som Bellander och haft några utsikter till framgång. Han fann åtminstone detta handlingssätt mänskligt och förklarligt.

Men det som mäst plågade honom var ovissheten, om Bellander ej var initierad i förhållandet och hade reda på deras förlofning. Antagligen hade hon väl någon gång under hela sommaren ej kunnat undgå att åtminstone nämna hans namn, fastän hon ej med en enda rad i sina bref antydt, att hon spelade tennis med Bellander. Erik satt åter och upprepade för sig hvarje ord, Bellander yttrat om henne. Han försökte påminna sig, om hans ögon ej lyst svartare än eljest, eller hans leende varit egenkärare än det brukade. Men han kunde ej erinra sig, att detta varit fallet. Hasse Bellander var sig föröfrigt alltid lik efter ett visst klockslag på dagen. Erik hade för sin del aldrig sett honom ha mer än ett ansikte att visa upp. Men hade han ej sagt att han tyckte Erik »drog på det», när det var fråga om Lydias utseende. Jo, mycket riktigt. Han var sålunda fullkomligt underrättad om allt. Förmodligen hade Lydia

till och med talat om hela historien och berättat en massa dumheter om kärlek, som han skrivit till henne. Och så hade de antagligen skrattat åt honom och kallat honom en narr — — —

Erik skakade på sig och lade in några nya vedpinnar. Han tyckte det var som om han blifvit naken. Och likväl rodnade han, som hade han tvingats att avslöja en toaletthemlighet. Han visste allt för väl, att Hasse ej skulle försumma ett enda tillfälle att berätta historien för alla, han träffade. Och såväl han som Erik hade tillräckligt många gemensamma bekanta, som ansågo ett nederlag i kampen om en kvinna föraktligare än ett brott och nästan som en fläck på hedern.

Och han kände det för ett ögonblick, som om Hasse handlat lumpet. Lika lumpet som älskaren, hvilken passar på en tillfällig skilsmässa mellan makarna, för att träda fram, då kvinnan åter börjat längta efter smekningar, och tar emot dem af den hand, som bjuder först.

— — — Om det ändå hade varit någon annan än Hasse. Någon som Erik kunnat se upp till i intellektuellt afseende. Förödmjukelsen

skulle varit mindre då. Hvilken annan som hälst, utom den där ytlige flanören, som var inbilsk och antagligen också dum. Ja, visst fan var han dum. Erik erinrade sig med ens en massa historier om hans inskränkthet, som gick man och man emellan — — —

Han tog på sig hatt och rock och gick ut. Det hade upphört att snöa. Himlen stod hög och kall och längst uppe i norr, där gatan slutade i en backe lyste ett par meter öfver marken en stjärna suddigt och blekt som en sista kvarleva från ett föråldradt belysningssystem. Gatorna lågo tysta. Det var som om droskornas gamla järnringar blifvit utbytta mot gummihjul och en osynlig hand trädt mjuka halmskor under hästhofvarna. Ljudet af de promenerandes steg ljud dämpadt. Fötterna sjönko ned i den djupa snön, som vandrade de fram på en hvit schaggmatta. I en bakgata kastade en flottist och en jungfru snöboll. Deras skratt hördes gällt och klart i den kalla luften.

Erik gick länge. Han vek af från stråkvägen in på tysta gator, där han sällan brukade gå, och som vid denna tid på dygnet lågo så

folktomma, att man kunde tro dem tillhöra en liten småstad, där lifvet för flera timmar sedan somnat. Här och där i en port stod en man och en kvinna och hviskade, tryckta tätt upp mot hvarandra till en svart skugga, man ej kunde urskilja. När han gick förbi tystnade de och togo ett par steg från hvarandra.

Han började frysa. Han hade suttit för länge framför brasan. Och liksom elden då stuckit i porerna som knappålstygn, så brände nu kölden hans ansikte till stelhet. Han kände behof af att dricka något, som kunde komma blodet att åter cirkulera, och han längtade att efter den ödsliga tystnaden se människor och varma ansikten. Han var tveksam, hvart han skulle gå och tog upp sitt ur. Klockan var några minuter öfver elfva. Så erinrade han sig, att de gifvit Mefisto på operan. Antagligen hade de slutat alldeles nyss, och operakaféet borde alltså vara fullt af gäster.

— Där stod en soffa ledig, och han gick bort och satte sig. Vaktmästaren kom fram och bugade: Doktorn, bordet är upptaget. Det är doktor Bellander som — — — Han har beställt

det i telefon — — — Jaså. Erik fick ett litet bord i närheten. Hasse hade ju sagt han skulle i familj, tänkte han, under det han väntade på sin whisky och såg på människorna omkring — — —

Han hörde något frasa i närheten och vände sig dit. Det var Lydia Linders, som gick förbi. Hon hade ej märkt honom. Ett par steg efter kom Bellander i smoking och med en stor nattsvart cigarr i ena mungipan. Han stannade och hälsade.

Erik tog upp en cigarett ur sitt fodral. — Du sa ju du skulle i familj.

Bellander drog ett kraftigt bloss på cigarren och blåste ut röken genom näsan: Ja, det blef ändradt. Vi ha varit och hört Mefisto, tillade han efter en stund och knep samman det vänstra ögat. Men du sitter och ser dyster ut. Vill du inte slå dig ner hos oss, du känner ju henne, fröken Linders — — —

Erik började åter tvifla. Visste Hasse verkligen ingenting. Han gaf honom en hastig, mönstrande blick för att försöka se det på honom och svarade: Nej tack, inte tillräckligt för att — — —

— Jaså, ja, men kom i alla fall. Hva fan

— — — Hasse tummade ett slag på sin cigarr. Ser du, hon tycker det är otrefligt att sitta utan förkläde. Hennes faster, som varit med, för hem alldeles nyss, och nu tycker hon det är otrefligt. Det är ju visserligen ingen som känner henne, men — — —

Erik tog en klunk ur sin whisky. — Men så känner folk dig så mycket bättre och kan ju på den grund lätt dra sina slutsatser — — —

— Hva fan menar du — — —?

— Ingenting, käre vän, ingenting.

— Jaså, ja — — — Ja, adjö så länge, vi träffas — — —

Hasse gick bort till fröken Linders. Hon hade redan tagit plats. Erik märkte att hon bar samma klädning som den sista kvällen, de varit samman. Han tog etiketten från apollinarisflaskan och hans mun förvreds till ett leende — — — Förkläde — — — Det där med fastern var naturligtvis lögn, eller också måste det vara en släpshändt faster. Erik var långt ifrån någon rigorist i konvenansfrågor. Tvärtom. Han tyckte det var löjligt, att två människor af motsatt kön ej skulle kunna vara samman på tu man hand,

utan att folk genast skulle misstänka något. Men i detta fall ansåg han det gå för långt. Hon hyste alltså inga betänkligheter att gå ut och sätta sig midt i natten på en krog — — — Nåja, det kunde man ju inse på förhand. Den vidbrättade hatten och den hvita boan — — — Ytterligare exempel på kvinnans vaxnatur, som blir sådan mannen vill ha den. Och här var ju Hasses inflytande tydligt — — —

Vaktmästaren kom bort och böjde sig öfver honom: — Doktor Bellander önskar att dricka med doktorn.

Erik höjde sitt glas och drack. Hasse visade honom sitt vackraste leende, och Lydia böjde sitt hufvud fram för att se, hvem det var han drack med. Eriks och hennes ögon möttes, och han reste sig upp och bugade. Hon svarade med en afmätt böjning och en blick, som skygade — — —

Erik hade lust att gå. Han hade redan tagit upp en tvåkrona ur västfickan och knackade med den mot glaset för att göra upp. Men i samma ögonblick kom han att tänka på att han måste gå förbi det bord, där Lydia och

Hasse sutto. Hon skulle möjligen kunna tro, att han gick för hennes skull. Då vaktmästaren kom fram, rekvirerade han en ny flaska vatten.

Då och då kastade han en hastig blick bort mot deras bord. Hasses leende hade försvunnit. Han lutade sig fram mot Lydia för att kunna höra bättre och såg skyggt på Erik. Det hade kommit ett annat uttryck i hans ansikte. Något af öfverlägset medlidande, tyckte Erik. Kanske satt hon just nu och berättade — — —

Han skakade på sig ett slag och knackade på vaktmästaren för att betala. Han tänkte gå ut genom ingången till matsalen och skicka en vaktmästare efter sin rock. Men under det han gjorde upp, såg han att Lydia och Hasse rest sig. Han följde efter. Genom den matta glasrutan mellan kaféet och kapprummet stod han och såg, hur Hasse hjälpte henne på med aftonkappan. Hon hade lutat hufvudet tillbaka och Hasse kysste inöfvadt, omärkligt hennes nackhår ett par gånger. Erik kände en häftig lust att varna henne. Hon var tydligen paralyserad af hans ögon och visste ej, hvad hon lät göra med sig. När de försvunnit gick han ut och tog på

sin rock för att följa efter och se, hvart de togo vägen. Kanske hade hon, just då han slog aftonkappan om henne, lämnat honom det sista medgifvandet — — Erik märkte att hans hjärta klappade häftigt. Han ansåg Hasse för en samvetslös skurk, som ej ryggade tillbaka att kasta en kvinna af bättre familj i fördärfvet endast för att tillfredsställa sitt eget begär. Men på samma gång kände han sig tillbakasatt och ställd på skuggsidan af lifvet. En tandgnisslande bitterhet skrek inom honom vid tanken, att han ej en sekund vågat hoppas på det, som Hasse vunnit genom en teatersupé.

Där gingo de! Nu vända de in på en gata, som ledde hvarken till hennes eller hans bostad.

Erik gick och tänkte på ett sätt att hämnas. Och med ens fick han sin plan färdig. Där kom gående mot honom en dam med en stor röd fjäder i hatten. Hon var tydligen något drucken, ty andedräkten stod ut ur hennes näsborrar som på en andfådd häst. Han tänkte att tilltala henne. De skulle sätta sig upp i en droska och köra förbi Hasse och Lydia. Och just som vagnen rullade vid sidan om dem,

skulle han taga af hatten och kvinnan skulle vifta: Godnatt, godnatt, lycka till — — —

Erik och damen med röda fjädern skyndade bort till droskstationen vid Gustaf Adolfs staty. Under tiden invigde han henne i sin plan. Till en början såg hon på honom med blickar, som ingenting förstodo. Men efter en stund grep hon ett resolut tag om sin kjol och viftade med muffen till tecken, att hon var situationen vuxen.

Hon hade redan satt sig upp i ena droskhörnet med otåligheten och ifvern hos ett barn, som plötsligt märker sig kunna användas till någon nytta. Erik stod på fotsteget och instruerade kusken. Men plötsligt tvärtystnade han, knäppte långsamt upp rocken och tog ur västfickan ett mynt, som han lade på kuskbocken.

— Kör, sade han lågt och gick sakta framåt trottoaren.

— — — Hämnas — — — Hvarför skulle han hämnas. För att Lydia ej tyckte om honom — — — eller för att Hasse hade bättre lycka än han.

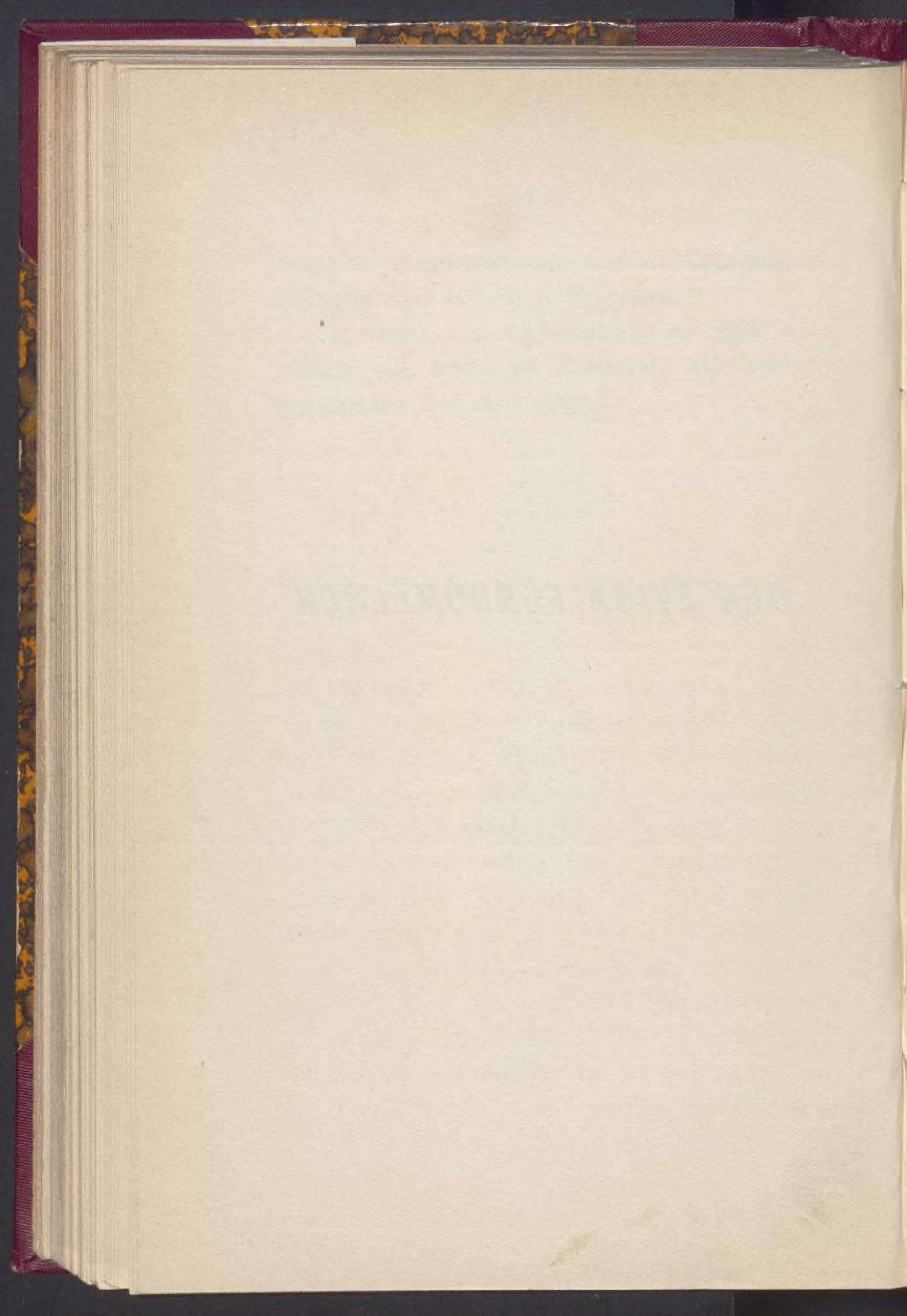
Han stannade utanför en cigarrbutik och

petade en stund sakta och med en sömngångaraktig gest med käppen i rännstenen.

Så vände han sig beslutsamt om, gick in i butiken och köpte ett Aftonblad, vid hvilket han ämnade läsa sig i sömn.

DEN EVIGA FÖRDÖMELSEN

I.

Alla möbler äro öfverdragna med hvitt. Till och med öfver divanmattan ligga hvita lakan utbredda. De tunna genomskinliga salongsgardinerna, hvilkas smutsgula färg och modärnt stilerade blommor i mönstret sticka af mot andakten i det öfriga hvita, hänga lösta från sina kedjor och sammanfästa med knappnålar för att ej flaxa, när man går i dörrarna.

En jungfru i svart klädning, hvitt smäckförkläde och en krusflorsrosett i halslinningen i stället för brosch smyger fram på tå mot fönstret, omsorgsfullt dubblerande divanmattans hvita hörn. Genom reflektionsspegeln ser hon framåt gatan, som ligger hvit af nyfallen snö, med granris strödt här och där utanför hus, där det bor herrskap, som känner hennes. Ingen syns till på

trottoarerna och hon gör en missbelåten grimas. Hon längtar efter luft och folklif, efter all denna innestängdhet och tystnad, där man inte får röra sig utan på tå. Bara begrafningen är öfver, tänker hon, så att man får vända sig och vara som andra människor!

Det knäpper i en dörr. Hon faller ett ögonblick samman som i skrämsel, men springer där-efter ett par steg öfver divanmattan. Så stannar hon med ens. Hon erinrar sig att hon har sorg och trippar på tårna ut ur salongen.

En dörr till höger öppnas långsamt och ljudlöst, först en handsbredd, så en till. Man ser att väggarna i rummet, till hvilket den leder, äro klädda med hvita lakan, i hvilka sitta fästa hvita rosor och en och annan calla. En stark doft af blommor och granris och vinterkyla tränger in i salongen. Man hör en kvinnas utdragna snyftningar och en äldre, något förkyld herröst, som talar lågmäldt och lugnande.

Efter en stund öppnas dörren till hälften. En prästklädd man skjuter med mildt våld framför sig en kvinna. Hennes ansikte är gömdt i en genområten näsduk, som hon håller med

båda händerna. Klädningen, som hufvudsakligen består af krusflor, sitter utmärkt och smiter stramt åt en ståtlig figur, som möjligen är för smärt för att vara fulländadt vacker.

Prästen stänger omsorgsfullt dörren och för henne bort till en länstol. Under tiden talar han sakta. Hans röst är lika vänligt sträng som den gest, med hvilken han förde henne ur likrummet.

— Fru von Strelitz måste lofva mig att inte gå dit in mera i dag. Där står ju fönster öppet dygnet om och det har börjat bli kallt och rått i luften. Och doften från blommorna, som kärleksfulla händer strött på väggarna, är håller inte bra. Jag förstår ju — — — den är så vacker denna känsla att ej vilja lämna det jordiska af den, man älskat högst. Men för detta få vi ej glömma, att det endast är stoftet — — — Det öfverjordiska, det verkligt lefvande — — — Han hejdar sig plötsligt, då han kommer att tänka på att det är om en själfspilling han talar. Efter en stund fortsätter han: Men det är oss människor gifvet att tänka äfven på oss själfva, på vår egen hälsa. Det är att fresta den Högste att — — —

Men fru von Strelitz hör ej hvad han säger.

Hon sitter fortfarande med näsduken för ansiktet och vaggar af och an.

Prästen tar en stol och placerar den midt emot hennes. Hans mun öppnas och slutet ett par gånger, som på en fågelunge, som kippar efter andan.

Fru von Strelitz låter näsduken falla och blottar ett ansikte med påfallande rena, nästan grekiska drag, som af gråten svullnat och stelnat till en orörlig mask, hvares enda min är slöhet. Ögonen stirra stela och fuktigt glanslösa utan att se. Hon andas häftigt och läpparna röra sig oafbrutet i takt med bröstet, som om de varit så tunna, att de reagerat för ut- och inandning.

— Ge mig ett ord till visshet, säger hon efter en stund. Rösten är snufvig, och otydlig, och hon vänder den uttryckslösa blicken mot honom. Det ser ju ut, som om han bara fallit in i en ljuf och kvalfri hvila. Kan man se ut så, om man är evigt — — — Hon gripes af en krampaktig frosskakning och en snyftning utan tårar. Hon kastar sig framstupa på mattan och

borrar hufvudet hårdare mot pastorns knä, under det hon kvider.

Pastorn sitter villrådig. Han anser visserligen, att man af ansiktsuttrycket hos en människa, som dött en naturlig död, kan läsa, huruvida den döde ingått med frid eller ofrid i det lif, som väntar. Men han är absolut motståndare till dem, som hålla före, att detta är fallet också med afseende på själfspillingar, äfven om de tagit sig afdaga på ett lugnare sätt än genom ett revolverskott i tinningen eller en bit dynamit i munhålan.

Fru von Strelitz reser sig upp med armbågarna mot hans knä och stirrar som en vansinnig in i hans ansikte.

— Säg! Jag vill ha visshet. Förstår ni inte att jag *vill*, att jag kallat er hit för att få det. Är han evigt förkastad, säg, jag vill veta det. Är han det, vill jag följa honom, jag uthärdar inte! Hon skriker ut de sista orden.

Pastorn förstår, att hon ej vet hvad hon säger, när hon uttalar sådana hädelser. Han lägger sin hand på hennes hufvud och stryker den ett par slag från tinningen bort mot hårknuten, som om det

gällde att massera bort dessa onda tankar. Efter en stund säger han, under det han fortsätter att stryka henne:

— Herrens vägar äro outrannsackliga och det är ej oss människor förunnadt att se in i eller utforska hans rådslag.

Men hans ord studsar ohörda mot väggarna. Fru von Strelitz borrar åter hufvudet mot hans knä. Han känner att det sista utbrottet tagit hennes återstående krafter. Hennes öfverkropp hvilat som ett liflöst ting mot hans ben och han förstår att det endast är korsetten, som hindrar henne från att sjunka samman som en trasa. Han ser ner på henne och faller i tankar. Hans ansikte bibehåller sitt milda uttryck. Endast rynkorna vid ögonvrån fördjupas.

Han tänker på mänskornas ynklighet, människorna, som lefva fjärran från Gud och hans kyrka, men som när döden och olyckan kommer genast äro färdiga att böja knä framför Dens altare, som de förut förhånat och missaktat. Han känner knappast denna kvinna, som nu ligger framför honom, han har endast sammanträffat med henne ett par gånger förut, då

han i sin egenskap af regementspastor förrättat bröllop och barndop inom regementets officersfamiljer. Han har aldrig sett henne utan som världsdam. Och den sista gången de varit samman, det var på ett barndop, hörde han henne säga: Det var då sjutton också att inte prästen kan gå, så att vi anständigtvis kan börja ha roligt. Han hade stått i rummet bredvid och hört det. Men fastän han ej är närmare bekant med henne, känner han både hennes och hennes döde mans gudlösa lif, deras såväl som en stor del af officerskårens. Och han har i stadens liberala tidning, som han aldrig annars ser i, läst om de ruttna förhållanden, som kommit i dagen efter hennes mans, regementsintendens själfmord. Och han finner Guds vägar underbara. Han förstår, att på samma gång den eviga döden kommit som det rättvisa straffet för den, som lefvat värst af dem alla, den också är en väckelse för de andra, som lefvat lika gudlöst. Och han förstår till fullo, att här hjälpte icke en prästs predikningar eller ens en naturlig död utan just den väg som Herren i sin vishet valt.

Han ser på klockan. Han skall åstad till

en förrättning. Det är hög tid. Det kommer ifver och brådska öfver de lugna dragen. Han rör en smula på sina knän för att ge sig tillkänna. Hon märker det och ser upp.

— Det är tid för mig att gå, säger han, jag har en förrättning, som — — —

Fru von Strelitz kommer plötsligt till besinning af det opassande i sin ställning. Hon reser sig upp och blir åter världsdam.

— Tack för ert besök, herr pastor.

— För all del — — — Han känner att han borde säga något bibelord, som tyder på frälsning äfven för själfspillingar. När han bugande räcker henne handen, säger han:

— Vi äga endast att förtrösta på Herren, som är rättfärdighetens och barmhärtighetens Gud.

Han lägger särskild tonvikt på barmhärtighetens. Så försvinner han under en ny bugning ut i tamburen.

När han gått, sjunker hon åter samman. Det är som om allt hopp vore ute nu, sedan ej ens prästen, som bör vara hemma i sådana saker, kunnat lämna henne en enda vers ur bibeln till

svar. Hon går bort och kastar sig på en schäslong, framstupa, med hufvudet begrafvet i kuddarna. Hon kan inte gråta, och det svider i hennes ögon. Under de svullna ögonlocken dansar ett vimmel af ord och afbildningar, hon hört och sett af helvetet. Så småningom lösa sig dessa intryck ur hvarandra. De bli till satser och meningar eller bestämda taflor med ramar kring, för att efter några korta sekunder åter falla samman, till en oredig massa, där ord flätas in i taflornas figurer.

Men allt detta blir till en bakgrund, mot hvilken särskildt en tafla aftecknar sig, på en gång otydligt och blixtskarpt, liksom kinematografens suddigt darrande och strålkastarebelysta bilder. Hon reser sig upp och stirrar framför sig. Hon kommer inte ihåg, hvem som målat den eller på hvilken museivägg den hängt. Men ändock förefaller det henne som om hon sett den i går: en massa hvita, af synd och laster utmärklade mänskokroppar med bleka ansikten och magra händer sträckta mot en sky af ljus, i hvilken Kristus står och talar. Och

under den var tryckt: Han gick åstad och predikade för andarna i fängelset.

Hon går bort till divanbordet, där en psalmbok och hennes konfirmationsbibel ligga på ett par häften af Panorama Salons Le Nu-nummer, som städerskan inte haft vett att taga bort. Men fru von Strelitz märker det inte.

Hon sätter sig och bläddrar på måfå från gamla testamentet till nya för att söka reda på versen. Och under tiden undrar hon, hvarför pastorn inte läst upp den för henne, när hon bedt honom. Hon fattas för några ögonblick af misstro mot honom och finner den instinktiva motvilja, hon ända sedan sin nattvardsläsning alltid hyst för präster, naturlig och förklarlig. Men allt efter som hon planlöst vänder bokens tunna, japanska papper utan att finna stället, blir hon åter hopplös. Naturligtvis kände han till versen och hade också reda på sammanhanget, i hvilken den stod, och ville därför inte — — — Hon är några minuter betänkt på att skicka en jungfru och fråga. Men hon uppger planen lika hastigt. Hon skall nog själf finna den, och sammanhanget måste vara så som hon

tänkt sig. Det kan inte vara annorlunda, säger hon till sig själf. Och hon fortsätter att bläddra fram och tillbaka, under det hon mumlar, till en början lågt, men efter hand allt högre: Han gick åstad och predikade för andarna i fängelset.

Till slut skrämmer hon af sin egen röst, som studsar tillbaka från väggar och möbler. Hon ryser till ett slag och låter hufvudet sjunka ned mot händerna, som hon knäppt samman öfver boken.

Det värker i alla hennes leder. Hon tycker det är, som om lemmarna skilde sig från kroppen, den ena efter den andra — — —

*

Inne i likrummet står Stellan von Strelitz, enda barnet. Han är sexton år, lång och spenslig. Det färglöst gula håret är benadt midt i pannan. Det glänser af kosmetik.

Han har kommit in i rummet ett par minuter innan hans mamma och pastorn lämnade det. Det sätt, på hvilket han besvarat pastorns beklagande hälsning, har varit mycket kort och

afmätt. Regementspastorn har nämligen undervisat honom i kristendom i fjärde och femte klasserna. Därunder har han varit kitslig mot honom och ställt om att han fått nedsatt sedebetyg. Och Stellan har svurit att hämnas, när han blifvit student. Han har därför gladt sig åt, att redan nu, medan han ännu är gymnasist, ett tillfälle erbjudits att visa honom sin ovilja.

Stellan har efter sin pappas död undergått en stor förändring. Han har på båda dessa dagar utvecklats till man. Alla hans pappas kamrater ha tagit honom under armen och behandlat honom som en jämlike, när de varit uppe och beklagat sorgen. De ha i sina samtal med honom förklarat, att han måste taga det hårda slaget som en karl, med styrka och förstånd, och så mycket som möjligt bemanna sig för att kunna vara sin mamma till stöd. Och hans pappas bästa vän, kapten Ahnelou, som också är gymnastiklärare i skolan, och som åtagit sig att sköta om allt med begrafningen, har talat med honom om affärer — — —. Han har också bedt honom, att när begrafningen är öfver, ta sin mamma med sig och komma upp till honom och

sitta och resonera. Dessutom har han jämt och ständigt under dessa dagar hört sin mamma besvara jungfrurnas alla framställningar med ett: Fråga unga herrn, han kan bättre än jag. — — —

Stellan har ej kunnat öfvertyga sig, att hans pappa verkligen är död. Därtill bidrager nog i betydlig mån den omständigheten, att han ej legat sjuk förut. Språnget mellan lif och död har tagits för hastigt. Det har händt Stellan upprepade gånger att han ertappat sig själf med den föreställningen, att det hela är en dröm och att hans pappa endast ligger i sin bädd och sover. Det har ibland också förefallit honom, att han efteråt, när drömmen tagit slut och hans pappa vaknat, skulle komma att längta tillbaka till de dagarna. Ty han är ej okänslig för fina gångkläder och för den uppmärksamhet och det hjärtliga intresse, alla människor visat.

Men nu i dag, sedan kistan kommit och locket står upprest mot ena kortväggen, prydt med stora kransar, tycker han att det är mera sannolikt. Och när han står och tänker på, att locket i morgon skall skrufvas till och han aldrig få se sin pappa mer, då först förstår han till

fullo att det inte är en dröm. Han spänner de tårfyllda ögonen i sin pappas ansikte, som om det gällde att tvinga bilden, som tecknar sig på hans näthinna, att stanna kvar för alltid. Han rullar den dödes krithvita, iskalla fingrar mellan sina händer som för att åter drifva blodet till cirkulation. Tårarna falla stora och tunga ned på likklädseln. Stellan ser ingenting mera men blir ändock stående i samma ställning. Hans rygg skakar, de tunna benen knäa, och den hand han har fri famlar efter näsduken i innerfickan.

Han vaknar upp vid att han hör någon tala. »Andarna» och »fängelset» hör han. Näsduken sjunker från ansiktet, och han tar ett steg tillbaka, som för att förvissa sig om, att det ej varit den döde som talat. Han ser sig omkring i rummet, om någon kommit in. Han ser de hvita väggarna, rosorna och callorna och kistlocket med kransarna. Och han stelnar af fasa. Han märker att han stått ensam med ett lik. Ett lik! Han försöker skrika, men utan att kunna få fram ett ljud. Han söker intala sig lugn; det är ju hans pappa, som ligger där. Men det hjälper ej. Suset i hans öron bli till hvisk-

ningar från den döde. Han kastar en hastig blick ned mot sin pappas ansikte, och han ser den smala, svartblå strimman under hakan, som blifvit efter det tunna snöret, han hängt sig i. Han tycker sig se honom hänga i spjällbandet, med ögonen Brustna och förvridna, gapande mun och tungan blåsvart nedåt hakan, sakta dinglande af och an, så som han läst i äfventyrsböcker. Han vågar ej röra en muskel och förmår det ej håller. Pannan är våt, det rinner i tunga droppar ned längs hakan på det hvita skjortbröset och bakom öronen nedåt halsen — — —

Hur länge han stått så, vet han ej. Hur han kommit in i salongen, förstår han ej håller. Han ser sin mamma med hufvudet mot bibeln och går bort för att tala till henne. Men hon har somnat. Han skakar henne mildt utan att få något annat svar än en sofvandes jämrande suck.

En jungfru kommer in på tå. När Stellan ser henne, blir han åter lugn. Hon lämnar honom ett visitkort. Öfversten är på visit, säger hon, han väntar i tamburen. Stellan torkar

sig med näsduken öfver ansiktet och kastar en rådvill blick på sin mamma.

Så far han med fingrarna ett slag varsamt längs benan och går mot dörren med en min af lugn sorg och manligt allvar.

II.

Det är en åtta år efter.

Samma möbler men utan hvita öfverdrag och i en annan, mindre salong, i en annan garnisonsstad.

Änkefru von Strelitz sitter vid ett litet sybord framme vid det ena fönstret och sysslar med lysdukssömnad. Hon är fortfarande lika smärt, som för åtta år sedan. Men de små fettaflagingarna under ögonen, som ge ansiktet ett slappt, hängande uttryck, tyda på att hon börjar öfvergå från kvinna till gumma. Hon har också passerat de fyrtiofem.

Då och då vänder hon ett blad i adelskalendern, som ligger uppslagen framför henne. Hon har sett i tidningarna att Ahnelous fått en liten, och hon kommer inte ihåg, hvilken i ord-

ningen det är. Sju, säger hon efter en stund och skakar på hufvudet. Jag förstår bara inte, hur de kan stå ut med så många.

Fru von Strelitz står ännu i förbindelse med sin gamla umgängeskrets från sin mans lifstid genom enstaka bref, som de trognaste af hennes forna väninnor skicka henne då och då. Hon får alltså veta allt, som händer och sker bland hennes gamla regementes herrar och damer. I hvarje bref hon får är det ett ständigt klagomål öfver att allt trefligt societetslif är som bortblåst, sedan hon blifvit änka och flyttat från staden.

»Kära Elisabeth,» skref fru Ahnelou för ett par år sedan, »om du visste hvad det har blifvit trist, sedan du drog från oss. Det är som om vi fått eldgafflar i ryggen allesamman. Kära du, kan du inte komma hit och blåsa lif i perukstockarna. Ja, bästa du, den gamla goda tiden kommer visst aldrig tillbaka. Vi tala så ofta om dig. Och hvarenda gång, som det 'gamla gardet' är samladt (löjtnant Fahrmans fru har slutit sig till oss nu; hon är riktigt söt och treflig, vet du. Du minns henne väl som flicka. Hon

är född Settercrona, den yngsta), tänka vi alltid på dig och tala om hur trefligt det var, när du var med. Och aldrig glömmer jag den där midagen, som var så ohyggligt treflig, då regementet var på fälttjänstövningar, och du hade samlat gardet och vi voro klädda i uniform allesamman efter våra mäns rang. Minns du de små underlöjtnantsfruarna, barnkammaren, som vi kallade dem! De sutto nederst vid bordändan och vi voro rysligt höga mot dem, fastän många af dem voro lika gamla som vi. Ja, kära Elisabeth, så trefligt få vi inte mera!»

Fru von Strelitz läser gärna gång på gång om dessa bref. Hon känner sig glad och smickrad öfver att bli erinrad om den ställning, hon intog i sällskapslifvet på den tiden. Men numera betraktar hon alla dessa upptåg som barnligheter. Ty hon har efter sin mans bortgång blifvit lite religiös.

Under de båda första åren tog sig hennes gudsfruktan ofta svärmiska och egendomliga uttryck. Till exempel genom en till slöseri gränsande välgörenhet, som många gånger satte henne själf i ekonomisk förlägenhet. Eller genom att

hvarje kväll hålla aftonbön, till hvilken tjänarna måste infinna sig. Men dessa oförnuftiga svärmerier försvunno efter ett par år och ha lämnat plats för en lagom, sant evangelisk-luthersk religiositet, hvars grundpelare utgöres af en enkel och bergfast tillförsikt till och förtröstan på en försyn, som ställer allt till rätta. Hon står på synnerligen god fot med stadens kyrkoherde, som besvarar alla onda tungors insinuationer om hennes föregående lif och hennes mans förskingringar och själfmord med en kort och bestämd försäkran, att hon är en god och gudfruktig kvinna. Och på den lilla vridbara bokhyllan inne i sängkammaren står bredvid adelskalendern och en gammal årgång af Almanack de Gotha psalmboken, bibeln samt ett par andaktsböcker, som kyrkoherden rekommenderat och som hon då och då läser lite i.

På de sista åren har hon åter börjat att deltaga i sällskapslifvet. Inne bland de äldre damerna väljer hon gärna en plats så, att hon kan se ungdomens dans och uppfånga något af deras friska skämt. Men hennes liflighet är ej densamma som förr. Hon känner sig icke riktigt

hemmastadd i det nya umgänget. Det är endast när någon af hennes gamla väninnor från hennes mans tid kommer på besök, som man märker att den forna fru von Strelitz icke är död utan endast tynat af i brist på luft. Då kan hon arrangera små utsökta middagar. Och efter kaffet komma de gamla noterna, som vore på modet den tiden, »Donauwellen» och »Tjenis Amanda» upp på pianots notställare och äfven nyare saker sådana som Cake-Walk och Wiener-blod trolas fram ur nothyllan.

— På schäslongen sitter hennes son Stellan von Strelitz. Han har gula uppvridna mustascher och en brun, solbränd hy. Den låga hvita pannan sticker af som en vit bindel. Han är underlöjtnant vid regementet i den garnisonsstad, där de nu bo.

Hans mamma hade visserligen en åtta dagar efter sin mans död tagit ett löfte af honom att studera till präst, när han blef student. Hon ansåg sig vara skyldig den Högste detta såsom ett offer för sin makes död och som en försörjning för hans brott, på samma gång hon hop-

pades att därigenom rädda sin son från ett liknande öde. Ty det är endast sällan man läser om att en präst förskingrar kassor och ännu mera sällsynt att han beröfvar sig lifvet för en sådan saks skull.

Men den dag Stellan kom hem från skolan med förklaring att han godkändts i de skriftliga profven och det alltså på allvar blifvit tal om hans framtid, hade han uttryckt sin önskan att få bli officer.

Och fru von Strelitz hade gifvit sitt samtycke. Samtidigt med Stellans studentexamen undergick nämligen hennes inre lif också en förändring från det ofvannämnda svärmeriet till en mera sansad ståndpunkt.

Men han har måst lofva henne att ej i likhet med sin pappa efter någon tid öfvergå till intendenturen samt att aldrig bli mässmamma eller ha hand om några gemensamma kassor.

Nu har han varit underlöjtnant i ett par år. Men fru von Strelitz sörjer ofta öfver honom. Hon tycker, att han är allvarligare och arbetssammare än en underlöjtnant bör vara. Han läser för mycket, tycker hon. Han är nämligen

en ifrig anhängare af fälthögskolan och reser omkring och håller föredrag i ungdomsföreningar om fosterlandet och försvaret. Hon vet visserligen, att detta ej kommer att skada hans karriär. Hans öfverste har flera gånger sagt henne, att han är nöjd med honom, och hon har af en bekant familj fått höra, att det inom regementet glunkas om att han skall in i generalstabem.

Men ändock smärtar det henne, att han är sådan. Ty bland stadens unga damer är han ej så uppblusen som de andra underlöjtnanterna. Hon vet, att de rynka på näsan, när de tala om honom. På middagar och danstillställningar, när hon sitter och ser, hur ungdomen roar sig bakom solfjädrar och afdelningsskärmar, saknar hon alltid sin son bland dem. Han sitter inne i rökrummet och disputerar, så att man kan höra hans röst långa vägar.

Fru von Strelitz tänker naturligtvis ofta på sin man. Det går väl knappast en enda dag, utan att hon någon gång ägnar honom en tanke. Om inte förr, så på kvällarna, när hon lagt sig och släckt lampan. Hon tänker oftast på, hur det var, medan han ännu lefde, och hur bra de

kunnat haft det nu, om han inte gått bort. Hon tänker på hur glad och angenäm han kunde vara, och hon erinrar sig alltid för hvarje gång någonting nytt, som han sagt eller gjort. Och hon tycker det är så besynnerligt, att just han skulle få ett sådant slut.

Ibland tänker hon också på alla rykten, som kommo i omlopp efter hans död, och som hon på omvägar fått höra. Hon vet att hans förskingringar satts i samband med ett mindre väl känt fruntimmer. Men hon tror ej därpå. Hon vet, att han med pengarna hjälpt nödställda kamrater. Och hon tröstar sig med att de voro lika goda allesamman och att det var en slump att olyckan skulle träffa just honom.

På de sista åren har hon rätt ofta talat med sin son om hans död. Löjtnant von Strelitz tror ej på själens odödlighet, och han gör ingen hemlighet däraf för sin mamma,

Men detta vållar henne knappast någon oro. Hon förstår, att så länge man är ung, bör man ej grubbla öfver sådana saker. Det kommer tids nog ändå. Hon vet, att när han en gång står med döden för ansiktet, han också skall

komma på andra tankar och komma till insikt om att ett evigt lif måste finnas. Hon tycker till och med att det är bra han inte tänker på dessa ting. Han är tillräckligt allvarlig förut.

Ett par gånger har han försökt att omvända henne. Men det har ej lyckats. Hon tror på bibelns ord om en himmel och ett helvete och den yttersta domen. Detta beror ej endast på uppfostran. Hon tvingas till att tro på en evig och omutlig rättvisa, när hon tänker på alla brott, som aldrig komma i dagen och alla människor, som här i lifvet undgå sitt straff.

— Ja men, har han sagt, alla som beröfva sig lifvet undandraga sig ju också straffet. Skulle de då också — — —

Hon har svarat med att på en gång nicka och skaka på hufvudet för att ge tillkänna att detta är en sak, där hon inte vet hvad hon skall tro.

Men då har löjtnant von Strelitz blifvit otåligt röd i ansiktet. Det har dröjt en stund, innan han sagt:

— Men pappa då, anser mamma att också han — — —

Då har hon lagt sömnaden i knäet, och hennes regelbundna drag ha lysts upp som af en ljuf hemlighet. Och hon har svarat:

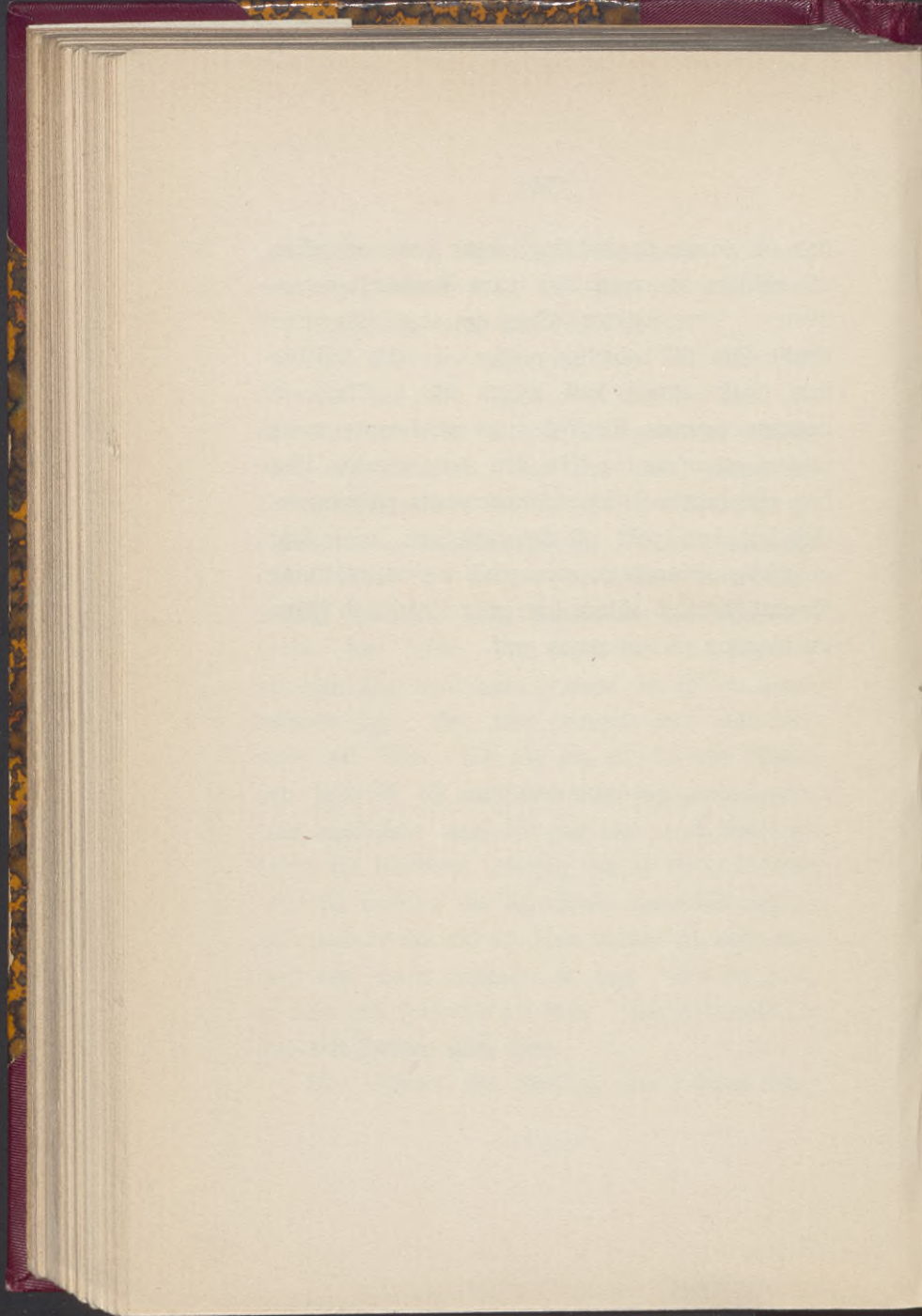
Nej, det tror jag visst inte, att *han* blef. För det var inte något ondt med honom. Att han var en svag och lättledd mänska vill jag visst inte förneka. Men han var i grund och botten inte sämre än de andra officerarna på regementet. Snarare tvärtom. För han var, hvad ingen skulle tro honom om, han var en gudfruktig mänska. Jag minns så väl den sista natten han lefde. Jag vaknade flera gånger af att han låg och läste. Hvad är det du läser, frågade jag. Men han svarade inte utan fortsatte att läsa. Då såg jag att det var bibeln, och bredvid på nattduksbordet låg psalmboken. Och egoistiskt nog, för jag har ju så svårt att sofva vid ljuständt och jag var så trött, vi hade varit på middag hos Ahnelous, egoistiskt nog sa jag: inte är det tid att läsa sådant så här dags. Men han bara nickade åt mig. Sof du godt, sa han och fortsatte att läsa. Och det hade jag inte sett honom göra förr.

Men löjtnant von Strelitz, som i dessa saker

har en annan uppfattning, anser i sin egenskap af militär, att man bör vara järnhårdt konsekvent i sina åsikter, äfven om slutledningarna skulle föra till helvetets portar. I detta fall har han dock aldrig haft hjärta att beröfva sin mamma hennes förtröstan på att hennes make utgjort ett undantag från den stora regeln. Han har gått bort och kysst sin mamma på pannan. Och hon har tyckt, att det varit som om de firat en riktig själamässa, som gifvit henne ersättning för att hon så sällan kan resa åstad och lägga en blomma på sin mans graf.

FÖRE GIFTERMÅLET

FORSYTH

När baron von Richter är bortbjuden på herrmiddag med spelparti efteråt, och tiden för hans hemkomst alltså är ställd i vida fältet, brukar han alltid ringa på till sin blifvande svärson, grosshandlare Herring junior, och be honom göra sin dotter sällskap till middagen och förströ henne under kvällen.

Baronens syster, gamla fröken Constance, har mer än en gång framhållit det olämpliga och opassande i att lämna dem så där för sig själva flera timmar i sträck. Baronen har svarat henne med ett diskret leende och aristokratiskt vänlig otålighet. Kära Constance, har han sagt, jag hoppas du vill tilltro mig ha uppfostrat min dotter så, att jag kan våga lämna henne ensam med en herre några timmar utan att behöfva riskera något — — — och i synnerhet som

denne herre är en gentleman. Dessutom är de förlofvade. Men fröken Constance har skakat på hufvudet: Ja, så mycket värre är det — — —

. . . Ibland under sådana kvällar, när de ge någonting på teatern, som Ilse gärna vill se, ringer hon upp en af sina ogifta tanter till förkläde. Men oftast stanna de hemma. Dessa timmar på egen hand ha blifvit fullständiga högtidsstunder, under hvilka de tycka sig tränga hvarandra närmare in på lifvet och lära känna hvarandra bättre än de flesta förlofvade.

Ilse kan aldrig få klart för sig, att hennes fästman endast är aflärsman. När hon ser honom sitta midt emot sig vid middagsbordet, med det mörka håret i engelsk kamning, slätrakad och smärt, klädd i en engelskt skuren, storrutig jaquettekostym med högröd väst, mörk skjorta och en halsduk, som likt ett prisma på en gång bryter alla dessa färger och samlar upp dem till harmoni, liknar han mera en diplomat, tycker hon. Hon känner ingen officer ens i den högsta societeten, som klär sig med sådan smak och elegans. Och knappast någon, som för sig i en

salong och konverserar så ledigt som han. Men han har ju också varit utomlands i så många år och sett och varit med om så mycket. Det är så många saker hos honom, som hon aldrig kan upphöra att beundra. Till exempel bara hans sätt att hålla händerna i byxfickorna. Något så genomdistingueradt och osökt, otvunget lätt, något, som ej kan förklaras med ord, utan måste ses. Det är som om han inte höll händerna i byxfickorna, eller åtminstone så att man inte ger särskildt akt på det — — — Hon vill se den officer som — — —

Men ibland, när de efter middagen sitta vid en kopp kaffe och utbyta smekningar och åsikter eller med rynkade pannor mäta vägg- och golfytor på planritningen öfver den blifvande våningen för att placera möblerna, kan hon plötsligt få ett sätt att se på honom, som antagligen skulle såra honom om han märkte det. Förstulet, något från sidan, med till hälften slutna ögon, som om hon flyttade honom ett tjogtals meter längre från sig för att få en klarare öfverblick.

Numera händer det ej så ofta att hon ser

på honom på det sättet. Hon gör allt för att söka lägga bort det. Det härleder sig från den tid, då hon ännu ej var riktigt säker på om hon ville ha honom eller ej, och alla hennes närmaste skriade om grosshandlarepack och hundra-tusenkronorsskojare. Men detta medvetande, att hela släkten utom hennes pappa är mot honom, har gjort, att hon håller af honom så mycket innerligare. Hon vet också hur hennes väninnor rynka på näsan åt honom och säga, att de inte kunna förstå, hur hon bara har velat — — — Det har därför blifvit en verklig uppgift för henne att visa alla misstrogna, att hennes fästman inte bara är en människa med affärsblick och energi, utan också en fullödig gentleman. Det är med en stolt, nästan utmanande hållning hon för honom in i salonger, dit han fått tillträde endast i egenskap af blifvande man till Ilse von Richter. Hon skrattar själf, när hon tänker därpå. Hon tycker det ligger något af hästutställning i dessa uppvisningar.

Det är efter middagen. Ilse har gått in i salongen för att tända på kaffekokaren. Charles Herring — han använder engelskt stafsätt och uttal på sitt namn sedan sitt andra år på British Lloyds i London — står inne i sin svärfars toalettrum för att justera sin toalett. Han har doppat fingertopparna i handkannan och med en rafrächissör sprutat ett par slag öfver ansiktet. Nu ser han sig i spegeln och lägger med lill-fingret några hårtestar tillrätta. På hans mun bränner ännu den kyss, hvarmed de afslutat middagen. När han tänker på Iles läppar, blir han nästan poetisk. Och han känner en svag afund mot dem, som sitta inne med förmågan att ge uttryck åt sina känslor. Då han stått en stund och sett, hur en nästan omärklig dallring går fram öfver dem, tycker han det är, som om det satt på dem tusen små honungssöta fjärilar, färdiga att lyfta på lätta vingar och som han endast har att fånga in och binda fast vid sin egen mun. Ibland, när de ligga halföppna och starkt röda, tycker han dem likna en söt och sällsam blomma, som skall slå ut till natten. Han har aldrig, ej ens bland de många yrkes-

älskarinnor han träffat, funnit någon som så kunnat konsten att af kyssen göra hvad den bör vara: det på samma gång högsta och finaste raffinemang, kvintessencen af alla de former, i hvilka två mänskor af motsatt kön kunna mötas. Han har ett par gånger frågat henne, om hon hållre velat att han skulle bära mustascher. Men hon har alltid svarat honom, att hon vill han skall vara precis som han är.

Och han kommer att tänka på hvad som sades om dem i den klubb han tillhör, samma kväll förlofningen blef allmänt bekant. Han har på omvägar fått veta hvartenda ord, och det går en rysning af skadeglädje genom honom, hvarje gång det rinner honom i minnet. Hans bästa vän, konsul Serner, hade fört ordet nästan hela tiden: Jag kan fan ta mej inte förstå Charles. Jag har alltid trott att han varit en förständig karl, en karl med blick. Men den här förlofningen. Eller hvad? Ska man förlofva och gifta sig, ska det väl antingen vara affär eller kärlek. Ur affärssynpunkt är det ju en fullständig idioti. Hvad fan betyder en fattig adelsdam. Och inte håller kan det vara kärlek. Om hon

sett någonting ut eller varit ung — — — Charles, en fruntimmerskarl, som bara behöfver klippa ett slag med ögonen för att de ska komma från alla väderstreck i famnen på honom. Då kunde han ju tio gånger hällre tagit Lisen på Strömkaféet, som det en gång var tal om. Det är åtminstone en vacker kvinna.

När Charles första gången hörde detta om Lisen på Strömkaféet fick han ett godt skratt. Ty ända sedan han kom från England, har han förundrat sig öfver den gängse smaken hos de herrar, som ha tillfälle att välja sin fru, löjtnanter, jurister och förmögnare affärsmän. Han har förundrat sig, när han sett, hur de finna den kvinna vackrast, som i toaletter och håruppsättning kommer den kontinentala demimondtypen närmast. Behöfver man verkligen ha lefvat i utlandet ett par år, har han sagt sig själf, för att hinna tröttna på det utseendet. Han har åtminstone för sin del haft nog — — —

Charles går in i salongen. Ilse har för hans räkning skjutit fram en länstol framför spisen, där några vedpinnar ligga uppstaplade och lysa med flaxande låga, tillräckligt många för att

tända ljusknippen i byråar, atenienner och stolben utan att därför värma. På ett litet serveringsbord vid sidan om står en kaffebricka med rykande koppar, likörglas och en flaska anisett. Framför stolen på en braskudde har Ilse tagit plats. Hon sitter och suger på en liten smal cigarett. När Charles också slagit sig till ro med en cigarr i munnen, kryper hon närmare upp till honom. De stirra in i spisellågorna och dra då och då ett bloss.

Ibland lutar hon hufvudet tillbaka och ser in i hans ögon. Och han svarar med ett leende. Han tycker hon liknar en liten skygg och hjälplös fågelunge, där hon sitter sammankrupen med braskudden till rede och hans ben som två starka grenar, hvilka skänka stadga åt det lilla boet.

En ström af ömhet sätter hans blod i starkare fart. Han böjer sig fram och trycker sin mun mot hennes hår. Hon sluter ögonen och lutar hufvudet mot hans knä. Han känner, att en skälfning af välbehag går genom hennes kropp, och han låter sina fingrar långsamt och varligt glida genom hennes hår.

När han nu märker, hur helt hon är hans,

har han endast en önskan, att hans pappa skulle se henne. Ty när hon är på besök i hans hem, är det som om hon med ens blifvit en annan. Hon blir stel och fåordig. Detta har föranledt hans pappa att misstro hennes känslor och anse det hela för en affär från den Richterska släktens sida. Charles kunde visserligen endast med ett par ord öfvertyga sin pappa om att hon verkligen älskar honom, men han vill det ej. Han behöfde endast säga, att Ilse ej nekat honom något, ej ens tvekat att gå hans önsknningar till mötes längre än de flesta fästmän skulle ha gjort. Men han har aldrig sagt sin pappa detta och kommer ej heller att göra det.

Ty på samma gång han i hennes gränslösa öfervillighet för hans begär ser det tydligaste bevis på hennes kärlek, kärleken hos en kvinna, som genom uppfostran och nedärfda traditioner mer än andra har nedlagdt hos sig känslan för det passande, oroar honom stundom tanken på att hon gifvit honom detta största och sista ömhetsbevis. Nu efteråt hade han nästan hällre önskat, att hon nekat, eller att hennes motstånd varit större. Det gick flera dagar, under hvilka

han plågades af känslan att nödgas i henne se en kvinna, hvars upphöjdhet öfver alla andra ej var så afgjord som han trott. Och i ett behof af att för bibehållandet af sina egna känslor befria henne från de fula fläckar, hennes brist på motstånd framkallat, har han tagit hela skulden på sig själf och på omständigheterna, som tvingat honom att låta blodet släcka sin törst. Men icke desto mindre ångrar han bittert detta steg. Ty han har också själf en stark känsla af det passandes gränser. Hans långvariga vistelse i engelska förhållanden har ytterligare stärkt den. Och han håller strängt på åsikten att, så fort det är fråga om ärliga afsikter å mannens sida, ej förskottera den lycka, som bör vara ensam beskärd en förening, åt hvilken samhället och kyrkan lämnat sitt samtycke.

... Han sitter fortfarande och stryker hennes hår. Hon blundar ännu och ligger orörlig med hufvudet mot hans knä. Han böjer sig fram för att se hennes ansikte, men brasan är redan nästan nedbrunnen. Endast då och då slår en låga upp stark nog att lysa in i hennes ansikte.

Och han fattar med sina händer om hennes kinder och lyfter upp hennes ansikte en smula. Tack för allt — — — För lyckan, hviskar han och kysser hennes ögonlock.

Hon slår upp ögonen. — Nej, inte så, säger hon, inte så, och söker vrida sig undan hans händer och hans mun.

— Hvarför det, dear. Inför hennes motstånd känner han sig åter som man, mannen som vill kämpa och vinna. Dessutom har han aldrig kyssit henne så förr. Det ligger något af nyhetens behag i denna smekning. Han håller hennes ansikte mellan sina händer fast som i ett skrufstäd.

— Hvarför det, dear, hviskar han mellan kyssarna.

— Låt mig vara, du får inte, mumlar hon. Du får inte! Hon är andfådd, hvarje ord är ett kväfdt skri, hvasst och hväsande. Det rymmer kvinnans hela afsky, när hon ser sig prisgifven åt mannens brutala styrka.

Men han hör det ej. Får jag inte, skrattar han och kysser.

Hon börjar gråta. Och han blir åter gentle-

mannen, fästmannen. Han söker blidka henne med mjuka smekningar och ord så bevekande, som om de ville böja knä. Så småningom upphöra hennes tårar.

— Hvarför får jag inte, säger han.

Först svarar hon ej. Hon famlar efter sin näsduk i fickan och sätter den för ögonen: — När jag ber — — — så — — —

Han rodnar som öfver en dumhet, eller som om han begått ett ritualfel mot ridderlighetens kodex. Han är allvarligt ledsen, och han blyges öfver att ha visat henne den brutalitet, som ibland smyger sig öfver mannen under hans kamp med kvinnan, men för hvilken åtminstone ens fästmö bör vara befriad.

— Jag visste inte — — — stammar han. Men du kan väl säga, hvarför jag inte får. Gör mina smekningar dig ondt? Ja, jag är hårdhänt. Men du kan väl säga hvarför — — —

Hon börjar åter snyfta. — Jag kan inte, säger hon, och faller i gråt.

Det kommer en ängslande förnimmelse öfver honom. Men han försöker ännu skämta sig till hemligheten, som ligger dold bakom hennes svar:

Inte har man några hemligheter för sin fästman. Han lyfter pekfingret varnande. Men då hon ej svarar, brister hans tålmod. Hans röst får ett skarpt tonfall, och han lutar sig ned mot hennes öra: — Men jag anser mig ha rätt att få veta det.

Hon hör allvaret i hans röst, och hon faller undan. — Ja, du ska nog få veta allt — — —

Det blir en stunds tystnad. Allt — — — Han kommer plötsligt att tänka på en sak, som hon berättat honom en af de första dagarna af deras närmare bekantskap: att hon varit hemligt förlofvad en gång förr. Det var med en löjtnant. Förbindelsen hade endast varat en kortare tid, ty fästmannen som var fattig, måste resa till Kongo för att reparera sina affärer. Charles har sedan han fick veta det, ej spillt många tankar därpå. Han har af ren hänsynsfullhet ej velat göra henne några ingående frågor om denne man som, efter hvad han hört sig för, tycks ha varit en hygglig och präktig karl fastän med dålig ekonomi. Och det har ej håller i hennes uppförande och smekningar funnits något, som på minsta sätt påmint om honom.

Men nu kommer han att tänka därpå. Kan-
ske hon gifvit — — — Han söker gång på gång
skjuta det från sig. Men han måste ha visshet.
Han känner sig upphetsad, stryker med handen
öfver pannan och märker, att den bränner. Och
hennes tystnad oroar och skrämmer honom. Han
griper om hennes handlof och hviskar med en
röst, som är hård som stål: — Tala, jag fordrar
det.

Näsduken faller från hennes ansikte slappt
i knäet. Hon sitter med hufvudet djupt framåt-
böjdt, och hennes fingrar plocka nervöst på kjolen.
Det var en annan som brukade kyssa mig så,
säger hon, en som jag ej vill du ska likna. Hon
talar så tyst, som om hon vore rädd att ljudet
skulle kunna studsas tillbaka från väggarna och
höras ännu en gång.

Han griper ännu hårdare om hennes hand.
Du har väl inte, säger han lågt. Fastän det är
mörkt i rummet och han endast skymtar henne
som en svart, otydlig skugga vid sina fötter, vän-
der han likväl sitt ansikte bort från henne. Du
har väl inte, säger han. Men han kan ej få ord
som tillräckligt tydligt och på samma gång diskret

nog uttrycka hvad han menar. Du har väl inte gifvit mer än några kyssar — — —

Hon borrar sin ena tinning in mot hans knä så våldsamt, som om hon ville trycka in den. Hon andas häftigt: Jag har ju sagt dig, att jag varit förlofvad en gång förut — — — Han studsar upp likt en fjäder, som befrias från sin belastning, okänslig för om han gör henne illa.

— Hvad säger du, har du — — —

— Ja, det har jag ju sagt dig — — —

På hans tunga brottas ord sådana som man endast slungar i ansiktet på de fulaste och fräckaste af gatans damer. Hans hand lyfter sig till slag och af fruktan att förgå sig vill han försvinna.

Hon har fallit samman på braskudden och håller sina armar krampaktigt om hans knän.

— Släpp mig, säger han med sammanbitna tänder och rycker hennes händer åtskills.

Brasan har brunnit ned. Det är mörkt i salongen. Han trefvar sig fram mellan bord, fullsatta med familjeporträtt och stolar i hvitt och guld, mot dörren till baronens rum.

Hon hör dörren slå igen med en smäll och

en nyckel, som vrides om två gånger. Hon sjunker samman till ett litet bylte framför spiseln med händerna för ansiktet. Hennes hud svider af rodnad. Hon tycker det är, som om golvet gaf vika och jorden slukade henne — — — Hon förstår hur djupt Charles måste förakta henne, och hon inser att hon ej är värd annat än förakt, djupare än den uslaste kvinna — — — Och hon kan ej fatta, hur hon kunnat ge sig åt en sådan, som hennes första fästman — — —

... Charles har vridit om knappen till det elektriska ljuset och går af och an i sin svärfars rum. Då och då talar han högt några lösryckta skällsord. Han finner en lisa för sitt förakt däri. Han känner större lätnad ju gröfre och simplare de äro, och han höljer dem ytterligare i svordomar. Ibland skakar han på sig och trasar med tänderna sönder några glosor.

När han tänker på hennes smekningar och hängifvenhet förekommer det honom, som om det hela varit ett enda vidrigt bedrägeri. En skänk af en kvinna, som hoppats få valuta för sin ömhet genom ett luxuöst äktenskap.

Och tanken på ett giftermål med henne kom-

mer honom att kväljas. Han hvälfver planer att på det mildaste sätt underrätta hennes pappa om brytningen. Men han lämnar den ena efter den andra som utförbar. Han inser att det, som gör ett samlif med henne till ett lif af smutsiga minnen, ej kan framdragas som något skäl.

Och han sätter sig vid skrifbordet med händerna stödda mot hufvudet — — —

... Han rätar upp sig vid ett par svaga knackningar på dörren. Men han reser sig ej. Det är antagligen Ilse — — —

Det knackar åter, denna gång något bestämmande. Kanske det är jungfrun, som vill något. Han går bort och vrider om nyckeln och sätter sig åter vid skrifbordet med en uppslagen tidning framför sig. Dörren knarrar. Han vänder sig om för att se hvem det är.

Ilse står i dörröppningen med händerna sträckta mot honom. Han äcklas åt denna gest. Den kommer honom att tänka på teatern. Är det något du vill, säger han och sätter åter tidningen för ansiktet.

Hon kommer närmare. Hennes ögon, som ej hunnit vänja sig vid det starka ljuset, plira.

De äro svullna af gråt, och läpparna ligga half-öppna, skälfvande. Hon kastar sig på knä bredvid stolen och söker klamra sig fast vid honom. Men han reser sig upp och går af och an.

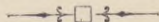
Hennes ögon stå stela af förtviflan. — Kan du ej förlåta, säger hon, om inte för min skull så för min älskade pappas och hela min släkts. Hon lutar hufvudet mot stolens armstöd under kväfda jämmerrop. Charles Herring tar några steg på golvet. Så stannar han, stoppar händerna i byxfickorna och ser på henne. När hon ligger så, kommer han att tänka på en italienska, som han en gång varit tillsamman med i London, och som kastat sig framför honom på samma sätt, när han på morgonen ertappat henne med att ha stulit ett guldarmband från toaletspegeln. Hans panna lägger sig i två lodräta, djupa veck nere vid ögonen. Han har åter blifvit affärsmannen, som kalkylerar och gör öfverslag snabbt och säkert, kontorschefen, som talar i telegramstil. Stig upp, säger han. Den jag ska gifta mig med vill jag ej se ligga så där.

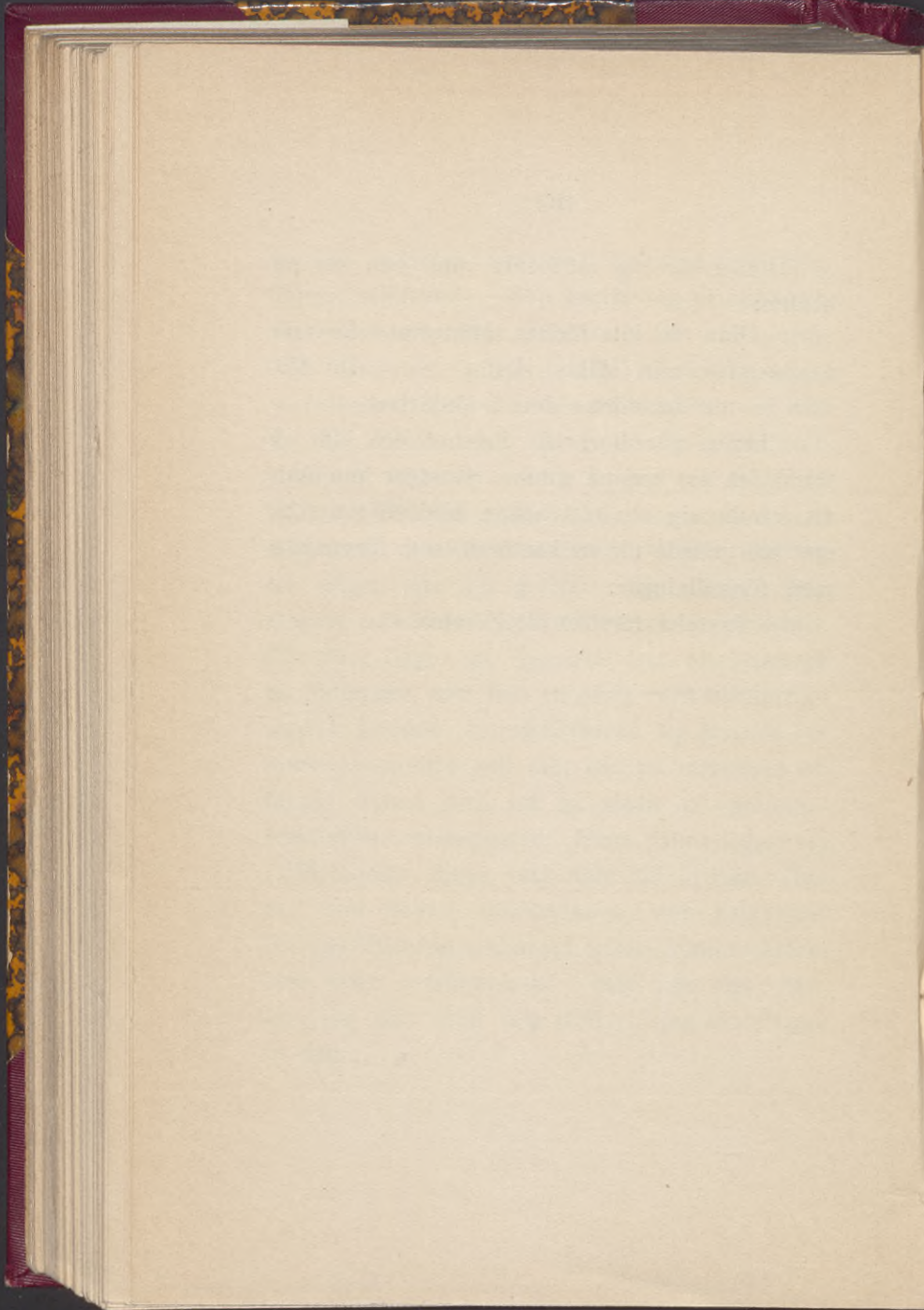
Hon reser sig mödosamt upp och ser på honom:

—Kan du inte förlåta, åtminstone för min pappas, för min släkts skull — — — Du förstår ju att du störtar dem i fördärfvet — — —

Charles går bort till fönstret och står en stund och ser ned på gatan. Så säger han utan att vända sig om mot henne, med en ton som om han talade till en kontorist, som förvunnits med försnillningar:

— Jag ska försöka att glömma.

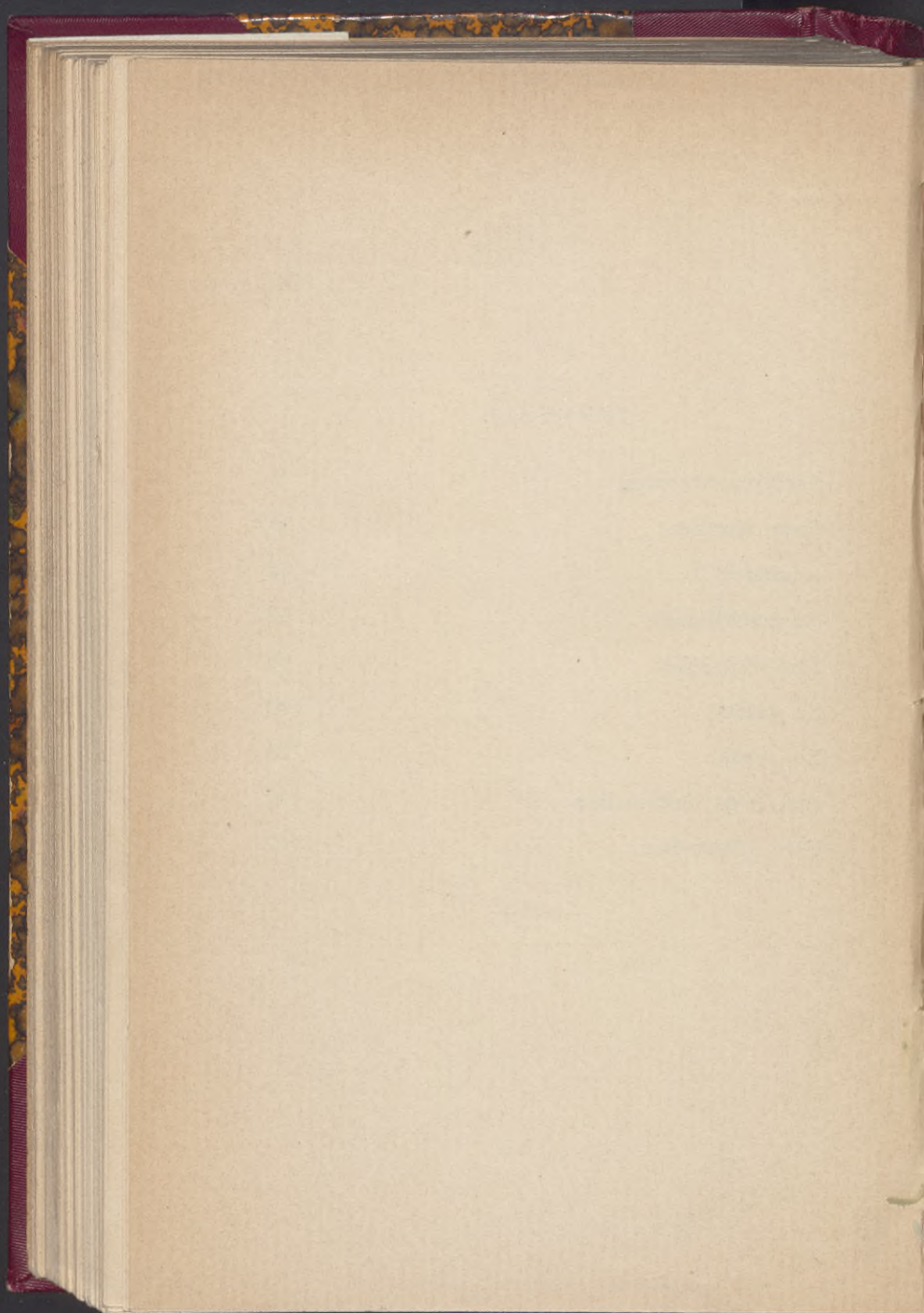

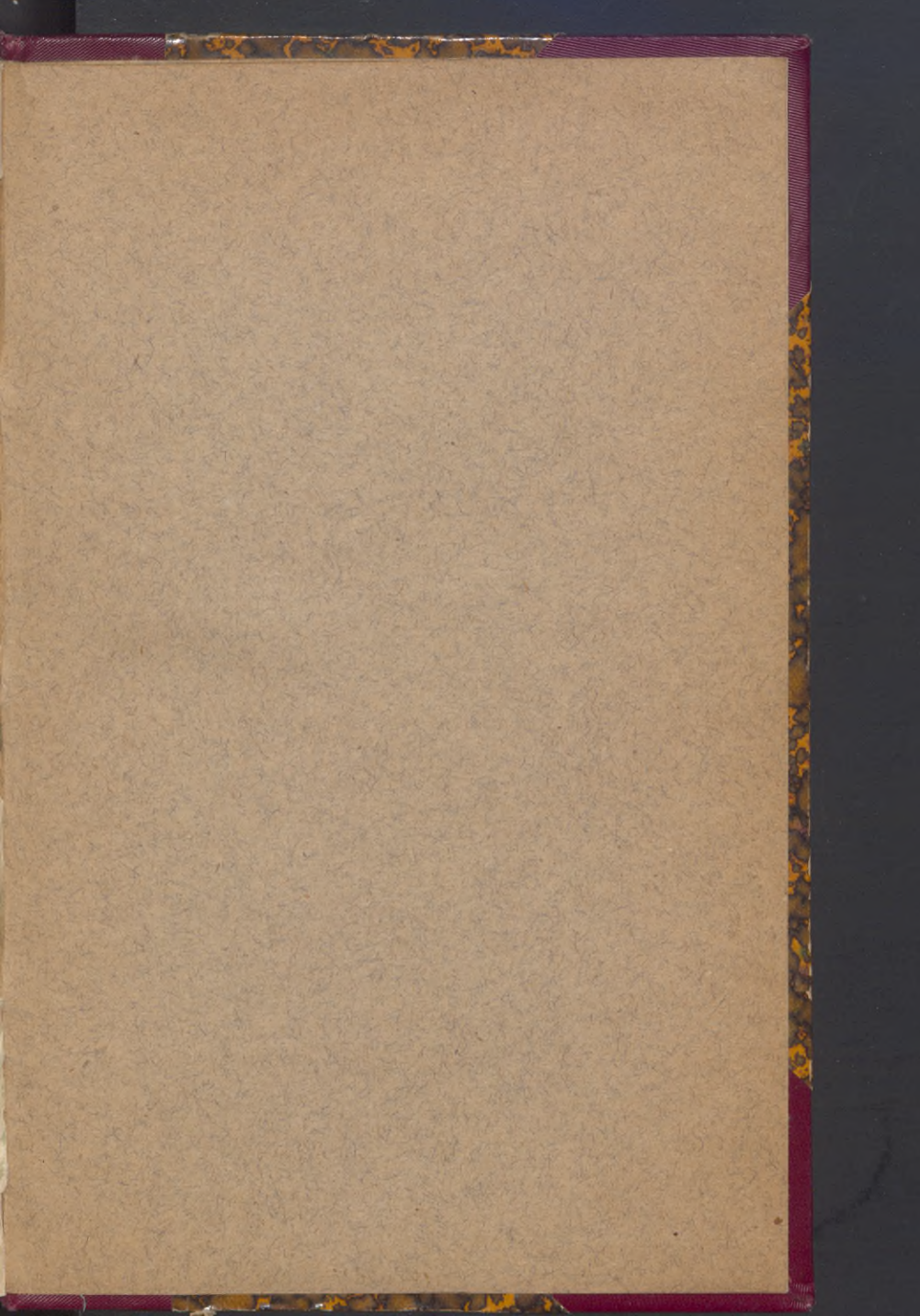
INNEHÅLL.

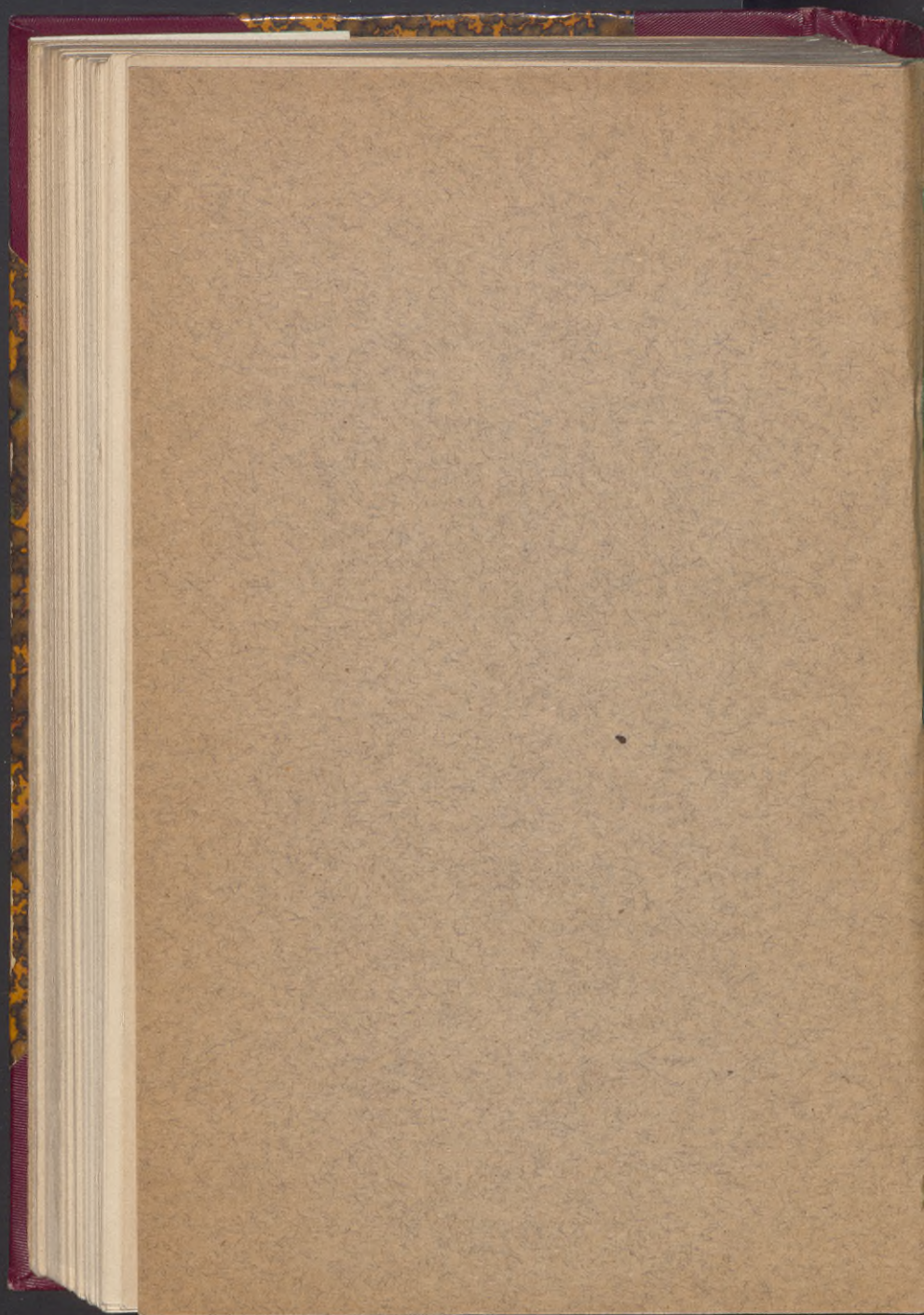
Herrarna Svenning	1
Unge Werther	25
—tonåren	53
Morgonstämning	69
Tändsticksasken	85
En dublett	103
En nordbo	123
Den eviga fördömseln	147
Före giftermålet	177

6000317316

Göteborgs Universitet

